

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי

מתנ"ה

מארזי תכנון ניהול והיערכות | תשע"ה
מ ה מ י נ ה ל ה פ ד ג ו ג י

← למנהלי המחוזות

← לסגלי המפקחים במחוזות ובמטה

← למנהלי מוסדות החינוך

← ולגננות

משרד החינוך | ירושלים ניסן תשע"ד | אפריל 2014

המינהל הפדגוגי | רחוב שבטי ישראל 34 ירושלים, מיקוד 91911 | טלפון 02-5604015
www.education.gov.il כתובתנו

המינהל הפדגוגי מודה לכלל השותפים ששלחו חומרים, קראו והאירו:

מנהלי מחוזות, מפקחי מחוזות, לשכת המשנה למנכ"ל וצוות התכנון, מזכירות פדגוגית, מינהל עובדי הוראה, מינהל חברה ונוער, מינהל מדע וטכנולוגיה, מינהל תקשוב ומערכות מידע, המינהל לחינוך דתי, מינהל כלכלה ותקציבים, מינהל הפיתוח, אגף א' נכסים ולוגיסטיקה, אגף א' לחינוך מוכר שאינו רשמי, אגף הביטחון וכל צוות המנהלים במינהל הפדגוגי

ריכוז ופיתוח מתנ"ה תשע"ה:

אתי סאסי, מנהלת פדגוגית, מנהלת בתי ספר בניהול עצמי, המינהל הפדגוגי
הילה לנקרי מיוסט, מנהלת תחום איכות, תכנון ובקרה, אגף בכיר תכנון ואסטרטגיה
מיכל סטולר, ענת שיראזי, שי רוזנברג – צוות תכנון
עמית קרינקין, ממונה מערכות מידע, מינהל פדגוגי
ענת נידם, מדריכה ארצית, בתי ספר בניהול עצמי
עמירם נאמן, יועץ ארגוני

משוב על אודות המתנ"ה ניתן לשלוח לכתובת:

המינהל הפדגוגי במשרד החינוך
דוא"ל: minhal-pedagogi-moe@education.gov.il

מבנה מארז מתנ"ה:

- לחינוך הקדם-יסודי
- לחינוך היסודי
- לחינוך העל-יסודי

הוצאה לאור: גף הפרסומים, משרד החינוך

עריכה לשונית: ציקי רדיאנו

עיצוב גרפי: סטודיו שחר שושנה

ירושלים אייר תשע"ד | מאי 2014

פתח דבר

5	דבר שר החינוך
7	דבר המנהלת הכללית
9	דבר מנהלת המינהל הפדגוגי
10	חוק חינוך ממלכתי (תיקון תש"ס-1999)
11	חזון מערכת החינוך
12	מבט על התכנית האסטרטגית
16	על תהליך התכנון – מתודולוגיה
22	המארג כציר מארגן בתכניות העבודה

דבר שר החינוך - הרב שי פירון

חברי קהילת החינוך היקרים,

השנה האחרונה הובילה את כולנו לחשיבה מחודשת על בית הספר ועל ייעודו לעת הזו. לצד הביקורות הנשמעות ביחס למערכת החינוך, אי אפשר להתעלם מההישגים הנפלאים אליהם הגענו, אי אפשר להתעלם מנוכחותם של אנשי חינוך מעולים העושים לילות כימים להבטחת עתידם של התלמידים. מנהלים ומורים נשאו בעול החינוך והגיעו להישגים נפלאים.

אולם שינויים שחלו בעולם, מכריחים אותנו לחשוב, לתכנן ולגבש תכנית חינוכית-פדגוגית שתכין את בוגרי המערכת לעולם המחר. ההכנה כוללת רכישת מיומנויות לצד ידע נרחב ומעמיק, מצוינות לימודית וערכית והפיכת בתי הספר לקהילות הנושמות חינוך והמאפשרות לכל צעיר לממש את עצמו תוך העמקת המחויבות שלו לכלל.

תכנית "ישראל עולה כיתה" תשלב בין הצרכים לבין החזון והייעוד. התכנית תעמיק בלמידה משמעותית המעניקה כלים מתקדמים ותובנות מוסריות והמגייסת את הלומד לתיקון החברה. לכן לתכנית החדשה השלכות רחבות על מטרות, על מבנה ועל תוכן הלמידה. אנו מאמינים שלאורך הזמן תשפיע התכנית על מבנה בית הספר ותאפשר יצירה של מודלים לימודיים וארגוניים חדשים.

התכנית מחזקת את המצוינות וההצטיינות. זהו יעד לאומי ואישי כאחד הרואה בלמידה המשמעותית הזדמנות להעמקת ערך המצוינות על מגוון ביטוייו.

חלק מהותי מהתכנית קשור באמון, בגמישות הפדגוגית ובהעמקת הניהול העצמי. בבסיס התכנית עומדים בית הספר היודע להגדיר חזון ומטרות ולגבש דרכים למדידה ולהערכה של הצלחת התכניות, ומנהלים כמנהיגי חינוך המגבשים חלק מתוכני הלימוד ומסגרת שעות הלימוד.

מאז המתנה כשמו כן הוא: מאפשר ארגון מושכל של מערך הלמידה בבית הספר. מגמתו של המאז היא לתכנן וגם לאפשר. הוא אינו כובל, אלא משחרר ויוצר סביבה מוגנת ובטוחה למספר רב של יוזמות מקומיות המעשירות את המעשה החינוכי והמעניקות לו נשמה גדולה, ייעוד, חלום וחזון.

מאז המתנה מגדיר את מסגרת הבסיס של בית הספר, את המיומנויות, את דרכי ההערכה החלופיות, אבל הוא גם מזמין אתכם ליצור, לצקת תכנים נוספים ולהגדיר את הזהות המיוחדת של בית הספר שלכם.

השנה הקרובה יכולה להפוך לשנה מרתקת של יצירה ושל התחדשות, ומאז זה הוא כלי מרכזי המאפשר לחלום ולממש.

זו גם ההזדמנות לברך את כל קהילת החינוך בשנה של עשייה, ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו.

אני קורא לכם להיות שותפים לחשיבה חינוכית המחברת עבר לעתיד באמצעות הווה משמעותי.

שלכם,

שר פירון

דבר המנהלת הכללית - גב' מיכל כהן

**"אין חלום כה נבדל מן המעשה כמו שיחשבו רבים.
כל מעשה בני האדם היה לפנים חלום..."**
(בנימין זאב הרצל)

עובדי מערכת החינוך היקרים,

תפקידה ואחריותה של מערכת החינוך הם להיות גורם מוביל ומשמעותי בעיצוב דמותה של החברה, בעמידה על זכותם של אזרחיה לחינוך מיטבי ואיכותי, בשיפור הישגי התלמידים ובהובלת בוגריה למימוש עצמי מיטבי הן כפרטים והן כחברים תורמים ומשמעותיים בחברה.

לכתיבת מארז המתנ"ה בשנה זו קדם תהליך התבוננות, חשיבה ושיח שהוליד זוויות נוספות לנקודות המבט על החינוך בכללו ועל מערכת החינוך שלנו בפרט. תהליך זה, לו היו שותפים אנשי המחוז והמטה, אנשי חינוך ואנשי ציבור בעלי עניין, העמיד בפנינו אתגרים חדשים ועורר שאלות עומק אודות מקומה של מערכת החינוך במאה ה-21, אודות אתגריה החדשים, אודות הפרדיגמות והאמיתות שעליהן היא נשענת, אודות החדש מול הישן ועוד. שאלות המתבקשות מכל איש חינוך באשר הוא, העוסק בחינוך בפועל.

התפיסה שהתגבשה בקרב השותפים לתהליך כוללת מספר עיקרים שהם בבחינת אבן יסוד למערכת חינוך דינאמית, מתחדשת ומאפשרת, כמו גם הלוקחת אחריות והפועלת מתוך אחריותיות:

אמון בין כלל השותפים למעשה החינוכי

- אוטונומיה של בתי הספר ומימושה באמצעות גמישות פדגוגית
- למידה משמעותית וחוויתית
- תלמיד בעל השכלה רחבה
- אחריות אישית של הלומד לקהילה, לחברה ולמדינת ישראל

שלוש המטרות שבעצם ניסוחן מבטאות את תפיסת העולם באשר לדמותה ולתפקידה של מערכת החינוך במדינת ישראל הינן:

- קידום למידה משמעותית ועדכנית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמצוינות
- חיזוק החינוך למצוינות ערכית ואזרחית
- חיזוק מעמדו ויכולתו של החינוך הציבורי לתת מענה מיטבי לכלל החברה הישראלית

המתנ"ה, מארז תכנון, ניהול והיערכות, מבטא הלכה למעשה את רוח הדברים ואת המגמות שהתגבשו. המארז כולל את המשימות ולצידן את מרחבי הגמישות תוך שהוא מאפשר למוסד החינוכי להכין תכנית אסטרטגית המבטאת את תפיסתו הייחודית בהלימה למטרות משרד החינוך. תוכן המתנ"ה נועד לסייע בתהליך הכנת תכנית העבודה של המוסד שבניהולכם.

אני מבקשת להזמין את אנשי החינוך לכל שדרת החינוך, לקיים בתוך מסגרות החינוך לגווניהן שיח אודות האתגרים המרכזיים, תפיסות העולם והערכים המנחים. מטה משרד החינוך ישמח לקבל היזון חוזר, מחשבות, ניירות עמדה ורעיונות מהשטח שיאפשרו את הרחבת היריעה ויזמנו השמעת קולות מרובים וחשובים.

ברצוני להודות לכל השותפים שנטלו חלק בחשיבה, בגיבוש וביישום של התכנית האסטרטגית, ולאתי סאסי על עריכת המתנ"ה. עבודתכם המבורכת והחשובה הייתה המצע לשמירה על הראוי והנכון ולהובלת חידוש ושינוי. איחולי הצלחה לכל העושים במלאכה. מי ייתן ותראו פרי עמלכם.

בברכת הצלחה,
מיכל כהן

דבר מ"מ מנהלת המינהל הפדגוגי - הגב' חנה שדמי

מנהלי מחוזות, מפקחים, אנשי מטה ומנהלי מוסדות חינוך,

מארג המתנ"ה שלפניכם מהווה כלי פדגוגי ניהולי, אותו מעמיד המינהל הפדגוגי לרשותכם לצורך עבודת התכנון, הניהול וההיערכות לשנת הלימודים הקרובה.

מארג המתנ"ה בנוי על בסיס היעדים והמשימות, שנקבעו בתכנית האסטרטגית של המשרד לשנים 2014-2018 וביטויים בתשע"ה על רצף הגיל - קדם יסודי, יסודי ועל יסודי.

שלושה צירים מרכזיים בבניית המתנה:

- קידום למידה משמעותית ועדכנית שתוביל להישגים לימודיים, מימוש עצמי ומצוינות.
- חיזוק החינוך למצוינות ערכית ואזרחית.
- חיזוק מעמדו ויכולתו של החינוך הציבורי לתת מענה מיטבי לכלל החברה הישראלית.

המתנ"ה מציגה את תכנית העבודה השנתית של כלל המערכת כבסיס לבניית תכנית העבודה המוסדית.

הדגש בתכנית זו היא על שילוב בין פדגוגיה לערכים, בין תהליך הלמידה לבין הישגים, בין הוראה למידה והערכה, בין היבטים של למידה קוגניטיבית להיבטים של למידה רגשית, חברתית וערכית.

התכנית מבטאת התייחסות למעשה החינוכי ומנסה לתת תשובות לשאלה -

מה הוא חינוך משמעותי מותאם למאה ה-21?

את כתיבת המתנ"ה השנה הובילו שלושה ערכים מרכזיים - אמן, שקיפות ואוטונומיה.

אמן במנהלי המוסד החינוכי ובצוותים החינוכיים וביכולתם לתרגם את היעדים והמשימות לפעולות בית ספריות שיקדמו את היעד ויעמדו במדדים המצופים.

שקיפות ובהירות של מדיניות משרד החינוך ושל המשאבים העומדים לרשות מוסדות החינוך.

אוטונומיה - הרחבת האוטונומיה של המוסד החינוכי, הבאה לידי ביטוי במרחב הגמישות של 25% לקביעת דגשי הלימוד, גמישות בהקצאת השעות ועוד.

המשימות המוצגות במארג המתנ"ה מחולקות למשימות חובה, משימות בחירה ומשימות שהיישום שלהם הוא הדרגתי.

בתחום הפיתוח המקצועי יינתנו לבתי הספר הסמכות, האחריות והמשאבים לעצב את תכנית הפיתוח המקצועי.

אנו מאמינים שכתביבת המתנ"ה, במתכונתה זו, תהווה את האיזון הנכון בין תכנית המשותפת לכלל מסגרות החינוך לבין תכניות ייחודיות שיפותחו במסגרות החינוך.

תודתנו לכל השותפים לחשיבה, לתכנון ולכתיבת מארג המתנ"ה.

בברכה,

חנה שדמי

חוק חינוך ממלכתי (תיקון - מטרת החינוך הממלכתי), התש"ס-1999

1. לחנך אדם להיות אוהב אדם, אוהב עמו ואוהב ארצו, אזרח נאמן למדינת ישראל, המכבד את הוריו ואת משפחתו, את מורשתו, את זהותו התרבותית ואת לשונו
2. להנחיל את העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל ואת ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית ולפתח יחס של כבוד לזכויות האדם, לחירויות היסוד, לערכים דמוקרטיים, לשמירת החוק, לתרבותו ולהשקפותיו של הזולת, וכן לחנך לחתירה לשלום ולסובלנות ביחסים בין בני אדם ובין עמים
3. ללמד את תולדות ארץ ישראל ומדינת ישראל
4. ללמד את תורת ישראל, תולדות העם היהודי, מורשת ישראל והמסורת היהודית, להנחיל את תודעת זכר השואה והגבורה ולחנך לכבדם
5. לפתח את אישיות הילד והילדה, את יצירתיותם ואת כשרונותיהם השונים, למיצוי מלוא יכולתם כבני אדם החיים חיים של איכות ושל משמעות
6. לבסס את ידיעותיהם של הילד והילדה בתחומי הדעת והמדע השונים, ביצירה האנושית לסוגיה ולדורותיה, ובמיומנויות היסוד שיידרשו להם בחייהם כבני אדם בוגרים בחברה חופשית, ולעודד פעילות גופנית ותרבות פנאי
7. לחזק את כוח השיפוט והביקורת, לטפח סקרנות אינטלקטואלית, מחשבה עצמאית ויוזמה, ולפתח מודעות וערכות לתמורות ולחידושים
8. להעניק שוויון הזדמנויות לכל ילד וילדה, לאפשר להם להתפתח על פי דרכם וליצור אווירה המעוררת את השונה והתומכת בו
9. לטפח מעורבות בחיי החברה הישראלית, נכונות לקבל תפקידים ולמלאם מתוך מסירות ואחריות, רצון לעזרה הדדית, תרומה לקהילה, התנדבות וחתימה לצדק חברתי במדינת ישראל
10. לפתח יחס של כבוד ואחריות לסביבה הטבעית וזיקה לארץ, לנופיה, לחי ולצומח
11. להכיר את השפה, התרבות, ההיסטוריה, המורשת והמסורת הייחודית של האוכלוסייה הערבית ושל קבוצות אוכלוסייה אחרות במדינת ישראל, ולהכיר בזכויות השוות של כל אזרחי ישראל.

על מנת להגשים את ייעודנו החינוכי עלינו לאהוב - להאמין - להצטיין

עלינו למצוא את הדרך לעשות זאת בכיתה, במערכת החינוך ובחברה הישראלית כולה. אנו מבקשים לטפח מערכת מאפשרת שתגבה ותקדם את העשייה החינוכית במוסדות החינוכיים באופן אינטגרטיבי, מערכת שתאפשר לקואליציית החינוך ובראשה עובדי ההוראה והמנהלים כולם לממש את השליחות המקצועית, להמשיך לייצר השפעה עמוקה, משמעותית וארוכת טווח על ילדי ישראל בדרכם למימוש עצמי ומצוינות ועל החברה הישראלית בדרכה להיות חברת מופת.

**מערכת החינוך תהיה גורם מוביל
בהתחדשותה של החברה הישראלית,
בהפיכתה לחברת מופת
ובקידומו האישי והמקצועי של הפרט**

מבט על התכנית האסטרטגית 2014-2016

א. כללי

התכנית האסטרטגית מציגה את חזון מערכת החינוך, את מטרות העל, את היעדים המרכזיים וכן מציגה את המשימות המרכזיות שיאפשרו את השגתן.

התכנית מייצגת תפיסה הרואה בלומד אדם שלם בעל צרכים קוגניטיביים, רגשיים וחברתיים-ערכיים – צרכים המזינים ומשלימים זה את זה.

מתפקידנו כמערכת חינוך לתת לצרכים אלו מענה איכותי שיאפשר לכל אחד מהלומדים: לזהות את יכולותיו, להכיר בחלקים החזקים שלו לצד החלקים המאתגרים שלו, להמשיך לטפחם ולממשם באופן מיטבי.

ב. מטרות התכנית האסטרטגית:

מטרה א'	מטרה ב'	מטרה ג'
קידום למידה משמעותית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמצוינות	חיזוק החינוך למצוינות ערכית ואזרחית	חיזוק מעמדו ויכולתו של החינוך הציבורי לתת מענה מיטבי לכלל החברה הישראלית
יעד 1: הבנייה משותפת של תפיסה פדגוגית כוללת של הלמידה המשמעותית.	יעד 4: העמקת החינוך הרגשי, הערכי והחברתי, וקידום מעורבות אישית וחברתית.	יעד 9: קידום מנהיגות מפקחים, מנהלים וצוותי חינוך באמצעות הרחבת האוטונומיה ועידוד יזמות.
יעד 2: קידום הישגים לימודיים בדגש על פיתוח תפקודי לומד המותאמים למאה ה-21 (אסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה, הבנה מעמיקה, יכולת עבודה בצוות, תחושת מסוגלות ויכולת ניהול עצמי של התלמיד).	יעד 5: טיפול אקלים מיטבי לחיזוק החוסן והצמיחה האישית ולקידום הכלת האחר וקבלת השונות.	יעד 10: מתן מענה חינוכי וארגוני, שיאפשר הכלתם של תלמידים מזרמי חינוך מגוונים.
יעד 3: התאמת תכניות הלימודים, מערכי הערכה ומדידה, תפיסת ההוראה, ההכשרה והפיתוח המקצועי.	יעד 6: קידום שוויון הזדמנויות ומיצוי הפוטנציאל לכלל הקבוצות בחברה הישראלית.	יעד 11: קידומו של החינוך המקצועי טכנולוגי כמאפשר מימוש עצמי ומצוינות מגוונים.
	יעד 7: טיפול זהות וערכי מורשת ייחודיים בתוך מרחב חיים משותף בחברה הישראלית על גווניה במדינה יהודית	יעד 12: ביסוסו של משרד החינוך כארגון המקדם ערכים של מצוינות ניהולית, מקצועיות ושירות.
	יעד 8: קידום תפיסה הוליסטית המקדמת רצף חינוכי סביב היממה ובין כלל מערכות החינוך: "מחנכים מסביב לשעון"	יעד 13: התאמת סביבת הלמידה לתפיסה ולצרכים הפדגוגיים של מוסדות החינוך

ג. המטרות ופירוט היעדים:

לכל אחת מהמטרות שהוצגו בתרשים מספר 1, יש מספר יעדים. סך הכול שלושה עשר יעדים. היעדים הנגזרים מכל מטרה תורמים, כל אחד בדרכו, לקידום המטרה. עם זאת הם משלימים זה את זה וכל אחד מהם עומד בזיקה לשאר היעדים והמטרות, משפיע עליהם, נתרם על ידם ותורם לקידום החזון. להלן המטרות, הרציונאל של כל מטרה ופירוט היעדים הנגזרים מכל אחת מהמטרות:

מטרה א': קידום למידה משמעותית ועדכנית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמצוינות

אודות מטרה א':

מימוש עצמי ומצוינות דורשים שינוי מהותי בחשיבה החינוכית ובפרקטיקה הפדגוגית. יש להגדיר מחדש את תפקידו של בית הספר, את מהות המפגש החינוכי ואת ייעודו של המחנך על מנת לסייע ללומדים לבנות עולם רלוונטי, ערכי, תואם לתקופה, עשיר ושלם.

התפיסה החדשה – "למידה משמעותית" היא מפגש בין פדגוגיה מחדשת ומותאמת ליעדי התקופה לבין פיתוח וטיפוח של הממד האישי – חוויתי המבקש ליצור שינוי תודעתי, המסייע לעיצוב זהותו של הלומד, ובין הנעה לפעולה שיש בה אחריות לקהילה וסולידריות חברתית. למידה משמעותית היא למידה המזמנת חווית למידה רגשית, חברתית וקוגניטיבית (למידה עצמאית בתוך יחסים בין אישיים) והמושגת על שלושה רכיבים המתקיימים בו זמנית: **ערך** ללומד ולחברה, **מעורבות** הלומד והמלמד, **רלוונטיות** ללומד.

במהלך כולל ומקיף להטמעת התפיסה החדשה יפעל משרד החינוך להתאמת תכניות הלימודים, מערכי ההערכה והמדידה ותפיסת ההוראה לקידום של תפקודי תלמיד הנדרשים במציאות המשתנה.

יעדים:

1. [הבנייה משותפת של תפיסה פדגוגית כוללת של הלמידה המשמעותית](#)
2. [קידום הישגים לימודיים בדגש על פיתוח תפקודי לומד המותאמים למאה ה-21 \(אסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה, הבנה מעמיקה, יכולת עבודה בצוות, תחושת מסוגלות ויכולת ניהול עצמי של התלמיד\)](#)
3. [התאמת תכניות הלימודים, מערכי הערכה ומדידה, תפיסת ההוראה, ההכשרה, ההתמחות והפיתוח המקצועי לתפיסת הלמידה המשמעותית](#)

מטרה ב': חיזוק החינוך למצוינות ערכית ואזרחית

אודות מטרה ב':

חוסנה של מדינת ישראל מבוסס על קיומה של חברת מופת. מערכת החינוך תפעל, בשילוב גורמי חינוך וקהילה, לקידום של חברת מופת המושתתת על ערכות הדדיות, על ערכי שוויון וצדק חברתי, תסייע בטיפוחם של יחסי קרבה, אכפתיות ואהבת הבריות, ערכי נתינה, מימוש עצמי, קבלת האחר, אזרחות פעילה, תרומה לקהילה, תוך שימור הייחודיות והשונות וחיזוק המרקם העדין שעל בסיסו מונח חוסנה של החברה הישראלית.

יעדים:

4. העמקת החינוך הרגשי, הערכי והחברתי, וקידום מעורבות אישית וחברתית
5. טיפוח אקלים מיטבי לחיזוק החוסן והצמיחה האישית ולקידום הכלת האחר וקבלת השונה
6. קידום שוויון הזדמנויות ומיצוי הפוטנציאל לכלל הקבוצות בחברה הישראלית
7. טיפוח זהות וערכי מורשת ייחודיים בתוך מרחב חיים משותף בחברה הישראלית על גווניה במדינה יהודית ודמוקרטית, ברוח מגילת העצמאות
8. קידום תפיסה הוליסטית המקדמת רצף חינוכי בין כלל מערכות החינוך: 'מחנכים מסביב לשעון'

מטרה ג': חיזוק מעמדו ויכולתו של החינוך הציבורי לתת מענה מיטבי לכלל החברה הישראלית

אודות מטרה ג':

חינוך ציבורי איכותי, נגיש, שוויוני, מורשה ומפוקח מהווה בסיס משמעותי למימוש זכותם של כלל התלמידים במדינת ישראל לחינוך מיטבי והולם. החינוך הציבורי מקנה ערכי יסוד מוסכמים והשכלה ראויה המבטאים את ערכיה היהודיים והדמוקרטיים של מדינת ישראל מתוך שאיפה לצמצום פערים וליצירת חברת מופת. חיזוקו של החינוך הציבורי יעשה תוך מתן מענה פדגוגי וארגוני למגוון הזרמים בחברה הישראלית במהלך של שיח ושיתוף הפעולה עם כלל השותפים והמגזרים. מערכת חינוך הפועלת לקידום מנהיגות חינוכית משמעותית תוך התמקצעות עדכנית, שיפור איכות ההוראה וחיזוק מעמד המורה כפרופסיה, תהווה חלופה מיטבית שאליה ינהרו מכל הזרמים.

היעדים:

9. [קידום מנהיגות מפקחים, מנהלים וצוותי חינוך באמצעות הרחבת האוטונומיה ועידוד יזמות](#)
10. [מתן מענה חינוכי וארגוני שיאפשר הכלתם של תלמידים מזרמי חינוך מגוונים](#)
11. [קידומו של החינוך המקצועי טכנולוגי כמאפשר מימוש עצמי ומצוינות מגוונים](#)
12. [ביסוסו של משרד החינוך כארגון המקדם ערכים של מצוינות ניהולית, מקצועיות ושירות והמאפשר למוסדות החינוך לממש את שליחותם החינוכית](#)
13. [התאמת סביבת הלמידה לתפיסה ולצרכים הפדגוגיים של מוסדות החינוך](#)

על תהליך התכנון - מתודולוגיה

המשימות המרכזיות לכל יעד:

לכל יעד במארז המתנ"ה מוצגות משימות מרכזיות למימוש:

- משימות במיקוד התכנית האסטרטגית – משימות שיובילו ויקדמו את מימוש היעדים בתכנית האסטרטגית על ידי כל מוסדות החינוך
- משימות לבחירה – משימות לבחירה ולשיקול דעתו של המוסד החינוכי, אשר עשויות לתרום למימוש התכנית האסטרטגית
- משימות ביישום הדרגתי – משימות אשר ייושמו במהלך שלוש השנים של התכנית האסטרטגית
- משימות פרי יוזמה מקומית – משימות שהמוסד החינוכי/המחוז/הרשות יוזמים, בשותפויות שונות, בנושאים מגוונים ועל פי מאפיינים ייחודיים

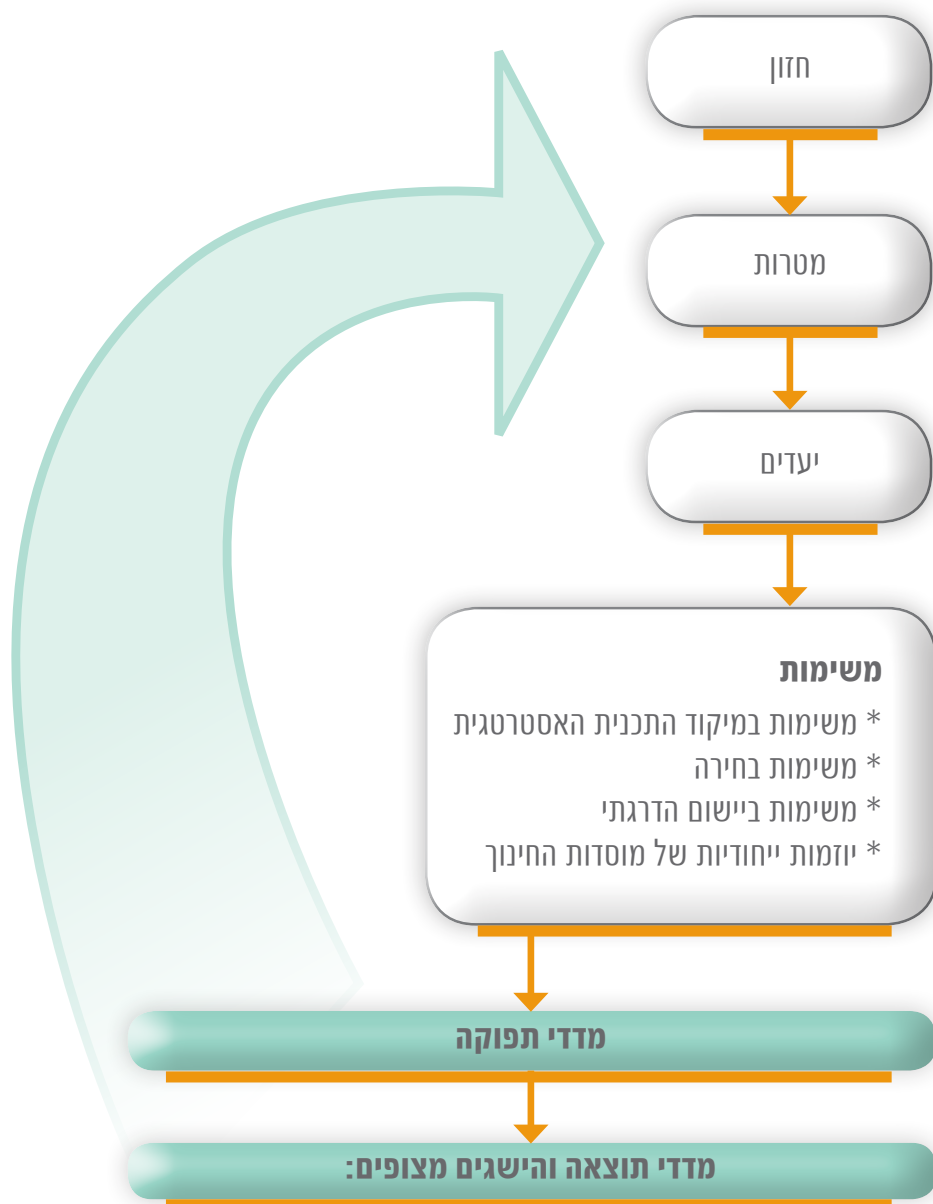
מדדים:

על מנת לבחון את אפקטיביות הפעולות ואת מידת תרומתן למימוש היעדים והמטרות, נדרשת הגדרת מדדים ממוקדים לכל אחת מהמשימות. בפרטי המשימה מוגדרים 2 רכיבים המתייחסים למדדים:

1. **כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:** – מדדים אלו כוללים את הגדרת הידע, הכישורים, המיומנויות והמאפיינים ההתנהגותיים של הלומד או המוסד החינוכי. ההישגים המצופים מתמקדים בהגדרת השינוי המיוחל של הלומדים או של המוסד החינוכי.
2. **כיוונים למדדי תפוקה אפשריים** – מדדי התפוקה המהווים לרוב אבני דרך על מנת להגיע להישגים המצופים.

במארז המתנ"ה מוצעים כיוונים למדדי תפוקה ולמדדי תוצאה. כל מוסד חינוכי ידויק את המדדים בהתאם למאפייניו ולצרכיו, יוסיף מדדים בתכנית עבודתו על בסיס הנתונים שאסף. מדדים אלו יסייעו לבחינת מידת הביצוע ולהערכת מידת האפקטיביות של המשימות והפעולות בתכנית עבודתו, על מנת לקדם ולממש את המטרות והיעדים.

חזון - מטרות - יעדים - משימות - מדדים

עקרונות מרכזיים לתכנון וליישום תכנית עבודה מוסדית:

תהליך התכנון הוא החיבור שבין מטרות – פעולות – משאבים, ראשיתו בשני מהלכים משלימים: האחד: תמונת עתיד (חזון ומטרות), והשני – תמונת מצב קיים. הפעולות המתוכננות הן הגשר בין המצב הקיים לבין עתיד רצוי.

עקרונות מרכזיים ליישום תכנית עבודה מוסדית:

- תכנית עבודה שנתית נגזרת מתכנון אסטרטגי –
 1. חזון, מטרות ויעדי התפתחות לשלוש שנים
 2. מטרות, יעדים וסדרי עדיפויות לשנת הלימודים הקרובה
- התאמה מתמדת של התכנית ושל דרכי עבודה לתנאים ולצרכים משתנים
- קיום תהליכי מעקב, בקרה והערכה באופן שיטתי לצורך התפתחות ושיפור מתמידים
- התקציב והמשאבים ישקפו, הלכה למעשה, את סדרי העדיפויות של המוסד החינוכי.

תהליך התכנון ומהלכי היישום ישיגו את יעדן, כאשר יעשו בשותפות עם כלל בעלי העניין הרלוונטיים – המשפיעים על תהליך החינוך והמושפעים ממנו. שותפות זו תאפשר לממש את הערך המוסף והתרומה הייחודית של כל אחד לעשייה החינוכית

היבטים מרכזיים באחריות המנהל במימוש המטרות והיעדים

המתנ"ה מהווה כלי ניהולי נוסף למנהלי מוסדות החינוך בעבודתם ובהיערכותם לשנת הלימודים תשע"ה לאחר שהגדירו עם הצוות את הדגשים בהם יתמקדו.

התרשים שהלן מציג דוגמאות להיבטים מרכזיים באחריות המנהל ודוגמאות לתפקידים הנגזרים מהם:

דוגמאות להיבטים באחריות המנהל דוגמאות לתפקידים הנגזרים

חזרה לתוכן העניינים (הראשי)

מילון מושגים מרכזיים:

כדי לאפשר שפה משותפת, בחרנו להציג את ההגדרות של המושגים הבאים:

- **מטרות** – ההישגים הרחבים ביותר אליהם הארגון חותר. המטרות מייצגות את העתיד הרצוי.
- **יעדים** – הישגי הביניים המקרבים את הארגון למטרה. היעדים משמשים את הארגון להגשמת המטרה ומייצגים תוצרים מוחשיים שהשגתם מהווה אבני דרך להשגת המטרה.
- **משימות** – הפעולות שהארגון מבצע כדי להשיג את היעדים שהוגדרו (נמדדות על ידי מדדי תפוקה).
- **שלבי התארגנות** – פעולות ההיערכות המביאות למימוש המשימה. שלבי ההתארגנות הם שלבים ברורים הקצובים בזמן בדרך כלל, העוקבים זה אחר זה והמתארים את רצף הפעולות לביצוע המשימה.
- **מדדי תפוקה** – תוצרי הפעולות המשקפים את ליבת העשייה, המשתנה, הממדד אשר אחריו יתבצע מעקב. תפקידם של מדדי התפוקה הוא לשקף את ליבת העשייה המתרחשת במוסד החינוכי בעקבות התשומות ופעולות ההתארגנות שננקטו בכל אחת מהמשימות.
- **מדדי תוצאה** – מדדי תוצאה מתייחסים לתמורות ולשינויים הרחבים שהתרחשו כתוצאה מהשגת מדדי התפוקה. התועלת הנוצרת, הערך והתכלית לפעילות הארגון, ההישג אליו מכוונים, מדדי התוצאה מגדירים את השינויים המצופים. תפקידם של מדדי התוצאה הוא ללמד אודות השינוי המצופה בסביבה הלימודית בעקבות הפעלת המשימות.
- **משאבים** – מכלול המשאבים המיועדים להשגת המטרות החינוכיות: תקציב, כוח אדם, מבנים וציוד, טכנולוגיה, מוטיבציה ואנרגיה של אנשי המקצוע וחברים בקהילה.

המארז כציר מארגן בתכניות העבודה השנתית

מטרה א': קידום למידה משמעותית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמצוינות		
יעד 1: הבנייה משותפת של תפיסה פדגוגית כוללת של הלמידה		
משימות בקדם יסודי	משימות ביסודי	משימות בעל-יסודי
ביסוס 'מעגלי שיח' בצוותים חינוכיים	מיסוד 'מעגלי שיח' כתרבות בית ספרית משימת בחירה	מיסוד 'מעגלי שיח' כתרבות בית ספרית משימת בחירה
יעד 2: קידום הישגים לימודיים בדגש על פיתוח תפקודי לומד המותאמים למאה ה-21		
משימות בקדם יסודי	משימות ביסודי	משימות בעל-יסודי
טיפול חשיבה יצירתית ודרכי הבעה מגוונות באמצעות חינוך לאמנות, תאטרון ומוזיקה	הפעלת תכנית "מובילי פדגוגיה איכותית" משימת בחירה	חאלו"ם משימת בחירה
קידום שפת אם	פיתוח מיומנויות חשיבה ולמידת חקר משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	למידה משותפת בפלטפורמה דיגיטלית" משימת בחירה
עידוד קריאה ואהבת הספר	פיתוח תפקודי לומד מרכזיים משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	פיתוח מיומנויות חשיבה ולמידת חקר" משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
	קידום ההישגים בשפת אם עברית וערבית (חינוך לשוני) בדגש על תפקודי לומד משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	הרחבה והטמעת התוכנית לכתיבת עבודות גמר של 5 יח"ל כחלופה ללמידה והיבחנות בבגרות משימה בחירה
פיתוח וקידום חשיבה מתמטית	יישום והעמקה של למידה משמעותית בחטיבות הצעירות משימת בחירה	יישום והטמעת תכניות לקידום ההישגים בשפת אם עברית "שלהב"ת" משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
קידום ושילוב המדיה הדיגיטלית בגן הילדים	התאמת דרכי הוראה – למידה וסביבות למידה בתחום שפת אם (עברית וערבית) לסביבות מתוקשבות משימה ביישום הדרגתי	

מטרה א': קידום למידה משמעותית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמצוינות

משימות בקדם יסודי	משימות ביסודי	משימות בעל-יסודי
פיתוח מיומנויות חשיבה ולמידת חקר במדע ובטכנולוגיה בגן הילדים	עידוד קריאה ואהבת הספר	עידוד קריאה ואהבת הספר
	משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, לבחירה	משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, לבחירה
	קידום ההישגים במתמטיקה	קידום הישגים במתמטיקה
	משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
	הטמעת כלים לאיתור קשיי תלמידים במתמטיקה ובאנגלית	הפעלת תכנית היעדים במתמטיקה "מיצוי ומציאות" בחט"ב ושעת אוריינות מתמטית בכיתות י' – משימת בחירה
	משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	הפעלת עתודה מדעית וטכנולוגית להגדלת שיעור התלמידים בעלי 5 יחידות במתמטיקה ובמדעים (עמ"ט) משימת בחירה
	קידום הישגים במדעים	קידום הישגים במדע וטכנולוגיה בחט"ב
	משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
	טיפול התלמידים המצטיינים וטיפול המצוינות הבית ספרית באמצעות תכניות לעידוד המצוינות	משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, לבחירה
קידום הוראה ולמידה מתוקשבת "הענן החינוכי הדיגיטלי" משימה ביישום הדרגתי	קידום הוראה ולמידה מתוקשבת "הענן החינוכי הדיגיטלי" משימה ביישום הדרגתי	העלאת שיעור הזכאים לתעודת בגרות
		משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, לבחירה
		תיכון וירטואלי וחונכות וירטואלית
		משימת בחירה
		טיפול התלמידים המצטיינים וטיפול המצוינות הבית ספרית באמצעות תכניות לעידוד המצוינות
משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, לבחירה	משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, לבחירה	משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, לבחירה
		משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, לבחירה
		משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, לבחירה
למידה של קורסים אקדמיים, המעניקים קרדיט אקדמי תוך המרה של יחידות הבגרות	למידה של קורסים אקדמיים, המעניקים קרדיט אקדמי תוך המרה של יחידות הבגרות	משימת בחירה
		משימת בחירה
קידום הוראה ולמידה מתוקשבת "הענן החינוכי הדיגיטלי" משימה ביישום הדרגתי	קידום הוראה ולמידה מתוקשבת "הענן החינוכי הדיגיטלי" משימה ביישום הדרגתי	משימה ביישום הדרגתי

יעד 3: התאמת תכניות הלימודים, מערכי הערכה ומדידה, תפיסת ההוראה, ההכשרה, ההתמחות והפיתוח המקצועי להוסיף את המיומנויות		
משימות בקדם יסודי	משימות ביסודי	משימות בעל-יסודי
	תכנון ויישום מתווה המוסד החינוכי לקידום למידה משמעותית עפ"י צרכי לומדיו משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	תכנון ויישום מתווה המוסד החינוכי לקידום למידה משמעותית עפ"י צרכי לומדיו משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
	התאמה והטמעת חומרי הוראה וחומרי למידה לקידום תפקודי לומד משימה ביישום הדרגתי	הטמעת תכניות הלימודים המעודכנות לארגון הלמידה המחודש משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
	הטמעת חוזרי מנכ"ל בנושא למידה משמעותית, מבחנים פנימיים והערכה חלופית משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	התאמה והטמעת חומרי הוראה וחומרי למידה לקידום התפקודים הנדרשים משימה ביישום הדרגתי
	הרחבת היקף בתי הספר בהם פועל רכז הערכה משימה ביישום הדרגתי	הטמעת חוזרי מנכ"ל בנושא למידה משמעותית, מבחנים פנימיים והערכה חלופית משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
	הרחבת הבחירה בתוכניות לפיתוח מקצועי לעובדי הוראה ולבית הספר משימה ביישום הדרגתי	הרחבת היקף בתי הספר בהם פועל רכז הערכה משימה ביישום הדרגתי
	הטמעת ידע פסיכו-פדגוגי כחלק בלתי נפרד מתהליכי הוראה לקידום למידה משמעותית משימה ביישום הדרגתי	התאמה והטמעת דרכי הערכה ללמידה משמעותית - חלוץ בהערכה משימה ביישום הדרגתי
		הרחבת הבחירה בתוכניות לפיתוח מקצועי לעובדי הוראה ולבית הספר משימה ביישום הדרגתי
		הטמעת ידע פסיכו-פדגוגי כחלק בלתי נפרד מתהליכי הוראה לקידום למידה משמעותית משימה ביישום הדרגתי

מטרה ב': חיזוק החינוך למצוינות ערכית ואזרחית

יעד 4: העמקת החינוך הרגשי, הערכי והחברתי, וקידום מעורבות אישית וחברתית

משימות בקדם יסודי	משימות ביסודי	משימות בעל-יסודי
למידה ערכית ושילוב סוגיות ערכיות	חינוך ערכי בהוראת תחומי הדעת משימה ביישום הדרגתי	חינוך ערכי בהוראת תחומי הדעת משימה ביישום הדרגתי
פיתוח וטיפול כישורי חיים בגן הילדים	יישום תכנית "כישורי חיים" – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	יישום תכנית "כישורי חיים" משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
הטמעת ידע פסיכופדגוגי כחלק בלתי נפרד מקידום למידה משמעותית	יישום תכנית "מפתח הל"ב בראייה בי"ס" – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	יישום תכנית "ליבת החינוך החברתי-ערכי" משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
	טיפול מעורבות חברתית משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	פיתוח והפעלת תכנית למעורבות חברתית קהילתית משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
		העמקת המחויבות והנכונות לשירות משמעותי בצה"ל ובשירות הלאומי אזרחי משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
		הגדלת מספר התלמידים המשתתפים בתכנית מנהיגות מופ"ת (כולל תלמידי חינוך מיוחד) – משימה ביישום הדרגתי

יעד 5: טיפוח אקלים מיטבי לחיזוק החוסן והצמיחה האישית ולקידום הכלת האחר וקבלת השונות

משימות בקדם יסודי	משימות ביסודי	משימות בעל-יסודי
הפעלת תכנית מערכת לקידום אקלים מיטבי בגן הילדים	הפעלת תכנית מערכת לקידום אקלים מיטבי, ללקיחת אחריות חברתית לצמצום אלימות והתנהגויות סיכון משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	הפעלת תכנית מערכת לקידום אקלים מיטבי, ולקיחת אחריות חברתית לצמצום אלימות והתנהגויות סיכון משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

הרחבה והעמקת שותפויות הורים	הפעלת מסגרות חינוכיות לאורך כל היום ויצירת קשר עם גורמי קהילה לקידום אקלים יישובי/קהילתי לבתי ספר ברשויות שבתכנית	משימת בחירה
איתור, זיהוי וקידום ילדים בסיכון ומתן מענה מותאם לצורכיהם	הרחבה והעמקת שותפויות הורים	משימת בחירה
היערכות מערכת החינוך לשעת חירום	איתור, זיהוי וקידום ילדים בסיכון ומתן מענה מותאם לצרכיהם	משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
קידום בטיחות ילדים	היערכות מערכת החינוך לשעת חירום	משימה ביישום הדרגתי
קידום הנושא "האחר הוא אני" להכלה וקבלת השונות	קידום בטיחות ילדים	שיוויון מגדרי במוסדות החינוך
השיוויון המגדרי בגן הילדים	קידום הנושא "האחר הוא אני" להכלה וקבלת השונות	משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
קיום מפגשים ופרויקטים משותפים בין קבוצות שונות בחברה הישראלית	שילוב ילדים עם מוגבלויות בארגוני נוער ותכניות מנהיגות	משימה ביישום הדרגתי
	היערכות מערכת החינוך לשעת חירום	
	קידום בטיחות ילדים	
	קיום מפגשים ופרויקטים משותפים בין קבוצות שונות בחברה הישראלית	משימת בחירה

יעד 6: קידום שוויון הזדמנויות ומיצוי הפוטנציאל לכלל הקבוצות בחברה הישראלית

משימות בקדם יסודי	משימות ביסודי	משימות בעל-יסודי
יישום המלצות הוועדה לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במערכת החינוך	הרחבת יישום המלצות דורנר במוסדות החינוך משימה ביישום הדרגתי	הפעלת תכנית מוסדית רב מערכתית לשילוב וקידום תלמידים בעלי קשיים – תכניות "עצמה", "מיטבה" משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, התכניות לבחירה
אתגרים מרכזיים במערכת החינוך הערבית ותכנית החומש	הפעלת תכנית מוסדית רב מערכתית לשילוב תלמידים בעלי קשיים במערכת החינוך הרגילה משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, התכניות לבחירה	איתור תלמידים מתקשים ויצירת מסגרות מותאמות משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, התכניות לבחירה
	שילוב וקידום תלמידים בעלי קשיים "לגעת מבעד לשריון" תכנית בחירה	יישום חוק חינוך לימוד חובה בכיתות י"א – י"ב משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
	שילוב וקידום תלמידים בעלי קשיים (עוצמה ומיטיבה) תכניות לבחירה	הפעלת תכנית מרח"ב בחט"ב משימת בחירה
	יישום המלצות הוועדה לאתגרים מרכזיים במערכת החינוך הערבית ותכנית החומש משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	איתור, זיהוי וקידום נוער בסיכון ומתן מענה מותאם לצרכיהם משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, התכניות לבחירה
	יישום המלצות הוועדה לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במערכת החינוך משימה ביישום הדרגתי	איתור, זיהוי וקידום ילדים בסכנת נשירה משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

יישום המלצות הוועדה לאתגרים מרכזיים במערכת החינוך הערבית ותכנית החומש	המשימות לעולים חדשים: הוראת העברית כשפה שנייה לעולים	
משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	המשימות לעולים ותושבים חוזרים: שיפור השפה והשלמת פערים במקצועות הלימוד	
יישום המלצות הוועדה לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במערכת החינוך	חיזוק הזהות הישראלית יהודית לתלמידים עולים	
משימה בישום הדרגתי	משימות במיקוד התכנית האסטרטגית	
יישום המלצות הוועדה לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במערכת החינוך	המשימות לעולים חדשים: הוראת העברית כשפה שנייה לעולים.	
משימות במיקוד התכנית האסטרטגית	המשימות לעולים ותושבים חוזרים: שיפור השפה והשלמת פערים במקצועות הלימוד – חיזוק הזהות הישראלית יהודית לתלמידים עולים	

יעד 7: טיפוח זהות וערכי מורשת ייחודיים בתוך מרחב חיים משותף בחברה הישראלית על גווניה במדינה יהודית ודמוקרטית, ברוח מגילת העצמאות

משימות בקדם יסודי	משימות ביסודי	משימות בעל-יסודי
טיפוח זהות וערכי מורשת	התחדשות יהודית- יצירת מעגלי שיח בסוגיות של זהות, תרבות יהודית וערכי בזיקה לקהילה	התחדשות יהודית- יצירת מעגלי שיח בסוגיות של זהות, תרבות יהודית וערכי בזיקה לקהילה
	משימת בחירה	משימת בחירה
	הנחלת זיכרון השואה ומשמעויותיו	"עמיות יהודית" – חיזוק הקשר בין תלמידים בארץ ובתפוצות
	משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	משימת בחירה
	מסעות בשבילי מולדת נעלה לירושלים	הנחלת זיכרון השואה ומשמעויותיו
	משימת בחירה	משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

תכנית מסע ישראלי מסעות בשבילי מולדת נעלה לירושלים משימות בחירה	הטמעת המורשת והתרבות במגזר הערבי – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	
הטמעת המורשת והתרבות במגזר הערבי משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	הטמעת המורשת והתרבות במגזר הדרוזי משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	
הטמעת המורשת והתרבות במגזר הדרוזי משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	חינוך משלב משימת בחירה	
הפעלת "תכנית קש"ר" – קשב ושיח תרבותי, יצירת שיח מוגן בנושאים קונפליקטואלים משימת בחירה		
הפעלת תכניות לטיפול החינוך לאורח חיים בחברה דמוקרטית בבתי הספר ובקהילה משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, תכניות לבחירה		
חינוך משלב משימת בחירה		

יעד 8: קידום תפיסה הוליסטית המקדמת רצף חינוכי סביב היממה ובין כלל מערכות החינוך: מחנכים מסביב לשעון

משימות בקדם יסודי	משימות ביסודי	משימות בעל-יסודי
הפעלת תכנית "קייץ אחר – ילדים ונוער בקיץ, בחופשות ובסופי השבוע ובסופי השבוע מסביב לשעון"	הפעלת תכנית "קייץ אחר – ילדים ונוער בקיץ, בחופשות ובסופי השבוע מסביב לשעון"	הפעלת תכנית "קייץ אחר – ילדים ונוער בקיץ, בחופשות ובסופי השבוע מסביב לשעון"
	משימת בחירה	משימת בחירה
	הפעלת תכנית בתי ספר של החופש הגדול משימת בחירה	שילוב עובדי הוראה חדשים באופן מיטבי במוסדות החינוך משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

מטרה ג':

חיזוק מעמדו ויכולתו של החינוך הציבורי לתת מענה מיטבי
לכלל החברה הישראלית

יעד 9: קידום מנהיגות מפקחים, מנהלים וצוותי חינוך באמצעות הרחבת
האוטונומיה ועידוד יזמות

משימות ביסודי	משימות בעל-יסודי
הרחבת האוטונומיה במסגרת המעבר לניהול עצמי	
משימה ביישום הדרגתי	
שילוב עובדי הוראה חדשים באופן מיטבי במוסדות החינוך	
משימה במיקוד התכנית האסטרטגית	

יעד 10: מתן מענה חינוכי וארגוני, שיאפשר הכלתם של תלמידים
מזרמי חינוך מגוונים

משימות ביסודי	משימות בעל-יסודי
הרחבת יישום תהליכי בחירת הורים מבוקרת והגדרת ייחודיות בית ספרית בתי ספר ברשויות שנבחרו	הרחבת יישום תהליכי בחירת הורים מבוקרת והגדרת ייחודיות בית ספרית בתי ספר ברשויות שנבחרו
משימת בחירה	משימת בחירה

יעד 11: קידומו של החינוך המקצועי טכנולוגי כמאפשר מימוש
עצמי ומצוינות מגוונים

משימות בעל-יסודי
שילוב לימודים בהתנסות בתעשייה – כיתות המשלבות לימודים והתנסות בתעשייה – משימת בחירה
חיזוק והרחבת התכנית טו"ב (טכנאים ובגרות) – משימת בחירה
שילוב תלמידים חרדים בחינוך הטכנולוגי – משימת בחירה

יעד 12: ביסוסו של משרד החינוך כארגון המקדם ערכים של
מצוינות ניהולית, מקצועיות ושירות

יעד 13: התאמת סביבת הלמידה לתפיסה ולצרכים הפדגוגיים של
מוסדות החינוך

משימות בקדם יסודי	משימות ביסודי	משימות בעל-יסודי
יישום רפורמת "אופק חדש" במלואה	יישום החלטת ממשלה – המלצות וועדת טרכטנברג	עוז לתמורה
		אופק חדש

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי

מתנ"ה

מארזי תכנון ניהול והיערכות | תשע"ה
מ ה מ י נ ה ל ה פ ד ג ו ג י

← למנהלי בתי הספר היסודיים ולמפקחים

התכנית האסטרטגית 2014-2016 | מטרות, יעדים ומשימות | יסודי

[חזרה לתוכן העניינים \(הראשי\)](#)

משרד החינוך | ירושלים ניסן התשע"ד | אפריל 2014

המינהל הפדגוגי | רחוב שבטי ישראל 34 ירושלים, מיקוד 91911 | טלפון 02-5604015
כתובתנו www.education.gov.il

תוכן העניינים

9	דבר מנהלת האגף לחינוך יסודי
11	המארח כציר מארגן בתכניות העבודה השנתית

פרק א' – הנחיות ליישום התוכנית במוסדות יסודי תשע"ה

מטרה א': קידום למידה משמעותית ועדכנית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמצוינות

17	יעד 1 ← הבנייה משותפת של תפיסה פדגוגית כוללת של הלמידה המשמעותית
17	מיסוד 'מעגלי שיח' כתרבות בית ספרית – משימת בחירה
19	יעד 2 ← קידום הישגים לימודיים בדגש על פיתוח תפקודי לומד המותאמים למאה ה-21
19	הפעלת תכנית "מובילי פדגוגיה איכותית" – משימת בחירה
21	פיתוח מיומנויות חשיבה ולמידת חקר – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
23	פיתוח תפקודי לומד מרכזיים – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
26	קידום ההישגים בשפת אם עברית וערבית בדגש על תפקודי לומד – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
28	יישום והעמקה של למידה משמעותית בחטיבות הצעירות – משימת בחירה
29	התאמת דרכי הוראה-למידה וסביבות למידה בתחום שפת אם (עברית וערבית) לסביבות מתוקשבות – משימה ביישום הדרגתי
31	עידוד קריאה ואהבת הספר – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, התכניות לבחירה
33	קידום הישגים במתמטיקה – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
35	הטמעת כלים לאיתור קשיי תלמידים במתמטיקה ובאנגלית – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
37	קידום הישגים במדעים – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
41	טיפול התלמידים המצטיינים וטיפול המצוינות הבית ספרית באמצעות תכניות לעידוד המצוינות – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, התכניות לבחירה
43	קידום הוראה ולמידה מתוקשבת "ענן חינוכי דיגיטלי" – משימה ביישום הדרגתי
45	יעד 3 ← התאמת תכניות הלימודים, מערכי הערכה ומדידה, תפיסת ההוראה, ההכשרה, ההתמחות והפיתוח המקצועי למימוש התפיסה
45	תכנון ויישום מתווה המוסד החינוכי לקידום למידה משמעותית עפ"י צורכי לומדיו – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

- 47 התאמה והטמעת חומרי הוראה וחומרי למידה לקידום תפקודי לומד – משימה ביישום הדרגתי
- 48 הטמעת חוזרי מנכ"ל בנושא למידה משמעותית, מבחנים פנימיים והערכה חלופית – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
- 49 הרחבת היקף בתי הספר בהם פועל רכז הערכה – משימה ביישום הדרגתי
- 51 הרחבת הבחירה בתכניות לפיתוח מקצועי של עו"ה וצוות ביה"ס – משימה ביישום הדרגתי
- 53 הטמעת ידע פסיכו-פדגוגי כחלק בלתי נפרד מתהליכי הוראה לקידום למידה משמעותית – משימה ביישום הדרגתי

54 מטרה ב': חיזוק החינוך למצוינות ערכית ואזרחית

- 54 יעד 4 ← העמקת החינוך הרגשי, הערכי והחברתי, וקידום מעורבות אישית וחברתית
- 54 חינוך ערכי בהוראת תחומי הדעת – משימה ביישום הדרגתי
- 56 יישום תכנית "כישורי חיים" – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
- 58 יישום תכנית "מפתח הל"ב" בראייה בית ספרית – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
- 60 טיפוח מעורבות חברתית – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
- 62 יעד 5 ← טיפוח אקלים מיטבי וחיזוק החוסן והצמיחה האישית לקידום הכלת האחר וקבלת השונה
- 62 הפעלת תכנית מערכתית לקידום אקלים מיטבי, ללקיחת אחריות חברתית ולצמצום אלימות והתנהגויות סיכון – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
- 65 הפעלת מסגרות חינוכיות לאורך כל היום ויצירת קשר עם גורמי קהילה לקידום אקלים יישובי/קהילתי – לבתי ספר ברשויות שהצטרפו לתכנית – משימת בחירה
- 67 הרחבה והעמקת שותפויות הורים – משימת בחירה
- 69 איתור, זיהוי וקידום ילדים בסיכון ומתן מענה מותאם לצרכיהם – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
- 70 היערכות מערכת החינוך לשעת חירום
- 72 קידום בטיחות ילדים
- 73 קידום הנושא "האחר הוא אני" להכלה ולקבלת השונות – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
- 75 שילוב ילדים עם מוגבלויות בארגוני נוער ובתכניות מנהיגות – משימה ביישום הדרגתי
- 76 השוויין המגדרי במוסד החינוכי – משימת בחירה
- 78 קיום מפגשים ופרויקטים משותפים בין קבוצות שונות בחברה הישראלית – משימת בחירה

- יעד 6 ◀ קידום שוויון הזדמנויות ומיצוי הפוטנציאל לכלל המגזרים והאוכלוסיות בישראל
- 80 הרחבת יישום המלצות דו"ח דורנר במוסדות החינוך – משימה ביישום הדרגתי
- 80 הפעלת תכנית רב מערכתית לשילוב תלמידים בעלי קשיים במערכת החינוך הרגילה –
- 82 משימה במיקוד התכנית האסטרטגית, התכניות לבחירה
- 84 שילוב וקידום תלמידים בעלי קשיים "לגעת מבעד לשריון" – תכנית בחירה
- 86 שילוב וקידום תלמידים בעלי קשיים – ("עוצמה", "מיטיבה") – תכנית בחירה
- 88 יישום המלצות הוועדה לאתגרים מרכזיים במערכת החינוך הערבית ותכנית חומש- משימה ביישום הדרגתי
- 92 יישום המלצות הוועדה לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במערכת החינוך – משימה ביישום הדרגתי
- 94 הוראת עברית כשפה שנייה לתלמידים עולים – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
- 96 שיפור השפה לעולים והשלמת פערים – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
- 98 חיזוק הזהות היהודית ישראלית של תלמידים עולים – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
- יעד 7 ◀ טיפוח זהות וערכי מורשת ייחודיים בתוך מרחב חיים משותף בחברה הישראלית על
- 100 גווניה, במדינה יהודית ודמוקרטית, ברוח מגילת העצמאות
- 100 התחדשות יהודית – יצירת מעגלי שיח בסוגיות של זהות, תרבות יהודית וערכי מורשת בזיקה לקהילה – משימת בחירה
- 102 הנחלת זיכרון השואה ומשמעויותיו – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
- 103 מסעות בשבילי מולדת – משימת בחירה
- 104 הטמעת המורשת והתרבות במגזר הערבי – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
- 105 הטמעת המורשת והתרבות במגזר הדרוזי – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
- 107 חינוך משלב – יישום תיקון חוק החינוך הממלכתי – משימת בחירה
- יעד 8 ◀ קידום תפיסה הוליסטית המקדמת רצף חינוכי סביב היממה ובין כלל מערכות החינוך:
- 109 "מחנכים סביב השעון"
- 109 הפעלת תכנית "קיץ אחר – ילדים ונוער בקיץ, מסביב לשעון" – משימת בחירה
- 111 הפעלת תכניות בתי"ס של החופש הגדול – משימת בחירה
- יעד 9 ◀ קידום מנהיגות מפקחים, מנהלים וצוותי חינוך באמצעות הרחבת האוטונומיה ועידוד יזמות
- 113 הרחבת האוטונומיה במסגרת המעבר לניהול עצמי – משימה ביישום הדרגתי
- 113 שילוב עובדי הוראה חדשים באופן מיטבי במוסדות החינוך – משימה במיקוד התכנית האסטרטגית
- 115

- 116 יעד 10 ← מתן מענה חינוכי וארגוני שיאפשר הכלתם של תלמידים מזרמי חינוך מגוונים
הרחבת יישום תהליכי בחירת הורים מבוקרת והגדרת ייחודיות בית ספרית למוסדות חינוך
116 ברשויות שבתכנית – משימת בחירה
118 יעד 11 ← קידומו של החינוך המקצועי טכנולוגי כמאפשר מימוש עצמי ומצוינות מגוונים
118 יעד 12 ← קידום ערכים של מצוינות ניהולית, מקצועיות ושירות
118 יעד 13 ← התאמת סביבת הלמידה לתפיסה ולצרכים הפדגוגיים של מוסדות החינוך
119 רפורמות מרכזיות במערכת החינוך
119 יישום החלטת ממשלה 4088 – המלצות ועדת טרכטנברג

פרק ב' – דגשים לבתי ספר יסודיים בחמ"ד

- 121 דבר מנהל מינהל החמ"ד
123 דבר המפקח הארצי על בתי הספר היסודיים בחמ"ד
125 תפילה בבית הספר הממלכתי דתי
126 הפעלת תכנית מפתח ה"ב מתוך אמונה

פרק ג' – דגשים נוספים לתלמידים עם צרכים מיוחדים

- 129 פתח דבר – מ"מ מנהלת האגף לחינוך מיוחד
130 הנחיות ליישום התכנית האסטרטגית בקרב תלמידים עם צרכים מיוחדים

מטרה א': קידום למידה משמעותית ועדכנית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמצוינות

- 130 תכנון לימודים לתלמידים עם צרכים מיוחדים בחינוך היסודי
131 תכנית חינוכית יחידנית – תח"י – לתלמידים בתכנית השילוב
132 תכנית לימודים אישית – תל"א – לתלמידי החינוך המיוחד
133 תכנית חינוכית אישית – תח"א – לתלמידים חולים
134 תכנית לימודים כיתתית – תל"כ – לחינוך מיוחד
136 תכנית לימודים בית ספרית – תלב"ס – לבית הספר לחינוך מיוחד
137 שפת אם
139 מתמטיקה
141 אנגלית

- 143 מדע וטכנולוגיה
- 145 תקשוב והוראת המקצוע – מחשבים
- 147 מטרה ב': חיזוק החינוך למצוינות ערכית וחברתית**
- 147 האחר הוא אני – תלמיד עם צרכים מיוחדים – תורם לקהילה הרגילה ושותף בה
- 149 הכנה לחיים
- 151 טיולים, סיורים ופעילות חוץ בית ספרית באתרים ברחבי ישראל
- 153 אזרחות פעילה ומעורבות חברתית
- 155 "חווית דמוקרטיה מיוחדת" – סיורים מותאמים בכנסת
- 157 מפתח ה"ל"ב בזיקה לתכנית "ל"ב 21"
- 159 אקלים חינוכי מיטבי

מטרה ג': חיזוק מעמדו ויכולתו של החינוך הציבורי לתת מענה מיטבי לכלל החברה הישראלית

- 161**
- 161 "אופק חדש" בבתי ספר לחינוך מיוחד

פרק ד' – משאבים וכלים ליישום התכנית השנתית לשנת הלימודים תשע"ה

- 164 הקדמה
- 165 פירוט שעות תוספתיות ביסודי בתשע"ה
- 166 פירוט שעות הלימוד השבועיות המומלצות ביסודי ממלכתי
- 168 פירוט שעות הלימוד השבועיות המומלצות ביסודי ממלכתי דתי
- 170 מודל הדרכה בית ספרי
- 171 כלים למנהל המוסד החינוכי: תשתית פדגוגית לניהול תכניות (תפני"ת) בחינה ובחירה של תכניות חיצוניות, שילובן וניהולן במוסד החינוכי
- 173 הספרייה – מרכז משאבים בבית-הספר
- 175 השאלת ספרי לימוד
- 176 פיתוח מקצועי

דבר מנהלת האגף לחינוך יסודי - גב' יהודית קדוש

למפקחים ולמנהלים בחינוך היסודי,

"רבים הם השלבים בסולם אמנות החינוך. אמנות זו תורה היא, ולה פירושים וקבלה, נגלה ונסתר, הכל ארוג ושזור יחד. אין בה מוקדם ומאוחר." (יאנוש קורצ'אק)

יותר מכל עת אחרת במחזור החיים של שנת הלימודים, בעת הזו של השנה, פועמים להם יחדיו המוקדם והמאוחר, אסיף השנה היוצאת בצד זריעת נבטי השנה שתבוא.

מערכת החינוך אותה כולנו מובילים עוברת לאחרונה תמורות המבקשות להתאים אותה למציאות משתנה ואל העתיד לבוא. בשנה"ל תשע"ד הולכת ומעמיקה תפיסת העולם של "האחר הוא אני" כמדרגה נוספת של תפיסת ההכלה. תפיסת הלמידה המשמעותית והמעמיקה שזורה בתפיסת עולם זו כמו התפיסה הרחבה של אחריות המחנכים לתלמידיהם. תפיסות עולם אלו משמשות בסיס לקדם את ילדינו בתפקודים הנדרשים לעתיד ומצד שני לכוון חברה סובלנית, מקבלת ומכילה.

בשנה"ל תשע"ה יושם דגש על הטמעת מטרות התכנית האסטרטגית ויעדיה תוך מכוונות להמשך קידום חווית הלמידה משמעותית, לטיפול מצוינות ערכית ואזרחית וחזוק החינוך הציבורי.

הצבת המטרות מאפשרת כר נרחב ליוזמות תוך גמישות פדגוגית, לעשייה חינוכית ייחודית, להגשמת החזון הבית-ספרי ולעידוד היצירה האישית של כל מפקח, מנהל ומורה.

המהלך להרחבת מרחבי האוטונומיה הניהולית והפדגוגית בא מתוך אמון ביכולתו של כל איש חינוך לשקול ולקבל את ההחלטות הנכונות עבור המוסד החינוכי, הכתה והתלמיד הבודד. גישה זו של אמון מלא באה בצד חתירה לשקיפות הן ברמת המטה והן ברמת השדה החינוכי.

במאזן שלפניכם ריכזנו עבורכם את המשימות וההנחיות המצביעות על ביטוייה היישומיים של התכנית האסטרטגית בכיתה, בחדר המורים ובמחוז. הוא נועד לסייע לכם בבניית תכנית הפעילות הבית-ספרית על בסיס התפיסה שהתווה מטה המשרד על יחידותיו השונות.

ההנחיות המוצגות במאזן נשענות על תפיסת "הלומד כאדם שלם" ומשקפות דגשים פדגוגיים בהוראה ובלמידה, דגשים חברתיים-ערכיים בשיח ובהתנסות ודגשים ארגוניים בהתייחס לשעות ההוראה, להתפתחות המקצועית ולהדרכה הבית-ספרית.

כמו תמיד, נמשיך וניפגש במעגלי שיח שונים במטרה לבחון יחד את האתגרים הניצבים בפנינו, לייצר הזדמנויות ללמידה משותפת ולהתרשם מהעשייה האיכותית הענפה.

עמיתיי ועמיתותיי, אני רואה בכם שותפים לדרך ומאמינה בכם ובכוחכם לייצר מגוון מענים ייחודיים לצורכי הלומדים וביה"ס תוך העצמת הצוות החינוכי ועידודו לחלום, ליזום וליצור.

"החינוך כולל את כל התהליכים שבאמצעותם האדם מפתח כשרים, עמדות וצורות אחרות של התנהגות בעלות ערך חיובי לחברה שבה הוא חי." (ס"ו גוד)

בטוחני שנשכיל לקדם יחד את המצוינות האקדמית והערכית של בוגרי מערכת החינוך.

בברכה, יהודית קדוש

מנהלת אגף א' לחינוך יסודי וצוות האגף

[חזרה לתוכן העניינים](#)

המארג כציר מארגן בתכניות העבודה השנתית

מטרה	יעד	משימות במיקוד התכנית האסטרטגית	משימות ביישום הדוגתי	משימות בחירה
א': קידום למידה משמעותית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמצוינות	1. הבנייה משותפת של תפיסה פדגוגית כוללת של הלמידה המשמעותית			מיסוד 'מעגלי שיח' כתרבות בית ספרית
	2. קידום הישגים לימודיים בדגש על פיתוח תפקודי לומד המותאמים למאה ה-21	פיתוח מיומנויות חשיבה ולמידת חקר	התאמת דרכי הוראה, סביבות למידה ודרכי למידה בתחום שפת אם (עברית וערבית) לסביבות מתוקשבות	הפעלת תכנית "מובילי פדגוגיה איכותית"
		פיתוח תפקודי לומד מרכזיים	קידום הוראה ולמידה מתוקשבת ("הענן החינוכי")	יישום והעמקה של למידה משמעותית בחטיבות הצעירות
		קידום ההישגים בשפת אם עברית וערבית (חינוך לשוני) בדגש על תפקודי לומד		
		עידוד קריאה ואהבת הספר		
		קידום ההישגים במתמטיקה		
		הטמעת כלים לאיתור קשיי תלמידים במתמטיקה ובאנגלית		
		הטמעת כלים לאיתור קשיי תלמידים במתמטיקה ובאנגלית		
		קידום הישגים במדעים		

מטרה	יעד	משימות במיקוד התכנית האסטרטגית	משימות ביישום הדרגתי	משימות בחירה
א': קידום למידה משמעותית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמציאות	3. התאמת תכניות הלימודים, מערכי הערכה ומדידה, תפיסת ההוראה, ההכשרה, ההתמחות והפיתוח המקצועי לתפיסת הלמידה המשמעותית	טיפול התלמידים המצטיינים וטיפול המצוינות הבית ספרית באמצעות תכניות לעידוד המצוינות		
		תכנון ויישום מתווה המוסד החינוכי לקידום למידה משמעותית עפ"י צרכי לומדיו	התאמה והטמעת חומרי הוראה וחומרי למידה לקידום תפקודי לומד	
		הטמעת חוזרי מנכ"ל בנושא למידה משמעותית, מבחנים פנימיים והערכה חלופית	הרחבת היקף בתי הספר בהם פועל רכז הערכה לכלל המערכת (קיום רכז הערכה בכל בתיה"ס תוך 3-5 שנים)	
			הרחבת הבחירה בתוכניות לפיתוח מקצועי לעובדי הוראה ולבית הספר	
			הטמעת ידע פסיכו-פדגוגי כחלק בלתי נפרד מתהליכי הוראה לקידום למידה משמעותית	
ב': חיזוק החינוך למציאות ערכית ואזרחית	4. העמקת החינוך הרגשי, הערכי והחברתי, וקידום מעורבות אישית וחברתית	הפעלת תכנית "כישורי חיים"	הטמעת התכנית המערכתית לחינוך ערכי ובכלל זה בהוראת תחומי הדעת, בחינוך החברתי, הרגשי, ובאורח החיים הבית ספרי	
		הפעלת תכנית "מפתח הל"ב בראייה בית-ספרית"		

מטרה	יעד	משימות במיקוד התכנית האסטרטגית	משימות ביישום הדרגתי	משימות בחירה
<p>ב':</p> <p>חיזוק החינוך למצוינות ערכית ואזרחית</p>	<p>5. טיפוח אקלים מיטבי לחיזוק החוסן והצמיחה האישית ולקידום הכלת האחר וקבלת השונה</p>	<p>טיפוח מעורבות חברתית</p>		
		<p>הפעלת תכנית מערכתית לקידום אקלים מיטבי, ולקייח אחריות חברתית לצמצום אלימות והתנהגויות סיכון</p>	<p>שילוב ילדים עם מוגבלויות בארגוני נוער ותכניות מנהיגות</p>	<p>הפעלת מסגרות חינוכיות לאורך כל היום ויצירת קשר עם גורמי קהילה לקידום אקלים יישובי/קהילתי (כולל הפעלת תכנית "עיר ללא אלימות")</p>
		<p>איתור, זיהוי וקידום ילדים בסיכון ומתן מענה מותאם לצרכיהם</p>		<p>הרחבה והעמקת שותפויות הורים</p>
		<p>היערכות מערכת החינוך לשעת חירום</p>		<p>שיוויון מגדרי במוסדות החינוך</p>
		<p>קידום בטיחות ילדים</p>		<p>קיום מפגשים ופרויקטים משותפים בין קבוצות שונות בחברה הישראלית</p>
		<p>קידום הנושא "האחר הוא אני" להכלה וקבלת השונות</p>		
	<p>6. קידום שוויון הזדמנויות ומיצוי הפוטנציאל לכלל הקבוצות בחברה הישראלית</p>	<p>הפעלת תכנית מוסדית רב מערכתית לשילוב וקידום תלמידים מתקשים ובעלי לקויות במערכת החינוך הרגילה</p>	<p>הרחבת יישום המלצות דוח דורנר במוסדות החינוך</p>	<p>שילוב וקידום תלמידים בעלי קשיים "לגעת מבעד לשריון"</p>
		<p>יישום המלצות הוועדה לאתגרים במגזר הערבי לצמצום פערים לימודיים חברתיים במגזרים דוברי השפה הערבית ותכנית החומש</p>		<p>שילוב וקידום תלמידים בעלי קשיים (עוצמה ומיטיבה)</p>

מטרה	יעד	משימות במיקוד התכנית האסטרטגית	משימות ביישום הדוגתי	משימות בחירה	
ב': חיזוק החינוך למצוינות ערכית ואזרחית		יישום המלצות הוועדה לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות להנגשת מערכת החינוך בהיבטים הפיזיים, הפדגוגיים, הטכנולוגיים			
		הוראת העברית כשפה שנייה לעולים			
		לעולים ותושבים חוזרים: שיפור השפה והשלמת פערים במקצועות הלימוד			
		חיזוק הזהות הישראלית יהודית לתלמידים עולים			
	7. טיפוח זהות וערכי מורשת ייחודיים בתוך מרחב חיים משותף בחברה הישראלית על גווניה במדינה יהודית ודמוקרטית, ברוח מגילת העצמאות		תכנית חינוכית ולימודית בנושא הנחלת זיכרון השואה ומשמעויותיו		התחדשות יהודית- יצירת מעגלי שיח בסוגיות של זהות, תרבות יהודית וערכי מורשת בזיקה לקהילה
			הטמעת המורשת והתרבות במגזר הערבי		מסעות בשבילי מולדת נעלה לירושלים
			הטמעת המורשת והתרבות במגזר הדרוזי		חינוך משלב
	8. קידום תפיסה הוליסטית המקדמת רצף חינוכי בין כלל מערכות החינוך: 'מחנכים מסביב לשעון'				הפעלת תכנית "קיץ אחר - ילדים ונוער בקיץ, בחופשות ובסופי השבוע מסביב לשעון"
					הפעלת תכנית בתי ספר של החופש הגדול

משימות בחירה	משימות ביישום הדוגתי	משימות במיקוד התכנית האסטרטגית	יעד	מטרה
	הרחבת האוטונומיה במסגרת המעבר לניהול עצמי	שילוב עובדי הוראה חדשים באופן מיטבי במוסדות החינוך	9. קידום מנהיגות מפקחים, מנהלים וצוותי חינוך באמצעות הרחבת האוטונומיה ועידוד יזמות	ג': חיזוק מעמדו ויכולתו של החינוך הציבורי לתת מענה מיטבי לכלל החברה הישראלית
הרחבת יישום תהליכי בחירת הורים מבוקרת והגדרת יחודיות בית ספרית בתי ספר ברשויות שנבחרו			10. מתן מענה חינוכי וארגוני שיאפשר הכלתם של תלמידים מזדמני חינוך מגוונים	
			11. קידומו של החינוך המקצועי טכנולוגי כמאפשר מימוש עצמי ומצוינות מגוונים	
			12. ביסוסו של משרד החינוך כארגון המקדם ערכים של מצוינות ניהולית, מקצועיות ושירות והמאפשר למוסדות החינוך לממש את שליחותם החינוכית	
			13. התאמת סביבת הלמידה לתפיסה ולצרכים הפדגוגיים של מוסדות החינוך	

מטרה א':
קידום למידה משמעותית ועדכנית שתוביל להישגים לימודיים,
למימוש עצמי ולמצוינות

← יעד 1

הבנייה משותפת של תפיסה פדגוגית כוללת של הלמידה המשמעותית

מיסוד 'מעגלי שיח' כתרבות בית ספרית

משימת בחירה

המשימה: ⦿

מיסוד מעגלי שיח כתרבות בית ספרית

מהות ותיאור המשימה:

בית הספר ייזום מעגלי שיח עם בעלי העניין ושותפי התפקיד לביורור תפיסות ועמדות, לגיבוש דרכי פעולה, להבניית תכניות לקידום למידה משמעותית, להצגתן וליישומן בנושאים המרכזיים שעל סדר יומה של מערכת החינוך בכלל ושעל סדר יומו של בית הספר בפרט

אוכלוסיית היעד: 👤

מנהלי בתי הספר וצוותיהם

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים: ⬆

ידע ומיומנויות להפעלת מעגלי שיח עם שותפי תפקיד ובעלי עניין; רתימה של בעלי העניין השונים; גיבוש הסכמות התומכות בתהליכים לקידום למידה משמעותית

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים: ⚙

- יתקיים מפגש שיח אחד לפחות בשנת הלימודים תשע"ה עם כל אחד מקהלי היעד (התלמידים, הורי התלמידים בכיתות, הנהגת ההורים הבית ספרית, הרשות המקומית) לדיון בנושא למידה משמעותית ודרכים לקידומה בבית הספר
- באתר הבית ספרי יופיע בכל אחת מכיתות בית הספר מידע המציג דוגמה אחת לפחות של תוצר למידה משמעותית ושל משוב תלמידים על חווית הלמידה שלהם ותוצריה
- בכל תחום דעת/נושא יתקיים דיון עם התלמידים על למידה משמעותית ועל דרכים לקידומה וייאסוף משוב אחד לפחות מהתלמידים על חווית הלמידה שלהם

▲ משאבים:

הקצאת זמן לקיום מעגלי השיח, אתר בית הספר

⚙ חומרים וכלים:

תכנים למעגלי שיח בצוות בית הספר: ועל למידה משמעותית דיברנו? כתב עת 4 המ"מ, [גיליון מספר 32](#), ירושלים: משרד החינוך, אגף א' לחינוך יסודי, תשע"ד.

ניהול מעגלי שיח באמצעות המערכת הדיגיטאלית: המינהל הבית ספרי בעידן דיגיטאלי. כתב עת 4 המ"מ, [גיליון מספר 31](#), ירושלים: משרד החינוך, אגף א' לחינוך יסודי, תשע"ג.

ניהול מעגלי שיח בקרב צוותי העבודה: ניהול צוות או ניהול צוותים. כתב עת 4 המ"מ, [גיליון מספר 29](#), ירושלים: משרד החינוך, אגף א' לחינוך יסודי, תשע"א.

שיתוף בעלי העניין ושותפי התפקיד בעיצוב החזון הבית ספרי בנושא למידה משמעותית: עיצוב חזון בית ספרי והנחלתו. כתב עת 4 המ"מ, [גיליון מספר 16](#), ירושלים: משרד החינוך, אגף א' לחינוך יסודי, תשס"ז.

ניהול השיח המקצועי לקידום תהליכי הלמידה ותיעודם: ניהול הידע בבית ספר או ניהול בית הספר כארגון לומד. כתב עת 4 המ"מ, [גיליון מספר 12](#), ירושלים: משרד החינוך, אגף א' לחינוך יסודי

[שיתוף הורי התלמידים](#): מדריך לניהול עבודת בית הספר וההורים. ירושלים: משרד החינוך, אגף א' לחינוך יסודי.

[חומרים אור-קוליים ועיוניים](#) ושאלות לדיון במעגלי שיח שונים: מפגשי שיח. אתר הבית של אגף א' לחינוך יסודי.

שלום כיתה א'. [דוגמה לסדנה](#) עם הורים בראשית כיתה א'. ניתן ליישם במעגלי שיח בנושאים שונים.

אוגדן הכולל חומרי רקע וסדנאות לקיום מעגלי שיח בהכנה

⊖ כללים ונהלים:

חוזר מנהל כללי בהכנה

📄 הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

הצעות לדיון בנושא מעגלי שיח בצוות בית הספר: ועל למידה משמעותית דיברנו? כתב עת 4 המ"מ, [גיליון מספר 32](#), ירושלים: משרד החינוך, אגף א' לחינוך יסודי, תשע"ד.

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

לאגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי

למפקחים במחוזות

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

יסודי

← יעד 2

קידום הישגים לימודיים בדגש על פיתוח תפקודי לומד המותאמים למאה ה-21

הפעלת תכנית "מובילי פדגוגיה איכותית"

משימת בחירה

המשימה:

הפעלת תכנית "מובילי פדגוגיה איכותית"

מהות ותיאור המשימה:

להוביל תהליכי למידה-הוראה והערכה משמעותיים במערכת. התכנית תופעל בבתי ספר מובילים המוכנים ללמוד וללמד.

- יצירת תהליכים מתמשכים לקידום בתי הספר בתחום הפדגוגי, החברתי-ערכי, הארגוני והקהילתי
- פיתוח תהליכים, מסגרות ותכניות לקידום למידה משמעותית בבתי"ס הכוללים:
- יצירת אקלים מערכתי מאפשר ומעודד למידה משמעותית ושיח חינוכי אודותיה
- התאמת התכנים ותהליכי הוראה-למידה-הערכה לתפקודי לומד מצופים
- שימוש בתכניות הלימודים כעוגן ליצירת תכניות הלימודים הבית ספריות
- פיתוח והתאמה של כלים, חומרים, אסטרטגיות תומכות הוראה משמעותית
- אימון צוותים חינוכיים ובעלי תפקידים להובלת למידה משמעותית
- יצירת תהליכים של שיתוף בידע בין בתי"ס

אוכלוסיית היעד:

- בתי ספר שהומלצו על ידי המחוז כבעלי פוטנציאל הצלחה בקידום תהליכים פדגוגיים המסוגלים להוביל שיפור בתהליכי הוראה-למידה-הערכה ולשמש בתי ספר מדגימים
- בתי ספר המגויסים לקידום תהליכי הוראה-למידה-הערכה ולהפצתם: בשנה הראשונה בית הספר מתחייב לתעד את התהליך, להרחיב ולשתף בידע את צוות ביה"ס ומנהליו מהשנה השנייה והלאה מתחייב להפיץ את הידע

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

קידום תהליכי חינוך - הוראה - למידה והערכה איכותיים
קידום הישגים לימודיים וחברתיים - ערכיים ותפקודי לומד בתחומים שונים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- העצמה ופיתוח אישי ומקצועי למנהל בית הספר וצוותו
- קיום דיאלוג פדגוגי בין באי המוסד החינוכי
- פיתוח מיומנויות (אקדמאיות, חברתיות ורגשיות)
- קיום של תחומי העשרה שבהם בחר ביה"ס להתמקד בתוך תכנית הלימודים ויעדי המשרד ומעבר להם
- שיתוף בידע ולמידה מהצלחות

משאבים:

- מאמנים פדגוגיים (מנהלי בתי"ס לשעבר) למנהל בית הספר, לסגנו, לרכז התכנית, לצוות המפעיל את התכנית
- תקציב למתעד בית ספרי
- תקציב לרכז בית ספרי
- תקציב לפיתוח חומרי למידה למימוש התכנית הבית ספרית
- כנס למפקחים ולמנהלים

חומרים וכלים:

[אתר מלווה לתכנית](#)

כללים ונהלים:

[אתר מלווה לתכנית](#)

הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהל/ מנהל וצוותו:

- שיתוף בידע פנים בית ספרי – כיצד להעצים את צוות בית הספר באמצעות התכנית?
- הפצת הידע – כיצד ליצור שיתופי פעולה בין בית ספר מוביל פדגוגיה איכותית לבתי ספר אחרים בתחום הפיקוח?
- קידום תפקודי לומד במאה ה-21 – באיזה אופן מקדם בית הספר את תפקודי הלומד במאה ה-21 באמצעות התכנית?

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף אי' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

יסודי

פיתוח מיומנויות חשיבה ולמידת חקר

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

מהות ותיאור המשימה:

פיתוח הבנה מעמיקה של תכנים ושל יכולות למידה וחשיבה תוך התאמת דרכי ההוראה-למידה-הערכה הנהוגות בבית הספר לתכנית האסטרטגית

שילוב של אסטרטגיות חשיבה גבוהות בכל תחומי הדעת, כגון: שאילת שאלות, טיעון, השוואה, פתרון בעיות, חשיבה יצירתית וביקורתית והטמעת שפת חשיבה כחלק מתרבות בית הספר

המורה מנחה, יוזם ומזמן התנסויות המעודדות פיתוח לומדים עצמאיים, סקרנים, ביקורתיים, בעלי יכולת לעבוד בצוות

מגוון רחב של חומרים ניתן למצוא באתר אגף א' לפיתוח פדגוגי, חינוך לחשיבה

אוכלוסיית היעד:

מדריכים, רכזים ומורים

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- הטמעה של שפת החשיבה
- יכולת לפתח שיח פדגוגי מטה קוגניטיבי
- תוצרי לומדים (מורים ותלמידים) המבטאים תהליכי למידה משמעותיים מקדמי חשיבה
- שילוב מיומנויות חשיבה ברצף ההוראה ויישום בשיעורים בהיקפים שונים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

פיתוח יחידות לימוד וסביבות למידה עתירות חשיבה וחקר בתחומי דעת שונים

הבניית ידע ויישומו במצבים חדשים

התנסות בתהליכי חשיבה וחקר בהיקפים שונים באופן מודולרי בשכבות הגיל השונות

השתתפות של צוותי המורים בפיתוח המקצועי

פיתוח ויישום משימות הערכה מגוונות משלבי חשיבה שונים במרבית תחומי הדעת

לימוד על פי תכנית לימודים ספיראלית המבטאת למידה משמעותית

משאבים:

פיתוח מקצועי במודלים שונים, ליווי והדרכה בבית הספר בהלימה למודל ההדרכה

חומרים וכלים: ⚙️

חינוך לחשיבה, אגף א' לפיתוח פדגוגי: [קישור](#)

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו: 🗨️

תכנון תכניות עבודה המשלבות מיומנויות חשיבה בתכנים תוך התאמה למגוון דרכי הוראה – למידה – הערכה משמעותיות

לפרטים נוספים ניתן לפנות: !

חינוך לחשיבה וחקר, אגף א' לפיתוח פדגוגי, המזכירות הפדגוגית adaro@education.gov.il
למפקחים במחוזות

חזרה לטבלת הציר המארגן

[חזרה לתוכן העניינים](#)

יסודי

פיתוח תפקודי לומד מרכזיים

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

פיתוח תפקודי לומד בדגש על: מיומנויות חשיבה, עבודה בצוות קידום תחושת מסוגלות וטיפול הכוונה עצמית בלמידה

מהות ותיאור המשימה:

קיום תהליכי למידה משמעותית המפתחים תפקודי לומד בדגש על מיומנויות חשיבה, עבודה בצוות, קידום תחושת מסוגלות וטיפול הכוונה עצמית בלמידה

אוכלוסיית היעד:

מנהלי בתי הספר וצוותיהם

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- ידע מקצועי של עובדי ההוראה בקיום תהליכי למידה משמעותית המפתחים תפקודי לומד בדגש על מיומנויות חשיבה, עבודה בצוות, קידום תחושת מסוגלות וטיפול הכוונה עצמית בלמידה
- תכנית בית ספרית רב שנתית לפיתוח תפקודי הלומד ולהצגת תוצריו לעמיתים, לקהילת בית הספר ולמשפחות התלמידים
- בניית יחידות הוראה-למידה-הערכה המשלבות פיתוח חשיבה, עבודה בצוות, קידום תחושת מסוגלות וטיפול הכוונה עצמית בלמידה
- ביצוע התכנית בליווי הערכה מעצבת לשיפור תהליכי ההוראה-למידה

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

מדדי ביצוע:

- הפעלת תכנית התפתחות מקצועית תלת-שנתית ושנתית בית ספרית ואישית של צוות בית הספר לקידום למידה משמעותית ופיתוח תפקודי לומד בדגש על פיתוח חשיבה, עבודה בצוות, קידום תחושת מסוגלות וטיפול הכוונה עצמית בלמידה
- א. הוראה מפורשת, תיווך ואימון של המורה ללומדים בהתנסויות מגוונות פרטניות ועם עמיתים לשם פיתוח:
 - תפקודי חשיבה וחשיבה על חשיבה
 - הכוונה עצמית בלמידה
 - עבודה בצוות
- ב. פיתוח תחושת מסוגלות לימודית, חברתית וניהולית על ידי זימון מצבי הצלחה רבים והענקת תחושות ערך, שייכות, אוטונומיה ומימוש עצמי לתלמידים תוך:

- הבטחת אקלים חינוכי מכבד, מוקיר ומעריך כל פרט
- עידוד ליזום, להתנסות, לשתף, ללמוד מקשיים ומהצלחות
- זימון מצבי למידה בדרכים מגוונות
- התאמת ההוראה לתלמידים
- מתן משוב מקדם שוטף
- סיוע לעבודה בצוות
- תיווך למשמעות
- זימון מצבים להצגת תוצרי כל לומד בפני עמיתים, קהילת בית הספר והמשפחות
- ג. שילוב, התנסות ויישום של הידע והמיומנויות בתהליכי הלמידה השוטפים בתכנים הנלמדים
- ד. זימון אפשרויות להתנסות ויישום של המיומנויות בשגרת החיים בכיתה ובבית הספר

מדדי תוצאה ביחס ללומד

- א. ביטויים התנהגותיים בשגרת הלמידה:
- הבעת דעה ונקיטת עמדה בנושאים הנלמדים
 - קישור של הנלמד לחייו
 - יישום הנלמד בפתרון בעיות
 - נקיטת יוזמה ללמידה חדשה ולהרחבה והעמקה של ידיעותיו
 - הגדרת מטרות ללמידתו, הכנת תכנית להשגת המטרות, ביצוע התכנית והתבוננות רפלקטיבית והערכה של הלמידה, ההתקדמות והתהליך
 - גילוי עניין וביטוי חשיבה מסדר גבוה: שואל, נוקט עמדה, מביע דעה, מסיק מסקנות, מבנה תובנות, מבצע אנליזה וסינתזה
 - שיתוף פעולה עם עמיתים ועבודה בצוות
 - ניהול קונפליקטים בדרכי שלום
 - שיתוף ברגשות ובצרכים
 - ויסות התנהגות ורגשות
 - התמודדות עם מצבי תסכול וכשלון
 - התמדה בביצוע משימות ותפקידים
 - השתתפות פעילה במשימה ובהפקת תוצר אישי ו/או קבוצתי
 - ביטוי עצמי באמצעים שונים (מילוליים, חזותיים, קוליים, תנועתיים)
 - נטילת אחריות על תהליך הלמידה ועל הישגיו הלימודיים והחברתיים
 - גילוי מעורבות חברתית ותרומה מכישוריו ומידיעותיו
 - נקיטת יוזמה בביצוע מהלכים של מעורבות חברתית
 - התנדבות למלא תפקיד ולתרום לסביבה
 - תרגום הלמידה לעשייה בעלת ערך עבורו
 - תרגום הלמידה לעשייה בעלת ערך לחברה
- ב. דיווח מילולי מפורש של התלמיד על קבלת מענים לצרכיו בתהליך הלמידה, על מידת העניין שלו בלמוד ועל מידת השתתפותו הפעילה ומעורבותו בלמידה

יסודי

▲ משאבים:

משאבי פיתוח מקצועי

⚙️ חומרים וכלים:

- ערכה: הלומד, המלמד ומה שביניהם. ירושלים: משרד החינוך. תשע"ד. [ערכת הלומד](#)
- הזדמנויות בהוראה ובלמידה [בקבוצה הקטנה](#). ירושלים: אגף לחינוך יסודי. תשס"ט-[שיתוף הורי התלמידים](#): מדריך לניהול עבודת בית הספר וההורים. ירושלים: משרד החינוך, אגף א' לחינוך יסודי.
- חינוך לחשיבה, אגף א' לפיתוח פדגוגי: [קישור](#)
- [טבלת תפקודי הלומד הנדרשים במאה ה-21](#)
- כלים נוספים באתר אגף א' לחינוך יסודי

⊖ כללים ונהלים:

חוזר מנהל כללי בהכנה

הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו/ מנהל וצוותו:

- א. הצעות לדיון בנושא מעגלי שיח בצוות בית הספר: ועל למידה משמעותית דיברנו? כתב עת 4 המ"מים, [גיליון מספר 32](#), ירושלים: משרד החינוך, אגף א' לחינוך יסודי, תשע"ד
- ב. למידה משמעותית לפיתוח חשיבה, עבודה בצוות, קידום תחושת המסוגלות וטיפול הכוונה עצמית בלמידה
- ג. שילוב פיתוח חשיבה, עבודה בצוות, קידום תחושת המסוגלות וטיפול הכוונה עצמית בלמידה בתכנית הלימודים השוטפת

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

לאגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
למפקחים במחוזות

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

קידום הישגים בשפת אם עברית וערבית בדגש על תפקודי לומד

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה/ הפעולה:

שיפור הישגים בתחום העברית והערבית (חינוך לשוני) בכיתות א'–ו' בדגש על תפקודי לומד

מהות ותיאור המשימה/ הפעולה:

העמקת ידע מקצועי בתחום העברית והערבית (חינוך לשוני) לקידום הישגים הנדרשים עפ"י תכנית הלימודים, ולעמידה במבחנים הבינלאומיים (המחקר הבינלאומי אוריינות קריאה – PIRLS-2016) בדגש על פיתוח מגוון דרכי הוראה וקידום תפקודי לומד.

פיתוח מגוון דרכי הוראה בתחום:

- הכנה של תכנית בית ספרית עבור צוות ההוראה ובעלי תפקידים בחינוך לשוני, עברית וערבית, במסגרת ההתפתחות המקצועית, והדרכה בית ספרית במטרה להבטיח העמקת הידע בתחום הדעת בדגש על מיומנויות חשיבה, עבודה בצוות, קידום תחושת מסוגלות וטיפוח הכוונה עצמית בלמידה
- יישום תכניות הוראה להטמעת יעדי החינוך הלשוני בכיתות א'–ב', ג'–ד', ה'–ו'
- בחירה מושכלת בחומרי הוראה המאפשרים ע"י אגף לאישור ספרי לימוד
- התאמה, הרחבה ויישום של יחידות ההוראה בתחום לקידום תפקודי לומד
- הקצאת שעות הוראה בהתאם לממצאי הערכה בתחום השפה ובהתאם לתכנית הלימודים
- בניית סביבות למידה המזמנות ופיתוח תפקודי לומד
- שימוש במיומנויות תקשוב ובסביבות דיגיטליות לקידום מטרות החינוך הלשוני
- היכרות מעמיקה עם התלמידים ומעקב אחר הישגים לשם בנייה של תהליכי הוראה מותאמים לפרט

שימוש מושכל בכלי הערכה בתחום:

- יישום המבדק לרכישת הקריאה והכתיבה בכיתה א' בעברית ובערבית לקידום הישגי לומדים
- הערכת הישגי לומדים באמצעות משימות הערכה ומבחני מיצ"ב פנימיים עפ"י הנדרש בחוזר מנכ"ל "מבחנים פנימיים"
- התנסות בפיתוח חלופות להערכת הידע בתחום החינוך הלשוני תוך הערכת תפקודי לומד ותהליכי למידה הרלוונטיים לתחום הדעת
- שימוש בכלי הערכה במהלך הלמידה למעקב שוטף, לתכנון ולהתאמת ההוראה

אוכלוסיית היעד:

- מורי שפה עברית וערבית המלמדים בכיתות א'–ו'
- רכזי שפה עברית וערבית בבית הספר

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- הרחבה של ידע מקצועי בתחום הדעת
- קידום הישגים
- גיוון בדרכי הוראה המקדמות תפקודי לומד
- קידום הישגים בתחום

יסודי

- מתן מענה לתלמידים פחות מיומנים ומיומנים מאוד
- גיוון בדרכי הערכה
- התאמת סביבות למידה ליעדים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- השתתפות בצוות השפה הבית ספרי לפיתוח אישי ומקצועי

משאבים:

שעות הוראה
הכשרה במסגרת המתווה להתפתחות מקצועית בתחום
הדרכה בית ספרית בתחום בדגש על למידה משמעותית
ערכות ספרים שנשלחו בעבר לבתי הספר

חומרים וכלים:

תכנית הלימודים בעברית ובערבית – חינוך לשוני – שפה, ספרות ותרבות

[קישור לתכנית לימודים בעברית](#)

[קישור לתכנית לימודים בערבית](#)

יחידות הוראה שהוכנו ע"י המטה

ספרי לימוד בתחום (כולל המד"ל) המאושרים ע"י האגף לאישור ספרי לימוד

תכניות הוראה להטמעת יעדי החינוך הלשוני

כלי הערכה שהוכנו ע"י המטה: [קישור](#)

כללים ונהלים:

שימוש בחומרי למידה המאושרים ע"י האגף לאישור ספרי לימוד

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

- הפיתוח המקצועי בתחום עברית וערבית – כיצד תרם לגיוון דרכי ההוראה ולפיתוח תפקודי לומד נוספים?
- חומרי ההוראה בתחום – כיצד תרמו ללמידה משמעותית?
- ההתנסות בפיתוח חלופות בהערכה – כיצד השימוש בחלופות בהערכה תורם להערכת הלמידה המשמעותית בתחום עברית וערבית?
- התאמת סביבות הלמידה – איזה שינוי חל בסביבות הלמידה בתחום עברית וערבית? האם תרם השינוי לקידום התהליך ללמידה משמעותית בתחומים אלו?

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף א' לחינוך יסודי במנהל הפדגוגי
- לפיקוח על הוראת עברית וערבית במזכירות הפדגוגית

יישום והעמקה של למידה משמעותית בחטיבות הצעירות

משימת בחירה

המשימה:

יישום והעמקה של למידה משמעותית בחטיבות הצעירות כמסגרת חינוך ולמידה דו-גלית

מהות ותיאור המשימה:

קידום למידה משמעותית בקבוצה הקטנה ופיתוח תפקודי לומד תוך ראיית הרצף החינוכי

אוכלוסיית היעד: צוותים של החטיבות הצעירות

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- למידה לשם הבנה החל מהגיל הצעיר תוך מתן מענה לדרכי למידה של ילדים צעירים
- שילוב בין אינטגרציה של פיתוח תפקודי לומד בתכנית הלימודים לבין הוראה מפורשת של למידה רגשית, חברתית, קוגניטיבית וחושית תנועתית

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- אבחון עצמי באמצעות כלי לאפיון מרחבי למידה המקדמים למידה משמעותית ופיתוח תפקודי לומד והפעלת תהליכי שיפור
- תכנית רצף דו-שנתית לפיתוח תפקודי לומד ויישומה בצורה מדורגת בחטיבה הצעירה כחלק מתכנית רצף בית ספרית

משאבים:

ציוד וחומרי הוראה-למידה על פי המפרט לחטיבות הצעירות
זמן מורה לתכנון ולפיתוח על פי הנחיות "אופק חדש"
פיתוח מקצועי

חומרים וכלים:

- כלי לאפיון מרחבי למידה המקדמים למידה משמעותית ופיתוח תפקודי לומד – יופיע באוגדן הלומד, המלמד ומה שביניהם. ירושלים: משרד החינוך. תשע"ד
- meyda.education.gov.il/files/lemidaMashmautit/lomedmelamed.doc
- מתווה כולל לרצף חינוכי רב שנתי – בהכנה, יועלה לאתר חטיבות צעירות
- בני החמש צועדים לחטיבה הצעירה. [תשובות לשאלות שהורים](#) שואלים בקשר לחטיבה צעירה. ירושלים: משרד החינוך, האגף לחינוך יסודי.
- [שלום כיתה א'](#)
- הדדמנויות בהוראה ובלמידה [בקבוצה הקטנה](#). ירושלים: משרד החינוך. האגף לחינוך יסודי.

כללים ונהלים: חוזר מנכ"ל למידה משמעותית (נמצא בהכנה)

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

לאגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
למפקחים במחוזות

מטרה א': קידום למידה משמעותית ועדכנית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמצוינות
יעד 2: קידום הישגים לימודיים בדגש על פיתוח תפקודי לומד המותאמים למאה ה-21

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

יסודי

התאמת דרכי הוראה-למידה וסביבות למידה בתחום שפת אם (עברית וערבית) לסביבות מתוקשבות

משימה ביישום הדרגתי

המשימה:

התאמת דרכי הוראה-למידה וסביבות למידה בתחום שפת אם (עברית וערבית) לסביבות מתוקשבות

מהות ותיאור המשימה:

קידום מגוון מיומנויות למידה בסביבות דיגיטליות/מתוקשבות, בראייה התפתחותית ובהתאמה לגיל:

- מיומנויות תקשוב – יכולת שימוש בכלים דיגיטליים נדרשים ללמידת שפה (כגון: מעבד תמלילים, דפדפן אינטרנט)
- הפעלת אסטרטגיות קריאה וכתביה בסביבה דיגיטלית
- שימוש במאגרי מידע מבוקרים לצורכי למידה
- הפקת מידע מסרטונים, מגרפים, ומטקסטים בלתי רציפים
- התנסות בסיכום ובמיזוג מידע מכמה אתרים
- התנסות בהפעלת תהליכי בקרה לגבי אמינות המידע ואמינות כותב המידע באתר
- השוואה בין סוגי מידע באתרים השונים
- פיתוח כלי הערכה הרלוונטיים לסביבות למידה מתוקשבות:
- פיתוח כלים פנים בית ספריים להערכת מיומנויות תקשוב נדרשות
- פיתוח כלים פנים בית ספריים להערכת אוריינות הקריאה בסביבה מתוקשבת
- קידום ידע מקצועי נדרש:
- הכנת תכנית בית ספרית עם צוות ההוראה ובעלי תפקידים בחינוך לשוני, עברית וערבית במסגרת ההתפתחות
- המקצועית והדרכה בית ספרית במטרה להבטיח העמקת הידע בתחום
- פיתוח אתרי ידע מתוקשבים בנושאים רלוונטיים לעולם הילדים, בדגש על כיתות ב'-ג'-ד'

אוכלוסיית היעד:

- מורי שפה בכיתות ב'-ג'-ד'
- רכזי שפה בבתי הספר

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- הרחבה של ידע מקצועי בתחום הדעת
- גיוון דרכי הוראה המקדמות אוריינות קריאה בסביבה מתוקשבת
- קידום תפקודי לומד בהקשר של סביבות דיגיטליות (ראו ברכיב מהות המשימה)
- קידום הישגים בתחום
- מתן מענה לתלמידים פחות מיומנים ומיומנים מאוד
- גיוון בדרכי הערכה
- התאמת סביבות למידה ליעדים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

השתתפות בפיתוח מקצועי בצוות השפה הבית ספרי

▲ משאבים:

שעות הוראה

הכשרה במסגרת המתווה להתפתחות מקצועית בתחום
הדרכה בית ספרית בתחום בדגש על מיומנויות ועל אסטרטגיות קריאה בסביבות מתוקשבות
תשתית תקשוב מתאימה להוראה וללמידה

⚙ חומרים וכלים:

חומרים הנמצאים באתר [אגף אי' לחינוך יסודי](#)

חומרים שיפותחו בבתי הספר

🗉 הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- כיצד תרם השימוש במיומנויות תקשוב לקידום דרכי הוראה ולפיתוח תפקודי לומד באוריינות קריאה?
- כיצד תרמו סביבות למידה מתוקשבות ללמידה משמעותית ולקידום הישגים בתחום עברית וערבית?
- כיצד תרמו כלי הערכה שפותחו להערכת אסטרטגיות ומיומנויות של התלמידים ולהכנת תכניות התערבות בעקבות ההערכה?

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף אי' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- לפיקוח על הוראת העברית/הערבית, המזכירות הפדגוגית

חזרה לטבלת הציר המארגן

[חזרה לתוכן העניינים](#)

יסודי

עידוד קריאה ואהבת הספר

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

עידוד הקריאה ואהבת הספר בדגש על: "ספריית הפיג'מה" ו"מצעד הספרים"

מהות ותיאור המשימה:

העמקת ידע מקצועי בתחום העברית והערבית (חינוך לשוני) לקידום הקריאה להנאה ולמעורבות הורים במסגרת "מצעד ספרים" ו"ספריית הפיג'מה"

פיתוח מגוון דרכי הוראה בתחום:

- העמקת הידע המקצועי של מורי השפה לקידום הקריאה להנאה של תלמידים
- פיתוח מגוון ערוצים לקידום מעורבות הורים בקריאה להנאה של התלמידים
- העמקת הידע המקצועי של מורי שפה לקידום מפגשים חוויתיים בעקבות קריאת ספר

התנסות בפיתוח חלופות להערכת הקריאה להנאה:

- התנסות בפיתוח כלי הערכה רפלקטיביים ביחס לקריאה
- התנסות בתיעוד הצלחות בדרכי ההוראה ביחס לעידוד קריאה להנאה

אוכלוסיית היעד:

- מורי שפה עברית וערבית בכיתות א' – ו'
- רכזי שפה עברית וערבית בבית הספר

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- גיוון דרכי ההוראה המקדמות קריאה להנאה
- קידום הישגים בתחום
- מתן מענה לתלמידים פחות מיומנים ומיומנים מאוד

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- הרחבה של קבוצת התלמידים הנהנים מהאזנה ומקריאה של ספר
- העמקה של ידע מקצועי לקידום הקריאה להנאה של תלמידים

משאבים:

- שעות הוראה
- הכשרה במסגרת המתווה להתפתחות מקצועית בתחום
- הדרכה בית ספרית בתחום בדגש על למידה משמעותית
- ערכות ספרים מ"ספריית הפיג'מה" – לבתי הספר שבתכנית
- מהלכים הקשורים בתכנית "מצעד הספרים"
- ערכות ספרים שנשלחו מהמטה בעבר לכיתות ב' – ו'

[ספריות בתי הספר](#)

חומרים וכלים: ⚙️

ערכות להורים ולמורים בכיתות א' - ב' המצטרפות לספרים של "ספרית הפיג'מה"

כללים ונהלים: ⚖️

כללים ונהלים המתפרסמים עבור בתי הספר שהצטרפו לתכנית "ספרית הפיג'מה"
כללים ונהלים המתפרסמים במסגרת תכנית "מצעד ספרים"

הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו: 💬

- עד כמה הצטרפות בית הספר ל"ספריית הפיג'מה" קידמה את מעורבות ההורים במפגש חוויתי סביב ספר? ובהתארגנות לקראתו?
- עד כמה קידמה השתתפות בית הספר בתכנית "מצעד הספרים" את הקריאה להנאה של התלמידים

לפרטים נוספים ניתן לפנות: !

- לאגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- לממונה על הספריות הבית ספריות
- למפקחים במחוזות

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

יסודי

קידום הישגים במתמטיקה

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

קידום הישגים לימודיים במתמטיקה בחינוך היסודי

מהות ותיאור המשימה:

- מתן מענה מיטבי לקידומו האישי של כל תלמיד במתמטיקה
- קידום הידע המקצועי של המורים למתמטיקה לפיתוח יחידות הוראה דיפרנציאליות
- הדרכות מורים להוראה בקבוצות קטנות
- בניית מודלים להוראה בשעות הפרטניות
- פדגוגיה דיגיטלית – שימוש בכלים ובטכנולוגיים בהוראת המתמטיקה

אוכלוסיית היעד:

מורי מתמטיקה בכיתות א'-ו'

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- קידום הישגים לימודיים
- מתן מענה דיפרנציאלי לכלל תלמידי הכיתה
- העצמת מורים להוראה איכותית

כיוונים למדדי תפוקה ותוצאה אפשריים:

- בניית שיעורי מתמטיקה בהיבט הדיפרנציאלי ובגישה של פתרון בעיות
- בניית ארגז כלים לשימוש בשעות הפרטניות
- בניית תכנית התערבות אישית לתלמידי הקצוות
- שימוש מושכל במחשב לצורכי למידה, הוראה והערכה
- שילוב מחשב בשיעור כחלק אינטגרלי בהוראה

משאבים:

- הכשרת מורים במסגרת ערוצי הפיתוח המקצועי
- הדרכות מורים במסגרת מודל ההדרכה בבתי הספר
- שעות פרטניות – רפורמת "אופק חדש"

חומרים וכלים:

- יחידות הוראה דיפרנציאליות
- מודלים לשיעורים הפרטניים
- ספרים דיגיטליים

הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- פיתוח יחידות הוראה דיפרנציאליות – כיצד תורמות היחידות להבנת הנושא ברמות חשיבה וברמות קושי שונות?
- הוראה בקבוצות – באיזו מידה הוראה בקבוצות קטנות מאפשרת למידה משמעותית בכיתה הטרוגנית?
- מודלים של שיעורים פרטניים – באיזו מידה מזמנות המשימות הניתנות בשיעורים הפרטניים פעילויות חשיבה מסדר גבוה?
- השימוש בכלים טכנולוגיים בהוראה – מהי תרומת המחשב להבנת תהליכים מתמטיים ולקידום הישגים לימודיים?

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

למפמ"ר מתמטיקה, לאגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

יסודי

הטמעת כלים לאיתור קשיי תלמידים במתמטיקה ובאנגלית

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

קידום ההישגים באנגלית ומתמטיקה באמצעות שימוש מושכל בכלי הערכה פנימיים לגיבוש תכנית הוראה המקדמת לומדים בשני תחומי דעת: אנגלית ומתמטיקה

מהות ותיאור המשימה:

באנגלית:

המטרה: העמקת הידע המקצועי בנושאים הנכללים בערכת המבדק הכלים:

- מיפוי והערכת רמת השליטה של התלמידים במיומנויות הנדרשות לרכישת הקריאה באנגלית בראשית כיתה ה'
- שימוש בתוצאות המבדק לעבודה פנים בית ספרית לצורך קידום והתאמת דרכי ההוראה-למידה, בחירת חומרי למידה, סביבת למידה מתאימה ועוד
- תכנון ההוראה בתחילת שנת הלימודים בכיתות ו' בהתבסס על ממצאי ההישגים של התלמידים בסוף כיתה ה'

במתמטיקה:

המטרה: העמקת הידע המקצועי לאיתור קשיים במתמטיקה ולגיבוש תכנית מקדמת הכלים:

- שימוש מושכל בכלים לאיתור קשיים בחשבון בראשית כיתה ג', לאיתור מוקדי קושי, תפיסות שגויות במיומנויות המתמטיות הנדרשות על פי תכנית הלימודים בכיתות א-ב

אוכלוסיית היעד:

באנגלית

- מורי אנגלית בכיתות ה'

במתמטיקה

- מורי מתמטיקה בכיתה ג'

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- העמקת הידע המקצועי לקידום מיומנויות יסוד בבית הספר היסודי של כלל התלמידים ושל תלמידים בעלי קשיים בפרט
- צמצום מספר התלמידים בעלי הישגים נמוכים

↑ כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- מספר המורים שעברו הכשרה לשימוש בערכה במסגרת המתווה להתפתחות מקצועית (אנגלית ומתמטיקה)
- שימוש בכלי הערכה פנימיים כחלק מתהליכי ההוראה בעבודה השוטפת של המורים
- מועדים מתוכננים לשימוש בכלי הערכה פנימיים בתכנית העבודה של מורי מתמטיקה ואנגלית

▲ משאבים:

הדרכה עפ"י מודל ההדרכה בחינוך היסודי
הכשרה במסגרת המתווה להתפתחות מקצועית של הפיקוח על הוראת האנגלית להפעלה מושכלת של הערכה
שעות פרטניות בהתאם ל"אופק חדש"

⚙ חומרים וכלים:

כלי הערכה באנגלית, כלי הערכה במתמטיקה

⊖ כללים ונהלים:

- הקצאת שעות נדרשות להוראה
- בחירה בהדרכה עפ"י מודל ההדרכה בחינוך היסודי
- המורים לאנגלית ילמדו את הערכה כחלק מהמתווה להתפתחות המקצועית בהיקף של 30 שעות

36

📌 הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

- כיצד השימוש בערכה תורם לשיפור תהליכי הוראה-למידה-הערכה מותאמים ללומד ולעמידה של כלל התלמידים בכיתה בהישגים המצופים?
- היישום של הכלי – כיצד הוא תורם להעמקת הידע המקצועי של מורים בתחום? כיצד הוא מקדם מיומנויות נדרשות?
- העמקת הידע לשימוש מושכל בכלי – הצגת "חקר מקרה" בעקבות שימוש בערכה, גיבוש תכנית מקדמת והצגת ראיות לקידום

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- למפמ"רים על הוראת האנגלית ועל הוראת המתמטיקה
- למפקחים במחוזות ולמדריכים המחוזיים
- לאגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

יסודי

קידום הישגים במדעים

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה

יישום תכנית היעדים במדע וטכנולוגיה לחיזוק הידע והמיומנויות ולקידום הלמידה המשמעותית
העלאת ההישגים במדע ובטכנולוגיה בכיתות א'-ו' ושיפור תהליכי ההוראה, הלמידה וההערכה

מהות ותאור הפעולות:

דגשים לתכנית עבודה בית ספרית:

- למידה התנסותית בחדר מדע וטכנולוגיה ובסביבות למידה חוץ כיתתית
- מתן מענה לשונות הלומדים ולצמצום פערים בין לומדים
- למידת חקר מדעי פתרון בעיות ותהליך הטכנולוגי
- הוראה מפורשת של מיומנויות ופיתוח אוריינות מדעית טכנולוגית
- התנסויות בתהליך שלם של חקר מדעי, פתרון בעיות ותהליך טכנולוגי
- שילוב כלים מתוקשבים המכוונים להגברת תפקודי לומד המותאמים למאה ה-21
- למידה שיתופית תוך שימוש בסימולציות ובכלים שיתופיים

בניית תכנית עבודה בית ספרית המבוססת על מסמכי מדיניות

- סיוטת תכנית הלימודים המעודכנת במדע ובטכנולוגיה לכיתות א'-ו' תשע"ד
- מסמך אב- פריסה שנתית של נושאי לימוד בכיתות א'-ו' לשנת הלימודים תשע"ה

הטמעת הלמידה ההתנסותית בדרך החקר המדעי, פתרון בעיות ותהליך טכנולוגי

- התנסויות מרכזיות בשיעורי מדע וטכנולוגיה בכיתות א'-ו'
- הוראה מפורשת של מיומנויות החקר המדעי בכיתות א' - ו'
- התנסות בתהליך שלם של חקר מדעי, פתרון בעיות ותהליך טכנולוגי

למידה חוץ כיתתית (מוזיאון, ספארי, שמורות טבע, גני חיות, סביבות טבעיות)

- ביסוס מיומנויות ללמידה חוץ כיתתית, להרחבה ולהעשרה של הידע המדעי והטכנולוגי, להטמעת החקר המדעי, להגברת המוטיבציה, לטיפול החינוך הערכי והחינוך לקיימות

שילוב כלים מתוקשבים בתהליכי הוראה, למידה והערכה להגברת תפקודי לומד המותאמים למאה ה-21

- למידה שיתופית תוך שימוש בסימולציות ובכלים שיתופיים בסביבות מקוונות לקידום הלמידה ולביסוס הידע והמיומנויות

שיפור תהליכי ההוראה, הלמידה וההערכה להעלאת ההישגים

- תרבות הערכה המכוונת את תהליכי ההוראה והלמידה
- שימוש בכלי הערכה מגוונים
- מתן משוב מקדם למידה

הרחבת זמן הוראה למידה

השעות הפרטניות לתלמידים תינתנה ע"י המורים למדע וטכנולוגיה ורכזי המקצוע לקידום היעדים במדע וטכנולוגיה מתוך סל השעות הפרטניות

אוכלוסיית היעד:

כיתות א'-ו' בכל בתי הספר היסודיים בכל המגזרים

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

תלמידים:

- מגלים עניין בלימודי מדע וטכנולוגיה ובחרים בתחומי מדע וטכנולוגיה
- מרחיבים את הידע המדעי והטכנולוגי
- אורייני מדע וטכנולוגיה
- מיומנים במיומנויות החקר בתהליך השלם של החקר, כותבים עבודות חקר מדעי ופתרון בעיות ומציגים את עבודותיהם בירידי חקר בית ספריים
- שולטים במיומנויות המאה ה-21

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

1. בית הספר מקצה שעות למידה שבועיות המבטיחות את העמידה בהישגים המצופים
2. התכנית הבית ספרית מבוססת על תכנית הלימודים המעודכנת במדע וטכנולוגיה, על פריסה שנתית של נושאי לימוד (מסמך אב) ועל הנחיות המפמ"ר והפיקוח על הוראת מדע וטכנולוגיה במחוזות
3. בית הספר מקיים ישיבות קבועות של הצוות להוראת מדע וטכנולוגיה
4. ההתנסויות המרכזיות מתקיימות בחדרי מדע וטכנולוגיה ובסביבות למידה חוץ כיתתיות
5. קיום תהליך שלם של חקר מדעי ופתרון בעיות בכיתות ה' ו-ו'
6. השתתפות בית הספר ביריד חקר מדעי ופתרון בעיות
7. מורי מדע וטכנולוגיה משלבים תקשוב בהוראת מדע וטכנולוגיה
8. המורים המלמדים מדע וטכנולוגיה לומדים במסגרות להתפתחות מקצועית בתחום

משאבים:

הדרכה

- תינתן לבתי הספר שבחרו הדרכה בתחום מדע וטכנולוגיה
- תתמקד בפיתוח ובהפעלה של תכנית עבודה בית ספרית הנשענת על מסמכי מדיניות להטמעת תכנית הלימודים, על הוראה מפורשת של מיומנויות החקר המדעי ופתרון בעיות, על התנסויות מרכזיות ועל ההדגשים שתוארו לעיל.

יסודי

פיתוח מקצועי

1. לרכזים ולמורים למדע וטכנולוגיה אשר ילמדו בכיתות א'-ו' בהיקף של 30 שעות לפחות בדגש על:
 - חיזוק הידע והמיומנויות במדע וטכנולוגיה על פי הדגשים שתוארו לעיל
 2. למדריכים הבית ספריים – 30 שעות שתתקיימנה על ידי המרכז הארצי למדע באוניברסיטת תל אביב
- המסגרות לפיתוח המקצועי יתקיימו במרכזי הפסג"ה – במסגרת "אופק חדש"
- מקום הקורסים, הנושאים ומועדי הפיתוח המקצועי יפורסמו ע"י המפקח/ת על הוראת מדע וטכנולוגיה במחוז/מגזר

הצטיידות

"קול קורא" להקצבה ולהצטיידות חדרי מדע וטכנולוגיה יתפרסם בקרוב.

❖ חומרים וכלים:

[ספרי לימוד בהלימה תכנית הלימודים המעודכנת](#) – גרסת טיוטה לשנת הלימודים תשע"ד מאושרים על ידי האגף לאישור ספרי לימוד

החומרים באתר [מינהל מדע וטכנולוגיה](#) ובאתר מט"ר

מסמך אב פריסה שנתית של נושאי הלימוד בכיתות א' – ו'

מסמך התנסויות מרכזיות לכיתות א'-ו'

למידה דרך החקר, הוראה מפורשת של מיומנויות החקר המדעי בכיתות א' – ט' תשע"ג לתלמידים – מהדורת ניסוי תשע"ג

למידה באמצעות החקר המדעי בכיתה ו' – מתופעה להסבר מדריך למורה מהדורת ניסוי – תשע"ג

למידה באמצעות החקר המדעי בכיתה ו' – מתופעה להסבר תלקיט לתלמידים מהדורת ניסוי – תשע"ג

למידה באמצעות החקר המדעי לכיתה ה'

למידה באמצעות החקר המדעי לכיתה ה' בשפה הערבית

יחידות הוראה לשעה הפרטנית

מבדקים ומשימות הערכה לחיזוק הידע והמיומנויות ולשיפור הלמידה במדע וטכנולוגיה – שנה"ל תשע"ד

[אוריינות מחשב ומידע במקצוע מדע וטכנולוגיה](#)

כללים ונהלים:

[תקנות תפעול ובקרה](#)

יש להקפיד על הבטיחות בחדר מדע וטכנולוגיה על פי [חוזר מנכ"ל תשס"ב 6/ב](#).
אנו מתכננים לקראת עדכון ופרסום חוזר מנכ"ל חדש בנושא בטיחות בחדרי מדע וטכנולוגיה.
הודעה על כך תבוא בהמשך

כללי בטיחות במעבדה-יסודי

כללי בטיחות והתנהגות בחדר המקצוע מדע וטכנולוגיה בבית הספר היסודי - (עברית) - תשע"ד
כללי בטיחות והתנהגות במעבדה יסודי - (ערבית) - תשע"ד

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- יישום מלא של תכנית הלימודים במדע וטכנולוגיה ובהתאם לפריסת הנושאים (מסמך אב)
- תרומת משאבי השעה הפרטנית או תהליכי התערבות שקיימו מורים בעקבות הערכה ומיפוי לקידום הישגים במדע וטכנולוגיה
- תרומת התכנית להטמעת למידה בדרך החקר המדעי ופתרון בעיות לפיתוח מיומנויות למידה וחשיבה להעלאת המוטיבציה
- פעולות לפיתוח עמדות חיוביות כלפי המקצוע, שייכות לסביבה והזדהות עם טבע הארץ ורצון להרחבת הידע בתחומי המדע
- והטכנולוגיה ולהעמקתו
- חדר מדע וטכנולוגיה פעיל ובטוח

40

לפרטים נוספים יש לפנות:

מפמ"ר מדע וטכנולוגיה במנהל מדע וטכנולוגיה ולמפקחים על הוראת מדע וטכנולוגיה במחוזות
האגף לחינוך יסודי
אתר מינהל מדע וטכנולוגיה

לאתרי אינטרנט להרחבה ולהעשרה:

[אתר מינהל מדע וטכנולוגיה אתר מט"ר](#)

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

יסודי

טיפול התלמידים המצטיינים וטיפול המצוינות הבית ספרית באמצעות תכניות לעידוד המצוינות

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

הפעלת תכניות המזמנות את קידום המצוינות הבית ספרית לטיפול תלמידים מצטיינים בבתי הספר

מהות ותיאור המשימה:

איתור תלמידים מצטיינים בבית הספר על פי קריטריונים, וכתובת יחידות לימוד העוסקות בהעשרה. התכנים והשיעורים מזמנים לתלמידים המצטיינים משימות מאתגרות חשיבה, פיתוח חשיבה מסדר גבוה, פתרון בעיות, קבלת החלטות, חשיבה ביקורתית, חשיבה לוגית, חשיבה יצירתית, למידת חקר ועוד.

יחידות הלימוד יהיו ממדעי הטבע והמדעים המדויקים, וממדעי החברה, הרוח והיצירה כולל עיסוק בהיבטים חברתיים-ערכיים.

אוכלוסיית היעד:

תלמידים מצטיינים החל מכיתה ג'

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

ברמת התלמיד

- חיזוק היכולת לתפקד ברמות חשיבה מסדר גבוה (פתרון בעיות, מיומנויות חקר, חשיבה ביקורתית, יצירתיות וכד')
- יכולת לתפקד בתנאי אי וודאות
- יכולת לשיתוף ידע, ללמוד וללמד כאחת, ויכולת לעבוד בצוות
- טיפוח מחויבות לחברה

ברמת המורה

- קיום תפיסה מערכתית-פדגוגית לקידום מצוינות והצטיינות
- מורים מעידים כי הם הועצמו בעקבות השתתפותם בתכנית
- עלייה בשביעות הרצון של המורים ושינוי בתפיסות שלהם לגבי תפקיד המורה ומעמד המורה
- פתיחת קבוצות לימוד נוספות לטיפול מצוינות לכלל התלמידים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- איכות יחידות הלימוד המגובשות על פי מתווה שפותח באגף למחוננים ולמצטיינים, הכולל גם מדדי הצלחה
- התמדה בתכניות בבתי הספר לכלל התלמידים והרחבה שלהן
- התמדת תלמידים ומורים

משאבים:

- מדריך מלווה את בית הספר
- פיתוח מקצועי בנושא

חומרים וכלים:

- מתווה לפיתוח קורס
- דגמים למתווים
- דגמים לשיעורים מיטביים
- [המינהל למדע וטכנולוגיה](#)
- [פורטל מחונ neth](#)

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/צוותו:

- באיזה אופן על בית הספר להיערך על מנת לטפח מצטיינים?
- כיצד עשויה התכנית לקדם תרבות של מצוינות בית ספרית?
- המעבר לסוגי הלמידה השונים, ובמיוחד לחקר מכוון תוצר

תכנית "אמירים"

מטרת התכנית היא לטפח את התלמידים המצטיינים בתוך בית-הספר ולקדם את המצוינות הבית-ספרית. התלמידים המצטיינים נבחרים לתכנית על ידי הצוות הפדגוגי של בית-הספר. התכנית מופעלת בבתי הספר על פי המודל של פרופ' רנזולי (SEM- Schoolwide Enrichment Modle) – מודל ההעשרה הבית ספרי.

במסגרת התכנית התלמידים בוחרים קורסים מתחומי דעת שונים; קורס אחד מתחום מדעי החיים או ממדעים מדויקים וקורס אחד מתחום מדעי החברה או הרוח או האמנויות. התלמידים לומדים קורס נוסף בתחום החברתי ערכי. הקורסים נכתבים על ידי מורי בית הספר ומועברים על ידם. מורים אלה עוברים הכשרה להוראת תלמידים מצטיינים במשך שנתיים.

התלמידים נחשפים במהלך השתתפותם בתכנית לשלושה סוגי למידה: חשיפה, העמקה וחקר מכוון תוצר.

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

האגף למחוננים ולמצטיינים
מאירה אבידר, ממונה על תכניות למצטיינים

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

יסודי

קידום הוראה ולמידה מתוקשבת "ענן חינוכי דיגיטלי"

משימה ביישום הדרגתי

המשימה:

קידום אוריינות דיגיטלית בקרב תלמידים ומורים והפיכת בית הספר לארגון מתוקשב

מהות ותיאור המשימה:

1. פיתוח אוריינות דיגיטלית:

- ספרים דיגיטליים – חיזוק קריאה וכתובה בסביבה דיגיטלית (מעבר – מספר מודפס לספר דיגיטלי או משולב)
- הוראה, למידה והערכה מתוקשבת – שימוש בכלי תקשוב כדי לקדם תהליכי הוראה, למידה והערכה תוך דגש על אוריינות דיגיטלית ועל פיתוח מיומנויות המאה ה-21 בהתאם לסטנדרטים בינלאומיים
- למידה שיתופית – למידה שבה תלמידים לומדים יחד נושא בסביבות מתוקשבות וברשתות חברתיות
- גלישה בטוחה ברשת – מודעות וחינוך להתמודדות עם מורכבות של העולם הדיגיטלי בהיבטיו השונים, כמו: אלימות ברשת, זכויות שימוש וזכויות יוצרים, חשיפה לתכנים לא ראויים, אבטחת מידע והשלכות בריאותיות (קרינה, ראייה וארגונומיה)
- שימוש בכלים פתוחים – כלי אופיס, כלי גוגל, כלים לעריכת מדיה, כלי אינטל, כלי שיתוף פדגוגי, כלי מודול וכו'

2. הפיכת בית הספר לארגון מתוקשב:

- ניהול מתוקשב – שימוש בכלי ניהול מתוקשבים כדי ליעל את הניהול בבית הספר (נוכחות, אירועי משמעת, ציונים, מערכת השעות, ניהול תורים וכו').

3. אתר בית ספרי: פלטפורמה שאליה מתנקזים כל תהליכי התקשוב בבית ספר, המפגש בין בית הספר לבתים של התלמידים לאפשר המשך למידה והשיח עם המורים וחבריהם גם בבית (כולל ממשק בין מערכת הניהול הבית ספרית לאתר), למידה בחירום וכד'

אוכלוסיית היעד:

מורים ומנהלים

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

[אוריינות מחשב ומידע](#)

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- מספר המורים המשתמשים בפריטי הענן החינוכי (לפי סוג הפריט)
- תדירות השימוש של המורים בענן החינוכי
- מספר המנהלים והמורים המשתמשים בענן החינוכי באופן שוטף
- מידת שביעות הרצון של המורים מתרומת הענן החינוכי לקידום ההוראה-למידה – הערכה בכיתה

- שימוש של המנהלים בענן החינוכי לקידום ביה"ס כארגון מתקשב
- מספר הגולשים בפורטל התוכן ותדירות השימוש
- מעורבות אקטיבית של מורים: מדרגים, מגיבים
- הגדלת מספר פריטי התוכן בפורטל

▲ משאבים:

אינטרנט
תמיכה טכנית לבתי הספר שיאפשרו להשתתף בתכנית
הדרכה והטמעה
תוכן וספרים דיגיטליים

⚙ חומרים וכלים:

[קישור](#)

⊖ כללים ונהלים:

[פורטל התוכן החינוכי](#)
[תכנית פדגוגית מאושרת](#)
עמידה בקריטריונים

📋 הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- אפקטיביות הענן החינוכי לקידום איכות ההוראה, הלמידה והערכה בבית הספר
- התאמת המשאבים שבענן החינוכי לרמת בשלות התקשוב בבית הספר

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

לאגף טכנולוגיות ומידע, מינהל מדע וטכנולוגיה
למפקחים במחוזות

חזרה לטבלת הציר המארגן

[חזרה לתוכן העניינים](#)

התאמת תכניות הלימודים, מערכי הערכה ומדידה, תפיסת ההוראה, ההכשרה, ההתמחות והפיתוח המקצועי למימוש התפיסה

תכנון ויישום מתווה המוסד החינוכי לקידום למידה משמעותית עפ"י צורכי לומדין

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

🎯 המשימה:

תכנון ויישום מתווה המוסד החינוכי לקידום למידה משמעותית עפ"י צורכי לומדין
המתווה המוסדי יכלול את ההיבטים הבאים:

- פיתוח תפקודי לומד;
- אסטרטגיות למידה מגוונות (הוראה לא פרונטאלית);
- הערכה ומדידה;
- גמישות פדגוגית;
- סביבת הלמידה
- פיתוח מקצועי;

מהות ותיאור המשימה:

בית הספר יכין תכנית שתכלול יעדים שנתיים ותלת שנתיים לקידום למידה משמעותית ולפיתוח תפקודי לומד
בית הספר יכין תכנית פעילות לשנת הלימודים תשע"ה

👤 אוכלוסיית היעד:

מנהלי בתי הספר וצוותיהם

📌 כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- קיומה של תכנית תלת שנתית המכוונת לקידום למידה משמעותית ולפיתוח תפקודי לומד
- למידה לשם הבנה, לפיתוח תחושת מסוגלות חברתית ולימודית של התלמידים, יכולת עבודה בצוות ותרומה לקהילה, יחסים של אכפתיות בקהילת בית הספר, ביטוי הנלמד בדרכים מגוונות
- סביבות למידה עשירות, מאתגרות, המותאמות למאפייני טווח הגיל ולדרכי הלמידה של ילדים בגיל החינוך היסודי

🔄 כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

קיומה של תכנית רב שנתית לקידום למידה משמעותית ולפיתוח תפקודי לומד
הפעלת תהליכי הערכה לשם למידה
בניית תכנית מערכתית תלת שנתית לפיתוח מקצועי

בכל הכיתות תעוצב סביבת למידה תוך שיתוף התלמידים. סביבת הלמידה תאפשר בחירה, תזמן התנסויות מגוונות ותכיל מופעים של תהליכי למידה ותוצריהם

חומרים וכלים:

- **כלי** להגדרת תכנית שנתית ותלת שנתית ולבניית תכנית פעילות בית ספרית: הקנקן ומה שבתוכו. תכנית פעילות בית ספרית ככלי לניהול פדגוגי. ירושלים: משרד החינוך. האגף לחינוך יסודי
- **טבלת תפקודי הלומד הנדרשים במאה ה-21**

פיתוח תפקודי לומד:

- ערכה: הלומד, המלמד ומה שביניהם. ירושלים: משרד החינוך. תשע"ד.
- הזדמנויות בהוראה ובלמידה **בקבוצה הקטנה**. ירושלים: אגף לחינוך יסודי. תשס"ט
- הגישות, **דרכי ההוראה-למידה** ומסגרות הלימוד שיכולות לקדם הישגי תלמידים בסיכון. כתב עת 4 הממ"ם, גיליון מספר 13. תשס"ו. ירושלים: משרד החינוך. האגף לחינוך יסודי
- **ניהול שונות**, מתן מענה לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים ושוויון בבית ספר העובד על פי סטנדרטים. כתב עת 4 הממ"ם, גיליון מספר 11. תשס"ו. ירושלים: משרד החינוך. האגף לחינוך יסודי
- תמצית של **ממצאי מחקר** על השפעת תכנית הלימודים על פיתוח אחריות אישית ללמידה* ומסגרת החינוך (רב-גילית - חטיבה צעירה**) על קידום משתנים אישיותיים והישגים של תלמידים. כתב עת 4 הממ"ם, גיליון מספר 5. תשס"ד. ירושלים: משרד החינוך. האגף לחינוך יסודי.
- חומר הדרכה באסטרטגיות מרכזיות - בהכנה
- כלים להערכה ומדידה של תפקודי לומד - בהכנה
- גמישות פדגוגית: גמישות פדגוגית פנים רבות לה. כלי למנהלים. ירושלים: משרד החינוך. המינהל הפדגוגי. תשע"ד.
- סביבות למידה: כלי להתבוננות במרחבי למידה המקדמים למידה משמעותית ופיתוח תפקודי לומד. פיתוח מקצועי:
- במה להתפתחות מקצועית. כתב עת 4 הממ"ם, גיליון **מספר 18**. תשס"ז. ירושלים: משרד החינוך. האגף לחינוך יסודי.
- ניהול ההתפתחות המקצועית של עובדי ההוראה בבית הספר היסודי - ערכה למנהלים. 2008. ירושלים: משרד החינוך. האגף לחינוך יסודי.

cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/1BC96FD2-3AE4.../Unnamed2.doc

- כלי תכנון מערכתי

כלים ונהלים:

חוזר מנכ"ל - בהכנה

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

לאגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
למפקחים במחוזות

חזרה לטבלת הציר המארגן

חזרה לתוכן העניינים

יסודי

התאמה והטמעת חומרי הוראה וחומרי למידה לקידום תפקודי לומד-

משימה ביישום הדרגתי

המשימה:

שימוש מושכל בחומרי הוראה למידה לקידום תפקודי לומד בדגש על פיתוח חשיבה, טיפוח הכוונה עצמית בלמידה, עבודה בצוות ותחושת מסוגלות

מהות ותיאור המשימה:

המורים ישתמשו באופן מושכל בתכניות הלימודים ובחומרי הוראה ולמידה לקידום תפקודי לומד

אוכלוסיית היעד:

מנהלי בתי הספר וצוותיהם

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- התאמת חומרי הוראה ולמידה
- התאמת תכניות ההוראה-למידה-הערכה
- שימוש נכון בתכניות וחומרים קיימים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

קיום מאגר של חומרי הוראה למידה לרשות המורים
שיתוף בידע ובחומרים בין חברי הצוות
שיתוף בידע ובחומרים עם הקהילה המקצועית החוץ בית ספרית

חומרים וכלים:

ניהול הידע בבית הספר או ניהול בית הספר כארגון לומד, 4 ממ"מים, [גיליון מספר 12](#).
כלי למיפוי התנסויות למידה שמזמנות ללומדים
כלי לתכנון יחידת הוראה לפיתוח תפקודי לומד בתוך "הזדמנויות בהוראה ובלמידה בקבוצה הקטנה"

כללים ונהלים:

חוזר מנכ"ל - בהכנה

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

לאגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
למפקחים במחוזות

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

הטמעת חוזרי מנכ"ל בנושא למידה משמעותית, מבחנים פנימיים והערכה חלופית

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

הטמעת חוזרי מנכ"ל בנושא מבחנים פנימיים, הערכה לשם למידה וארגון לימודים

מהות ותיאור המשימה:

יישום חוזר המנכ"ל בנושא הערכה פנימית כחלק מהתהליכים לקידום למידה משמעותית ופיתוח תפקודי לומד והישגיו בתחום הלימודי והחברתי

אוכלוסיית היעד: מנהלי בתי הספר וצוותיהם

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- מעורבות התלמידים בלמידה
- שיפור בהישגים ובתפקודי לומד

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- תכנית בית ספרית רב שנתית ושנתית לקידום למידה משמעותית
- תכנית הערכה בית ספרית רב שנתית הכוללת שימוש בכלי הערכה מגוונים לקידום למידה ותפקודי לומד והישגיו
- מעורבות התלמידים בתהליכי הלמידה וההערכה
- קיום הוראות חוזר המנכ"ל

משאבים:

זמן מורה לתכנון ולפיתוח
פיתוח מקצועי

חומרים וכלים:

כלים להערכת תפקודי לומד יוכנו על ידי הראמ"ה

כללים ונהלים:

- חוזר המנהל הכללי למידה משמעותית ותהליכי הערכה פנימיים – (בהכנה) במקום חוזר המנכ"ל [מבחנים פנימיים](#) כחלק מהערכה על פני הרצף החינוכי, תשע"ג 1 (ב).

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

לאגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
לממונה ארצי חמ"ד על תחום 'לב לדעת'

מטרה א': קידום למידה משמעותית ועדכנית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמצוינות
יעד 3: התאמת תכניות הלימודים, מערכי הערכה ומדידה, תפיסת ההוראה, ההכשרה, ההתמחות והפיתוח המקצועי למימוש התפיסה

יסודי

הרחבת היקף בתי הספר בהם פועל רכז הערכה

משימה ביישום הדרגתי

המשימה:

היקף הגדלת מספר בתי הספר בהם פועל רכז הערכה לכלל המערכת

מהות ותיאור המשימה:

לפעול לאיתור ולעידוד מורה/ים מכל בתי הספר להשלים את ההכשרה הנדרשת על מנת למלא את תפקיד רכז/ת הערכה בית ספרי

אוכלוסיית היעד:

- מורים בעלי ותק של חמש שנות הוראה
- מורים בעלי ידע והבנה פדגוגית – הכרת מערך הבחינות החיצוניות והפנימיות, הכרת הנהלים, הסטנדרטים ודרישות תכנית הלימודים (הרלוונטיות למוסד בו הוא עובד)
- איש צוות מן המניין, בעל יושרה ואמינות מקצועית בתחומו שהיקף משרתו בבית-הספר לפחות 80%

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

רכז/ת הערכה בית ספרי מסייע למנהל ולבעלי תפקידים בבית הספר בהטמעת תרבות הערכה בית ספרית ובקבלת החלטות פדגוגיות וארגוניות מבוססות נתונים תוך שיתוף כלל המורים. התפקיד כולל תחומי ליבה שבהם יעסוק כל רכז הערכה בית-ספרי, ותחומים ודגשים אחרים העונים על צורכי בית הספר, ובהתאם ליעדיו החינוכיים, מאפייניו, השקפת העולם של הרכז והתרבות הבית ספרית. לפיכך עליו לעמוד בדרישות התפקיד כפי שפורסמו בחוזר מנכ"ל סח/10, להיות בעל כישורים המפורטים בדרישות התפקיד, חבר הנהלה וכפוף ישירות למנהל בית הספר

כיוונים למדדי תפוקה ותוצאה אפשריים:

- למידה במסגרות ההכשרה האקדמיות במדידה והערכה חינוכית המאושרות ע"י ראמ"ה והשתתפות בקהילות למידה מגוונות
- מספר קהילות למידה חדשות שנפתחו לרכזי הערכה מכהנים
- פתיחת פורום רכזי הערכה בכל מחוז

משאבים:

- החזר שכר לימוד ללומדים במסגרות ההכשרות המאושרות – מותנה באישור תקציב
- גמול ייעודי לרכזי הערכה מכהנים בבתי הספר שב"אופק חדש"
- שעות פיתוח מקצועי במסגרת קהילות למידה
- ימי הדרכה לליווי רכזי הערכה מכהנים

חומרים וכלים: ⚙️

[רכז הערכה](#)

כללים ונהלים: ⚖️

[רכז הערכה](#)

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו: 🗨️

תפקיד המנהל בקידום תפקיד רכז הערכה בית ספרי
דוגמאות לפעולות אותן מוביל הרכז במסגרת תפקידו
דוגמאות לתהליכי הפקת תועלת מנתונים וקבלת החלטות על בסיס נתונים

לפרטים נוספים ניתן לפנות: !

ד"ר חגית הרטף, מנהלת תחום הדרכה והערכת עו"ה, ראמ"ה hhartaf.rama@education.gov.il

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

הרחבת הבחירה בתכניות לפיתוח מקצועי של עו"ה וצוות ביה"ס

משימה ביישום הדרגתי

המשימה:

הרחבת הבחירה בתכנית לפיתוח מקצועי של עו"ה וצוות בית הספר

מהות ותיאור המשימה:

בתהליכי הפיתוח המקצועי בבית הספר תתאפשר גמישות פדגוגית מתוך כוונה להתאים את המענים לצרכים הייחודיים של כל אחד ממוסדות החינוך

בית הספר יאתר צרכים, יתכנן באופן מושכל את המשאבים הפדגוגיים והכלכליים בתהליכי הפיתוח המקצועי ויבנה תכנית לפיתוח מקצועי הן ברמת בית ספר והן ברמה האישית לכל אחד מעובדי ההוראה וזאת בהתחשב בשונות ובצרכים הייחודיים של עובדי ההוראה

תיאור שלבים:

1. קול קורא לגמישות פדגוגית בתהליכי הפיתוח המקצועי
2. בחירה בבתי הספר ליישום הדרגתי מבוקר
3. הנגשת המידע על אפשרויות הבחירה בתוך ביה"ס ובמסגרות נוספות בכל הרמות
4. הרחבה של מסגרות חדשות לפיתוח מקצועי
5. ליווי התהליך בביה"ס
6. ניהול ידע של תוצרים חדשים

אוכלוסיית היעד:

עובדי הוראה, צוות מרכזי הפסג"ה

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

1. חיזוק תרבות בית הספר כארגון לומד
2. שימוש מושכל בבחירת מסגרות הלמידה, התכנים, מתודולוגיות בהתאם לצורכי בית הספר והמורים
3. גיוון בדרכי הלמידה והמשגתן (תוצרי יישום) במסגרות לפיתוח מקצועי
4. למידה פעילה בפיתוח המקצועי תוך כדי התנסות אישית ולמידת עמיתים
5. שיתוף והגדלת מספר המורים מביה"ס המשמשים כמנחים וכמובילים תהליכי פיתוח מקצועי

📌 כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

1. אפסור למידה משמעותית, חווייתית, יחד עם עמידה בהישגים הנדרשים
2. גידול במספר המנהלים ועו"ה הרוצים להמשיך את התהליך והמיישמים אותו
3. הוספת מתודולוגיות רפלקטיביות וקהילות למידה מקצועיות
4. בחירה רבה יותר של מורים במסגרות המתאימות לצורכיהם
5. הגדלה של שביעות הרצון של עו"ה, ושל הדרישה לתהליכי פיתוח מקצועי לקידום המקצועי

▲ משאבים:

סך השעות העומדות לרשות ביה"ס בשנה לתשלום עבור מומחים ומנחים הוא ל-45 בתי הספר שיאושרו לתכנית (פרטים נוספים יפורסמו בקול קורא מטעם אגף פיתוח מקצועי לעו"ה)

⚙️ חומרים וכלים:

- מדיניות האגף לפיתוח מקצועי
- מאגר התכניות לפיתוח מקצועי
- ערכת מנהל לניהול הפיתוח המקצועי בגמישות פדגוגית

52

⊖ כללים ונהלים:

[אגף א' לפיתוח מקצועי לעובדי הוראה](#)

הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

- משמעויות הגמישות הפדגוגית לקידום מקצועי של צוות בית הספר ותרבותו
- כיצד מבנים תהליכי פיתוח מקצועי בבית הספר במסגרות של גמישות פדגוגית כך שיקדם למידה משמעותית?
- כיצד מקדמים למידה בתוך ביה"ס?
- מהם המהלכים והדרכים לאיגום המשאבים הכלכליים והפדגוגיים לקידום הפיתוח המקצועי?
- מהו תפקיד המפקח בקידום למידה בקהילות מקצועיות לומדות?
- האם תכנית עבודה בנושא הפיתוח המקצועי משקפת את דרכי ביה"ס ואת הייחודיות שלו?

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

לאגף א' לפיתוח מקצועי לעו"ה, מינהל עובדי הוראה
למפקחים הממונים על הפיתוח המקצועי במחוזות

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

יסודי

הטמעת ידע פסיכו-פדגוגי כחלק בלתי נפרד מתהליכי הוראה לקידום למידה משמעותית

משימה ביישום הדרגתי

המשימה:

הטמעת ידע פסיכו-פדגוגי כחלק בלתי נפרד מתהליכי הוראה לקידום למידה משמעותית

מהות ותיאור המשימה:

יושם דגש על המעורבות של היבטים רגשיים בתהליכי הלמידה, על ההקשר החברתי והבין-אישי של התפתחות תחושת מסוגלות ותפיסה עצמית חיובית, על חשיבותן של חוויות הצלחה בתהליך גיבוש תחושת מסוגלות עצמית ופיתוח מוטיבציה ללמידה, על קבוצת העמיתים כמקדמת או בולמת התפתחות של תחושת מסוגלות ועל מקומו של המבוגר המשמעותי ויחסי הגומלין שנוצרים בינו לבין הלומד ובינו לבין התכנים הנלמדים

אוכלוסיית היעד:

כל שלבי החינוך בכל המגזרים

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

ברמת הצוות החינוכי - אנשי החינוך ירכשו ידע ויפתחו מודעות להשפעת התהליכים הרגשיים והתהליכים הלימודיים אלה על אלה הן בקרב התלמידים והן בקרב אנשי החינוך יישמו את הידע שנרכש בעבודת ההוראה

משאבים:

השתלמויות בתחומי הידע, השתלמויות חדר מורים, תהליך למידת עמיתים תוך בית ספרי ויצירת מעגלי שיח

חומרים וכלים:

מתווה פסיכו-פדגוגי - נמצא בהכנה

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

לאגף א' שירות פסיכולוגי ייעוצי, במינהל הפדגוגי

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

מטרה ב': חיזוק החינוך למצוינות ערכית ואזרחית

← יעד 4

העמקת החינוך הרגשי, הערכי והחברתי, וקידום מעורבות אישית וחברתית

חינוך ערכי בהוראת תחומי הדעת

משימה ביישום הדרגתי

המשימה: ⦿

54

שילוב ערכים והתנהגויות בתחומי הדעת

מהות ותיאור המשימה:

- איתור מגוון הזדמנויות לדיון סביב ערכים ולבחינת משמעויותיהם בחיי התלמידים (בתכניות הלימודים, בתכנים ובטקסטים הנלמדים, באינטראקציות חברתיות)
- שילוב הערכים וההתנהגויות הנגזרות מהם בהוראת תחומי הדעת
- הבניית מהלכים לשיח ערכי במליאת חדר המורים בהובלת הרכז החברתי
- פיתוח מודלים וכלים יישומיים המקדמים את שילוב הערכים בהוראת תחומי הדעת

יישום מודלים שונים המשלבים ערכים בהוראת תחומי הדעת: ⦿

- בשיעור ספציפי: בחינת הערכים והמסרים החברתיים-ערכיים שמזמנים התכנים והטקסטים הנלמדים
- בהוראת יחידה בתחום דעת ספציפי: עיסוק בערך כציר מארגן בהוראת יחידה מסוימת בתחום הדעת הספציפי
- בשילוב מספר תחומי דעת: עיסוק בערך מסוים במספר תחומי דעת
- במסגרת יחידת לימוד אינטגרטיבי: בניית יחידת לימוד אינטגרטיבית סביב הערך בשילוב מקצועות שונים

יסודי

אוכלוסיית היעד:

- הצוות החינוכי בבתי הספר היסודיים
- רכזי חינוך חברתי בבתי הספר היסודיים

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- הרחבת הידע המקצועי של המורים אודות עיסוק בערכים בהזדמנויות מגוונות

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- ביסוס והעמקת השיח הערכי בחדר המורים
- גיוון במודלים ובדגמי הוראה-למידה המשלבים ערכים
- שילוב ערכים והתנהגויות בהוראת תחומי הדעת בדרכים מגוונות
- עלייה במספר המורים המשלבים ערכים בהוראת תחום הדעת
- תיעוד תוצרי הלמידה והשיח הערכי בסביבה הלימודית

משאבים:

- הכשרה לרכז החברתי בדרגות 6-1 במסגרת קורס התמקצעות (לימודי תעודה/לימודי המשך)
- לבתי ספר שיבחרו – הכשרה לצוות החינוכי בקורס "שילוב ערכים בתחומי הדעת"
- לבתי ספר שייבחרו בהדרכה בתחום – הדרכה לצוות החינוכי בנושא "שילוב ערכים בתחומי הדעת" בהיקף של 1/2 יום חודשי לפחות

חומרים וכלים:

יתפרסמו באתר [חינוך לחיים בחברה באגף אי' לחינוך יסודי](#)

הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

באיזה אופן משלב בית הספר ערכים בהוראת תחומי הדעת ובהזדמנויות מגוונות?
באילו הזדמנויות מתקיים בירור ערכי בחדר המורים בהנחיית הרכז החברתי?

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף אי' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- לממונה ארצי חמ"ד על תחום 'לב לדעת'

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

יישום תכנית "כישורי חיים"

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

הפעלת תכנית ללמידה חברתית רגשית לחיזוק כוחותיו של התלמיד ולפיתוח כישוריו ומיומנותיו להתמודדות במצבי חיים שונים. התכנית מקדמת רווחה נפשית, יכולת ללמוד, ליצור, לתרום לחברה ולהסתגל למציאויות מגוונות

מהות ותיאור המשימה:

- הפעלת תכנית "כישורי חיים" כשעת ליבה שבועית קבועה במערכת ע"י המחנכת ו/או היועצת
- מפגשי שיח סדנאיים לצוותי המחנכות בהנחיית יועצת בית הספר בתדירות של בין אחת לשבוע ועד אחת לשלושה שבועות כהטרמה להעברת התכנית בכיתות
- מפגשי הדרכה וליווי פרטניים למחנכים יינתנו ע"י היועצת בטרם העברת מפגש "כישורי חיים" בכיתה או בעקבות מפגש
- מפגשי מליאת חדר מורים, 4 פעמים בשנה, בהנחיית יועצת או פסיכולוגית בית הספר לגיבוש התפיסות הערכיות של הצוות החינוכי, לחיזוק הכישורים והמיומנויות לקידום הרווחה הנפשית של התלמידים
- מפגשי שיח "כישורי חיים" פרטניים או בקבוצות קטנות של עד 5 תלמידים עם מחנכת הכיתה
- שיתוף ההורים בלמידה ובהתנסות בשיח "כישורי חיים", בסדנאות משותפות להורים ולתלמידים, בסדנאות ובהרצאות להורים
- הרחבת העיסוק בנושאי "כישורי חיים" דרך מקצועות הלימוד השונים, כגון: ספרות, תנ"ך, היסטוריה, חינוך גופני, אמנות, וכו'
- בבית ספר שבו מתקיים מהלך מערכתי לקידום אקלים מיטבי (אח"מ) יתקיימו מפגשי הדרכת הצוות החינוכי על ידי היועץ ב"כישורי חיים" כחלק מהעשייה המערכתית לטיפול האקלים הבית ספרי
- בבית ספר שמתקיימת בו "התכנית המערכתית לחינוך ערכי" הדרכת הצוות החינוכי יעשה בשיתוף עם יועצת בית הספר ובשילוב התכנים בשיעורי כישורי חיים
- שיעור כישורי חיים יועברו על פי מודל "מעגל הלמידה של קולב" לקידום למידה משמעותית

אוכלוסיית היעד:

תלמידי כיתות א' עד ו'

הצוות החינוכי

ההורים

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

ברמת הצוות החינוכי -

המורים ירכשו כלים להנחיית שיח רגשי רלוונטי לעולם הילדים המקדם למידה משמעותית
המורים יחזקו את המודעות לערכים המובילים אותם, וירחיבו את פתיחותם וסובלנותם לקבלת מגוון רחב של דעות ודרכי חיים
המורים ירחיבו את המיומנויות התוך אישיות שלהם, ילמדו כלים לוויסות רגשי, ולהתמודדות במצבי לחץ, סיכון, ומשבר

יסודי

ברמת התלמידים -

- א. התלמידים ירכשו מיומנויות וכישורים בחמישה מוקדים:
 1. תוך אישי - חיזוק תחושת הערך העצמי והמודעות האישית
 2. בין אישי - חיזוק הבנת הזולת, הקשבה, אפתיה, ניהול קונפליקטים
 3. מיומנויות לוויסות וניהול רגשות - מיומנויות קוגניטיביות, רגשיות, וגופניות
 4. התנהלות במצבי פנאי ולמידה - קבלת החלטות, עמידה בלחץ חברתי, ניהול זמן
 5. התמודדות במצבי לחץ סיכון ומשבר - פרופורציות, פרספקטיבה, פתרונות חלופיים
- ב. התלמידים יחזקו את יכולתם להתמודד במצבי חיים שגרתיים וסיכונים במרחבי החיים השונים
- ג. התלמידים יגבשו תפיסת עולם חברתית ערכית
- ד. יחזקו את רגישותם ואחריותם האישית לעזרה לפרט ולמניעת פגיעה בזולת ולתרומה לחברה
- ה. ילמדו לנקוט בפעולות ובעשייה חברתית בהתאם לערכים בהם הם מחזיקים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- ביה"ס מפעיל את תכנית "כישורי חיים" בהתאם להנחיות חוזר מנכ"ל עא/4(ב) דצמבר 2010 ע"פ ממצאי סקר כישורי חיים.

משאבים: יועצות ביתי הספר, מדריכות שפ"י

חומרים וכלים:

- שפ"י [net](#)
- [כישורי חיים לבית-הספר היסודי](#)
- [ערכה לפיתוח אחריות אישית וחברתית ומניעת בריונות](#)
- "מפזרים את מסך העשן" כיתה ו'
- "גדולים ולא שותים" מרכז למידה לכיתות ה' ו'

כללים ונהלים:

[חוזר מנכ"ל עא/4\(ב\) דצמבר 2010](#)

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוות:

- מבנים ארגוניים המאפשרים יישום כישורי חיים והטמעת חוזר מנכ"ל עא/4(ב) דצמבר 2010
- הנחיית שיח רגשי עם המורים והתלמידים. הרחבת המודעות האישית של הצוות החינוכי לצורך בגיבוש תפיסתם הערכית, סובלנותם ויכולתם לקבל מגוון דעות ודרכי חיים
- תפקיד המנהל בליווי תכנית "כישורי חיים" לשם קידום השיח הרגשי, אקלים חינוכי מיטבי, התנהגות ערכית, ביסוס יחסי קרבה ואכפתיות בין באי בית הספר
- שותפות עם הורים בנושאי כישורי חיים

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- לממונה על תחום כישורי חיים שפ"י yaelb@education.gov.il
- למפקחות במחוז
- לאגף א' שירות פסיכולוגי ייעוצי, במינהל הפדגוגי

יישום תכנית "מפתח הל"ב" בראייה בית ספרית

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

הפעלת תכנית "מפתח הל"ב" בראייה בית ספרית

מהות ותיאור המשימה:

- הפעלת תכנית "מפתח הל"ב" (בחמ"ד – "מפתח הל"ב מתוך אמונה") בכיתות א'–ו' במסגרת שעת חינוך שבועית קבועה בהתאם לסילבוס החברתי-ערכי (תוך התאמה למוכש"ר, למגזר הערבי, הבדואי והדרוזי)
- הטמעת ערכי "מפתח הל"ב" בראייה בית-ספרית באופן המותאם למאפייני התלמידים ולחזון הבית-ספרי (בשעת חינוך, בשיח "מלב אל לב", במסגרות של חברת הילדים ובמסגרות לשיתוף הורים)
- הבניית הלמידה וההתנסות החברתית-ערכית בהתאמה להתפתחות הרגשית, הקוגניטיבית והחברתית של התלמידים
- מתן הזדמנויות ללמידה ולהתנסות משמעותיות המאפשרות לתלמידים מעורבות פעילה ועיסוק בתכנים הרלוונטיים לעולמם
- הבניית הלמידה וההתנסות בזיקה לערכים במסגרת מליאת חדר המורים בהובלת הרכז החברתי
- הערכת התחום החברתי-ערכי (בדגש על תפקודי לומד בתחומים הבין-אישי והתוך אישי)

אוכלוסיית היעד:

- מחנכי כיתות א'–ו' בבתי הספר היסודיים בכל המגזרים
- רכזי חינוך חברתי בבתי הספר היסודיים בכל המגזרים

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- טיפוח תפקודי הלומד (תפקודים בין-אישיים, תוך אישיים וקוגניטיביים) בשעת חינוך ובמסגרות חברתיות נוספות
- התנהגויות המבטאות את ערכי "מפתח הל"ב"
- הרחבת הידע של הצוות החינוכי תוך מכוונות לשימוש מושכל במגוון מתודות המקדמות למידה והתנסות משמעותית
- תיעוד תוצרי הלמידה וההתנסות בסביבה לימודית המקדמת מעורבות פעילה של התלמידים
- ביסוס תהליכי רפלקציה של מורים ותלמידים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- מיפוי התלמידים בתחום החברתי-התנהגותי ובניית תכניות פעולה בהתאם לתוצאות המיפוי
- הערכת התחום החברתי-ערכי בזמנים שונים ובדרכים מגוונות, מתן ביטוי להערכה במסמכים שונים (בתעודת מחצית וסוף שנה, בתעודות שונות שמנפיק ביה"ס, באותות הוקרה והצטיינות ועוד)
- שיתוף ההורים בלמידה ובהתנסות החברתית-ערכית ברמות שיתוף שונות
- שימוש במתודות מגוונות
- ניתנים מענים מגוונים לצורכי התלמידים שזוהו במיפוי החברתי-התנהגותי
- קיימות מסגרות מגוונות לשיח, ללמידה ולהתנסות חברתית-ערכית משמעותיות

יסודי

- קיימות מסגרות מגוונות להערכה ולהוקרת תלמידים בתחום החברתי-ערכי
- הצוות החינוכי מרחיב את ידיעותיו ומתנסה בכלים עדכניים לקידום למידה משמעותית במסגרות החברתיות (במליאות חדר המורים בהנחיית הרכז החברתי, בקורסי הפיתוח המקצועי)

▲ משאבים:

- שעת חינוך שבועית קבועה בכיתות א'-ו' ליישום תכנית "מפתח הל"ב" מתוך התקן הבית ספרי
- שעות פרטניות לשיח רגשי-חברתי-ערכי
- הדרכה לבתי"ס שבחרו בהדרכה בתחום בהיקף של 1/2 יום חודשי לפחות
- הכשרה לרכז החברתי בדרגות 6-1 במסגרת קורס התמקצעות בנושא קידום הלמידה המשמעותית בחינוך החברתי-ערכי
- הכשרה למחנכים בקורס "מפתח הל"ב בדגש על למידה משמעותית" או בקורס "שילוב ערכים בתחומי הדעת"

⚙ חומרים וכלים:

- ["מפתח הל"ב" לשעת חינוך \(עברית\)](#)
- ["מפתח הל"ב" לשעת חינוך \(ערבית\)](#)
- ["מפגשים מלב אל לב" \(עברית\)](#)
- ["מפגשים מלב אל לב" \(ערבית\)](#)
- [שיתוף הורים בלמידה ובהתנסות החברתית-ערכית \(עברית\)](#)
- [שיתוף ההורים בלמידה ובהתנסות החברתית-ערכית \(ערבית\)](#)
- ["מפתח הל"ב מתוך אמונה" \(חמ"ד\)](#)

📋 הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- באיזו מידה מנוהלים שיעורי "מפתח הל"ב" במכוונות לקידום למידה רגשית-חברתית-ערכית אשר משמעותית לתלמידים?
- באיזו מידה תרמה התכנית לקידום תפקודי הלומדים בהיבטים רגשיים-חברתיים-ערכיים?
- באיזו מידה מיושמים הערכים בהתנהגויות התלמידים? כיצד ניתן להעריך זאת?
- באיזו מידה בוצעו תהליכי רפלקציה לקידום התפתחות אישית וקבוצתית הן של המורים והן של התלמידים?
- באיזו מידה מזמן בית הספר לתלמידים סביבות למידה המקדמות מעורבות פעילה ורלוונטית?

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- למדריכה ארצית לחינוך חברתי (בחמ"ד) hagitlaza@gmail.com

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

טיפוח מעורבות חברתית

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

הפעלה וביסוס של מסגרות למעורבות חברתית המאפשרות לכל תלמיד/ה למלא תפקיד

מהות ותיאור המשימה:

- הפעלת מגוון מסגרות למעורבות חברתית המאפשרות לכל תלמיד למלא תפקיד עפ"י בחירתו (תפקיד לכל תלמיד, "שגרירי מפתח הל"ב", ועדות, חונכות ועוד)
- הכשרת התלמידים למלא את תפקידם תוך ביצוע תהליכי רפלקציה ומשוב
- הקניית הידע, הערכים והמיומנויות הנגזרים מהמעורבות החברתית
- הערכה והוקרה של התלמידים המעורבים חברתית בדרכים מגוונות
- הקצאת מסגרות זמן לביצוע התפקיד, לליווי ולהכשרה
- הבניית הלמידה וההתנסות בתחום המעורבות החברתית במסגרת מליאת חדר המורים בהובלת הרכז החברתי

אוכלוסיית היעד:

- בתי הספר היסודיים בכל המגזרים
- רכזי חינוך חברתי בבתי הספר היסודיים בכל המגזרים

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- מתן מענים למגוון הכישורים, היכולות והבחירות האישיות של התלמידים הממלאים תפקיד
- קידום תהליכי רפלקציה אודות המעורבות החברתית והשפעותיה
- ביטויים של אחריות, התמדה ויוזמה בביצוע התפקיד
- עלייה במספר תלמידי כיתות א'-ו' המגלים מעורבות חברתית במגוון דרכים ומסגרות
- הרחבת הידע המקצועי של המורים אודות המעורבות החברתית והדרכים לקידומה

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- מסגרות מגוונות למעורבות חברתית לתלמידים בהלימה לגיל
- הרחבת הידע של התלמידים אודות המעורבות החברתית, ביטוייה והשפעותיה
- קיום תהליכי הערכת המעורבות החברתית בהתאם להתפתחות הגילאית
- תיעוד תוצרי ההתנסות במעורבות חברתית בסביבה לימודית המקדמת מעורבות פעילה
- ליווי התלמידים על ידי הצוות בשלבים השונים של מילוי תפקיד (ההכשרה, הביצוע, הרפלקציה וההערכה)
- ביצוע תהליכי רפלקציה ומשוב אודות ההתפתחות האישית של כל תלמיד במילוי התפקיד
- קיום מסגרות מגוונות להערכה ולהוקרת התלמידים המגלים מעורבות חברתית

יסודי

משאבים: ▲

- הקצאת מסגרות זמן לביצוע התפקיד, לליווי ולהכשרה
- לבתי"ס שבחרו בהדרכה בתחום – הדרכה בהיקף של 1/2 יום חודשי לפחות
- הכשרה לרכז החברתי בדרגות 1-6 במסגרת קורס התמקצעות (לימודי תעודה/לימודי המשך)
- הכשרה למחנכים בקורס "מפתח הל"ב בדגש על למידה משמעותית"

חומרים וכלים: ⚙

[תפקיד לכל תלמיד](#)

[מעורבות חברתית בתכנית "מפתח הל"ב"](#)

מעורבות חברתית בתכנית "מפתח הל"ב מתוך אמונה" (חמ"ד)

הצעות לדין במפגש מפקח ומונהליו/מנהל וצוותו: 🗨

- באיזו מידה תרמה המעורבות החברתית להתפתחות האישית של התלמידים? כיצד ניתן להעריך את תרומת המעורבות להתפתחות האישית?
- באיזו מידה מקדם הליווי שניתן לתלמידים את תהליכי הרפלקציה והמשוב?
- באיזה אופן ניתן יהיה למדוד ולהעריך אחריות, התמדה ויוזמה בקרב התלמידים?
- באילו דרכים בוחר בית הספר להעריך ולהוקיר את התלמידים המעורבים חברתית?

לפרטים נוספים ניתן לפנות: !

- למפקחים במחוזות
- לאגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

טיפול אקלים מיטבי וחיזוק החוסן והצמיחה האישית לקידום הכלת האחר וקבלת השונה

הפעלת תכנית מערכתית לקידום אקלים מיטבי, ללקיחת אחריות חברתית ולצמצום אלימות והתנהגויות סיכון

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

הפעלת תכנית מערכתית לקידום אקלים מיטבי, ללקיחת אחריות חברתית ולצמצום אלימות והתנהגויות סיכון, כגון: פגיעה מינית ושימוש באלכוהול ובסמים

מהות ותיאור המשימה:

התכנית המערכתית שתופעל בבתי הספר היסודיים תהיה מבוססת על אסטרטגיה מתוכננת, עקבית וארוכת טווח המקדמת אקלים חינוכי מיטבי, רווחה נפשית תוך חיזוק כישורי חיים והפחתה של אלימות והתנהגויות סיכון נוספות. מטרת התכנית המערכתית לקדם תחושת שייכות, מעורבות ואחריות וקשר משמעותי בין מורים לתלמידים ולפתח בקרב התלמידים "כישורי חיים" לצמיחה, להתפתחות ולהתמודדות במצבי שגרה וסיכון.

התכנית כוללת הכשרה של תלמידים – מנהיגות נוער – תכנית "עמיתים ומשפיעים" המעודדת מעורבות חברתית, המקדמת אורח חיים בריא והמסייעת בביסוס עמדות, ידע והתנהגות כנגד שימוש בחומרים מסכנים כמו סמים ואלכוהול.

בנוסף מופעלת עבודה קבוצתית בעזרת תכנית אופ"י-אימון ופיתוח יכולות התמודדות

אוכלוסיית היעד:

כל שלבי החינוך בכל המגזרים

יסודי

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

ברמת הצוות החינוכי -

1. המורים ירכשו ידע וכלים פרו-אקטיביים לפיתוח אקלים המאפשר למידה, מוגנות ושייכות
2. המורים יהיו בעלי יכולת לקיים שיח עם ילדים ומתבגרים בנושאים הרלוונטיים לעולמם, בדגש על חיזוק כישורי חיים והתמודדות עם אלימות, פגיעה מינית וצריכת אלכוהול וסמים
3. המורים יהיו בעלי יכולת לאתר מצוקות ומצבי סיכון
4. רכישת כלים להתמודדות עם בעיות משמעת, אלימות והתנהגויות סיכון נוספות

ברמת התלמיד -

התלמידים ירכשו כישורי חיים להתנהלות מיטיבה במרחבי החיים השונים (בגן, בשעות הפנאי בהסעות ובמרחבים הדיגיטליים) ולהתמודדות במצבי סיכון
כישורים שיש לפתח:

- אחריות אישית וחברתית להתנהלות מיטבית ולמניעת פגיעה בעצמי בזולת
- יכולת אמפטית
- יכולת לעריכת בחירות מושכלות תוך בחינת כל האפשרויות
- פיתוח תקשורת בין אישית מכבדת והדדית
- התמודדות עם לחץ חברתי
- מיומנויות ליצירת קשר בינאישי
- כישורי התמודדות במצבים משתנים (כישלון, אכזבה, דחייה)
- מיומנויות לבחירת תרבות פנאי מיטבי

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

שאלוני מיצ"ב

שאלוני אח"מ

סקר כישורי חיים ליועצים חינוכיים

משאבים: ▲

הדרכה

יועצים חינוכיים ופסיכולוגים שהוכשרו לתכנית

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

חומרים וכלים:

תכנית כישורי חיים הכוללת:

- ערכה לפיתוח אחריות אישית וחברתית ומניעת בריונות
- מודל הפעלה למנהיגות נוער – "עמיתים ומשפיעים"
- מצגת של התכנית המערכתית
- "חברות וזוגיות ללא אלימות", "זה לא מין זו פגיעה" – קישור [לתכנית](#)

כלים ונהלים:

- חוזר מנכ"ל: קידום אקלים בטוח והתמודדות עם אירועי אלימות במוסדות חינוך. תש"ע (א) קישור חוזר מנכל
- חוזר מנכ"ל "התמודדות מערכת החינוך עם [פגיעה מינית](#) בין תלמידים"

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

- סוגיות מורכבות לטיפול באירועי אלימות והתנהגויות סיכון חמורים
- דיון במקרי אלימות ובהתנהגויות סיכון של תלמידים המתרחשים מחוץ לכותלי בית הספר, כולל בהסעות, ברשתות החברתיות ובאירועי הפנאי
- שיתוף בהצלחות ובקשיים, במודלים ובתכניות ייחודיות לפיתוח אקלים מיטבי והתמודדות עם אלימות והתנהגויות סיכון
- בירור עמדות לגבי סוגיות חברתיות ערכיות הקשורות בתרבות הפנאי ובהתנהגויות מסכנות בהקשר התפתחותי ודרכי התמודדות עמן
- תפקידי מערכת החינוך בקידום מיניות בריאה ובמניעת פגיעה מינית על פני רצף היום במרחב הבינאישי והווירטואלי
- דרכים לפיתוח מסוגלות לשיח עם בני נוער בנושאים מורכבים, רגישים ומביכים

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- למנהלת היחידה לקידום אקלים בטוח ולצמצום אלימות einavlu@education.gov.il
- למנהלת היחידה למניעת סמים, אלכוהול וטבק karenroth@education.gov.il
- למנהלת היחידה למיניות ומניעת פגיעה בילדים ובני נוער hilase@education.gov.il

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

יסודי

הפעלת מסגרות חינוכיות לאורך כל היום ויצירת קשר עם גורמי קהילה לקידום אקלים יישובי/קהילתי - לבתי ספר ברשויות שהצטרפו לתכנית

משימת בחירה

המשימה:

הפעלת התכנית המערכתית לקידום אקלים מיטבי בבתי הספר תיעשה תוך כדי ראיית בני הנוער בחינוך היסודי לאורך כל שעות היום ובכל המסגרות שאליהן הם משתייכים תוך שיתוף גורמים יישוביים וקהילתיים

מהות ותיאור המשימה:

מנהלי בתי"ס והמפקחים בשיתוף הרשות המקומית, השירות הפסיכולוגי, מנהל מחלקת הנוער ומנהלי תכנית "עיר ללא אלימות" והרשות למלחמה בסמים ובאלכוהול ברשויות המקומיות יקדמו הפעלת תכניות מערכתיות לשיפור האקלים בבתי"ס ובקהילה, לחיזוק המוגנות והמנהיגות החברתית בחינוך הפורמלי והבלתי פורמלי ולהתמודדות עם אלימות והתנהגויות סיכון נוספות תוך גיבוש "שפה" ומסרים משותפים על פני הרצף. העבודה המתבססת על פלטפורמה יישובית המשתפת את המנהיגות ביישוב, כולל הורים, מועצת נוער ותנועות הנוער ביישוב, תאפשר תכנון וביצוע של עבודת המניעה על כל הרצף

65

מנהל מחלקת הנוער יהיה שותף לשיבות הצוות החינוכי בתדירות שתקבע מראש על מנת ליצור מעטפת יישובית ורצף של אחריות מבוקר עד ערב לגבי הילדים ובני הנוער. ועדת הפנאי המופעלת ע"י "עיר ללא אלימות" תופעל בהובלת מנהל מחלקת הנוער כך שתימנע כפילות ותיווצר ראייה רשותית רחבה של תכניות המנהיגות, המעורבות והפנאי המוצעות לבני הנוער

אוכלוסיית היעד:

כל שלבי החינוך בכל המגזרים, צוותי החינוך הפורמלי והבלתי פורמלי

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- הגברת הנוכחות המשמעותית של המבוגרים בחיי הילדים והנוער
- פיתוח אמנה רשותית לקידום מוגנות ולצמצום התנהגויות סיכון ביישוב בשיתוף הגורמים לעיל
- פיתוח מיומנויות ומסוגלות לייצר שיח רלוונטי ומשפיע עם ילדים ומתבגרים
- הרחבת יכולת האיתור של תלמידים בסיכון והטיפול בהם
- תוצאות מיצ"ב ברמה רשותית ומדדים קהילתיים נוספים הנאספים על ידי "עיר ללא אלימות" ומנהל חברה ונוער
- "יד על הדופק" וסקרים נוספים ברמה הארצית הנאספים על ידי הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

ברמה יישובית

- יצירת מבנים ארגוניים לתיאום, לתכנון, ולאיתור משאבים ברמה הרשותית ובשיתוף הגורמים ביישוב: גורמי חינוך ברשות המקומית, מנהלי יחידות הנוער, מפקחים, מנהלים ומדריכים במשרד החינוך, נציגי משטרה, נציגי רווחה, נציגי השירות הפסיכולוגי, נציגי קידום נוער, נציגי הרשות למלחמה בסמים ובאלכוהול ו"עיר ללא אלימות" החינוך הבלתי פורמלי, נציגי הורים ומועצות נוער

ברמת הילדים והנוער

- הילדים והנוער ירכשו מיומנויות וכישורי חיים בתחום החברות, פיתוח אחריות אישית וחברתית וערכות הדדית בכל מסגרות החינוך הפורמלי והבלתי פורמלי
- הפחתה של התנהגויות סיכון כמו מעורבות באלימות

משאבים:

- מדריך מתכלל יישובי

חומרים וכלים:

- "עיר ללא אלימות"
- הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול

66

כללים ונהלים:

- חוזר מנכ"ל: "קידום אקלים בטוח והתמודדות עם אירועי אלימות במוסדות חינוך" תש"ע (א) קישור חוזר מנכ"ל
- [חוזר מנכ"ל](#) "התמודדות מערכת החינוך עם פגיעה מינית בין תלמידים"
- מסמך האסטרטגיה לשיתוף פעולה בין משרד החינוך לרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- דיון בסוגיות מורכבות לטיפול באירועי אלימות והתנהגויות סיכון
- דיון במקרי אלימות והתנהגויות סיכון של תלמידים המתרחשים מחוץ לכותלי בית הספר, כולל בהסעות, ברשתות החברתיות ובפנאי
- שיתוף בהצלחות ובקשיים ברמה רשותית כולל הפקת לקחים, במודלים ובתכניות ייחודיות לפיתוח אקלים מיטבי ולהתמודדות עם אלימות והתנהגויות סיכון
- העמקת ההיכרות עם גורמי חינוך וטיפול בקהילה לביסוס העבודה בראייה יישובית ויצירת רצפים

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- למפקחת ארצית באגף החברתית-קהילתי gilida@education.gov.il
- למנהלת היחידה לקידום אקלים בטוח ולצמצום אלימות einavlu@education.gov.il
- למנהלת היחידה למניעת סמים, אלכוהול וטבק karenroth@education.gov.il
- למנהלת היחידה למיניות ומניעת פגיעה בילדים ובני נוער hilase@education.gov.il

יסודי

הרחבה והעמקת שותפויות הורים

משימת בחירה

קשר ושיח שוטף של הצוותים החינוכיים עם ההורים, המתקיימים באופן מתוכנן וסיסטמתי, תורמים רבות לשיפור האקלים החינוכי, ומשפיעים על פיתוח מוטיבציה ללמידה, על שיפור ההישגים הלימודיים, על הרווחה הנפשית של כל באי המוסד החינוכי ועל מניעת התנהגויות סיכון של תלמידים בכל רמות הגיל.

קיומו של תהליך פרואקטיבי ומתוכנן של קשר, שיח ושותפות עם ההורים משליך גם על המסוגלות המקצועית של אנשי חינוך מצד אחד ועל המסוגלות של ההורים מצד שני.

המשימה:

בית הספר היסודי הקשר עם ההורים מושתת על דיאלוג מתמשך מתוך כבוד הדדי והכרה בערך המוסף של החיבור ביניהם ובין התלמידים והמורים לטיוב האקלים הבית ספרי. קשר זה יתבטא בהעברת מידע שוטף להורים על פעילות המסגרת החינוכית לקידום אקלים בטוח בכל מסגרות החינוך: שיתוף הורים בפעילויות כיתתיות ושכבתיות בנושא בכל מסגרות החינוך. שיתוף הורים בקבלת החלטות לגבי המדיניות הבית ספרית ופעולה משותפת לקידום אקלים ולבניית התכנית המערכתית קיום מפגשים במסגרת חדר מורים לקידום השיח עם ההורים. הטמעת החוברת "נפגשים".

המשך הכשרת יועצים, פסיכולוגים ומדריכים בהדרכת הצוותים החינוכיים בהקשר לשיח מקדם עם ההורים

מהות ותיאור המשימה:

הטמעת תפיסת השותפות עם ההורים בתהליך החינוכי בכל מסגרות החינוך: כמשפיעה על מידת המוטיבציה, ההישגים, רווחה נפשית ומניעת התנהגויות סיכון. פיתוח דרכי עבודה ייחודיות עבור האוכלוסיות השונות בהתאם למאפייני הגיל ומאפיינים תרבותיים בקהילות החינוכיות השונות

אוכלוסיית היעד:

כל שלבי החינוך בכל המגזרים

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

בבתי הספר היסודיים ובעל-יסודיים:

- מודעות לעמדות בהקשר לשותפות עם ההורים
- מיומנויות לניהול שיח מקדם עם ההורים
- שיפור במדדים רלוונטיים במיצ"ב
- שביעות רצון הורים בסקר הורים
- הסכמה משותפת המגדירה את הערכים, תחומי המעורבות והשותפות ודרכי הפעולה שלכל באי ביה"ס

📌 כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

מספר מסגרות חינוך אשר עברו הכשרה בנושא
הקמת מסגרות קבועות ומוגדרות למפגשים בין מורים-הורים ותלמידים
קידום למידה קהילתית ולמידה בנושאים קהילתיים

▲ משאבים:

הכשרות ליועצים חינוכיים
שעות הדרכה

⚙️ חומרים וכלים:

חברת "[נפגשים](#)" עבור יועצים פסיכולוגים ומדריכים להדרכת הצוותים החינוכיים

📌 הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- שיח קבוצתי סביב המשמעות הכרוכה בשותפות עם ההורים: מה הגננת מרוויחה? מה ההורים מרוויחים? מה הילדים מרוויחים?
- ברור עמדות, רכישת מיומנויות ותכנון שיח שוטף עם ההורים.
- למידה מתוך חוויות הצלחה של מוסדות חינוך המקיימים קשר רציף עם ההורים.
- הצגת ידע עדכני אודות הקשר בין תקשורת טובה עם הורים לבין הצלחה בלימודים ושיפור אקלים
- באיזו מידה המסגרות והמנגנונים שניבנו בבית הספר קידמו את השותפות בין ההורים המורים והתלמידים.
- אילו נושאים ותחומים הוגדרו כתחומים בהם יש ערך לשיח משותף שיקדם את מטרות ביה"ס?
- מהם העוגנים בתהליך ליצירת הסכמות בין השותפים וכיצד נשמר אותם?
- באילו דרכים בית הספר מקדם עידוד יזמות לקידום מטרות בית הספר?

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

לממונה על תחום הורים ומשפחה, אגף א' שפ"י

bettry@education.gov.il

מפקחות במחוזות

אגף א' לחינוך קדם יסודי

למינהל חברה ונוער – אגף חברתי קהילתי

למפקחת ארצית – חינוך חברתי קהילתי

[חזרה לטבלת הציר המארגן](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

יסודי

איתור, זיהוי וקידום ילדים בסיכון ומתן מענה מותאם לצרכיהם

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

קידום תלמידים בעלי מאפייני נשירה סמויה או גלויה ותלמידים בעלי חסכים על רקע סוציו אקונומי נמוך

מהות ותיאור המשימה:

- איתור מוקדם והפעלת תכניות התערבות לתלמידים הנמצאים בסכנה סמויה או גלויה כבר בשלב החינוך היסודי
- טיפול בתלמידים מתקשים ובעלי חסכים על רקע סביבתי וקידום לצמצום הפערים בהישגיהם הלימודיים והחברתיים

אוכלוסיית היעד:

- תלמידי כיתות א'-ו' המתקשים בלמידה ובעלי חסכים לימודיים, רגשיים וחברתיים על רקע סוציו אקונומי או הנמצאים בסכנת נשירה סמויה או גלויה או תלמידים עם קשיי הסתגלות לבית הספר

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- שיפור התפקוד החברתי וההתנהגותי של תלמידים בעלי מאפייני נשירה סמויה
- שיפור בהישגי התלמידים המתקשים בכל המקצועות, במיוחד במקצועות היסוד
- עלייה במספר התלמידים המדווחים על שייכות לביה"ס ועל תחושת מסוגלות אישית
- עלייה במספר התלמידים שהגבירו מוטיבציה ללמידה
- עלייה במספר התלמידים שחזקו דימוי עצמי
- צמצום מספר התלמידים בעלי מאפייני נשירה סמויה או גלויה או תלמידים עם קשיי הסתגלות לביה"ס

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- מדדי תפוקה: קיום ועדות התמדה בית ספריות (לפחות פעמיים בשנה) למעקב, לבקרה ולדיווח אחר התקדמותם של התלמידים, דיון בתלמידים בסיכון לנשירה בוועדת התמדה יישובית לבניית תכנית אישית מותאמת, השתתפות בוועדות צוותי ההיגוי של תכניות היישובים

משאבים:

- שעות סל הטיפוח, תקציבי תכניות היישובים: רווחה חינוכית, שיקום שכונות, התכנית הלאומית לילדים בסיכון

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- באיזו מידה תרמה ההכשרה הייעודית להתמודדות עם תלמידים בסיכון וסייעה להתפתחותם המקצועית של צוותי ההוראה בביה"ס?
- באיזו מידה תרמה תכנית ההתערבות לקידום של התלמידים בסיכון?
- באיזו מידה תרמו הפעולות שנקט ביה"ס (איתור תכנית התערבות, הערכה...) לשילוב התלמידים במסגרת ביה"ס?

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

לממונה שח"ר במחוז

היערכות מערכת החינוך לשעת חירום

המשימה / הפעולה

- קיום למידה בנושאי "חינוך לחירום" והיערכות לכל אחד ממצבי החירום השונים.

מהות ותיאור המשימה

- הקניית תכנים פדגוגיים חינוכיים בנושאי חירום ותרגול כלל תלמידי ביה"ס וסגל המורים להתנהגות בכל אחד ממצבי החירום בשגרה ובשעת חירום

אוכלוסיית יעד

כלל בתי הספר היסודיים בארץ

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

ביצוע תרגילים:

- כניסה למרחב מוגן עד 15 בספטמבר תוך עמידה בזמני ההתראה לכניסה למרחב המוגן
- תרגיל רעידת אדמה עד סוף ספטמבר ויציאה לשטח יותר תוך 15 שניות.
- תרגיל מוסדות חינוך ארצי במתווה של רעידת אדמה שיתקיים ב-16 בפברואר 2015
- תרגיל "למידה מרחוק" אחה"צ החל משעה 16:00 בכל אחד מהתרגילים הארציים
- תרגיל חשיבה לצל"ח בימי התרגיל הארצי בשעות הצהריים בחדר מורים
- תרגיל חירום לאומי במתווה של רעידת אדמה שיתקיים בחודש יוני 2015.

הקניית תכנים פדגוגיים:

- לכיתות ב' - ג' בנושאי חינוך לחירום על ידי מחנכות הכיתות - 4 שעות שנתיות
- לכיתות ה' בנושאי חינוך לחירום על ידי מדריכות של פיקוד העורף בהיקף של 10 שעות שנתיות

הכשרות:

- הכשרת כל סגל בית הספר בהיקף של 4 שעות בנושאי חינוך לחירום בבית הספר במסגרת חדר מורים על ידי מדריכי פיקוד העורף (חברת אדיוסיסטם)
- הכשרת מגיש עזרה ראשונה בית ספרי בהיקף של 30 שעות - 2 מורים בכל ביה"ס
- מפגש רענון לרכזי ביטחון בנושאי ביטחון, בטיחות, חירום וטיולים - על ידי קב"ט מוס"ח הכשרה בסיסית לרכז ביטחון ובטיחות בית ספרי - תיערך במהלך שנה אחת בלבד בהיקף של 60 שעות בפסג"ות, אם לא השתלם קודם לכן

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- עמידה בזמני ההתראה לכניסה למרחב המוגן וליציאה לשטח הפתוח
- עמידה בסדר הפעולות בכל אחד ממצבי החירום
- ביצוע המשימות בלמידה מקוונת

יסודי

משאבים ▲

- רכז/ת הביטחון
- מגישי עזרה ראשונה

חומרים וכלים ⚙

- ציוד חירום בבית הספר – [קישור לחוזר מנכ"ל שעת חירום](#)
- מערכת כריזה
- ערכת הפגה פדגוגית

כללים ונהלים 📋

- [חוזר מנכ"ל לשעת חירום](#)
- היערכות כללית לחירום – [קישור לאתר פיקוד העורף](#)

הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו/ מנהל וצוותו 🗣

הטיפול הרגשי בילדים עם סימני חרדה

לפרטים נוספים יש לפנות למפקחים/ות במחוזות, לאגף בכיר לביטחון, בטיחות ושעת חירום

[חזרה לתוכן העניינים](#)

קידום בטיחות ילדים

המשימה:

חינוך תלמידים לבטיחות

מהות ותיאור המשימה:

הורדת מספר התאונות הפוגעות בתלמידי בית הספר, בכיתה, בשיעור ספורט, בחצר, בדרך, ובבית. לצורך כך ישלב בית הספר תכנים בנושא בתכנית "מפתח הל"ב", יקיים תיעוד ומעקב אחרי הנפגעים מקרב תלמידי בית הספר חשובה התמקצעות של כלל צוות בית הספר מומלצות פעילויות כמו אמנה בית ספרית להתנהגות מקדמת בטיחות

אוכלוסיית היעד:

כל צוות בית הספר
כל תלמידי בית הספר

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

שינוי נורמות התנהגות מקדמת בטיחות
הטמעה של סטנדרטים מקדמי בטיחות בבית הספר

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

1. לימוד הנושא במסגרת חדר מורים לומד בהיקף של 3 שעות לפחות
2. צוות בית הספר מדווח על אירועים מסכני בטיחות, מתקיימת למידה פנים בית ספרית אודות האירועים בהם נפגעו ילדים (ניתוח אירוע)
3. צוות בית הספר מטייב את התהליכים למניעת תאונות
4. עיסוק בכיתות בנושאים הקשורים לבטיחות במסגרת "מפתח הל"ב" בהיקף של 3 שעות בשנה לפחות

משאבים:

מערכת המנבסנ"ט לתיעוד כל התאונות שבהן נפגעו תלמידי ביה"ס שאירעו בבית הספר ומחוצה לו פיתוח מקצועי תכנית "מפתח הל"ב"

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

באיזה אופן מקדמים תיעוד האירועים והלמידה את מטרות התכנית?

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

למנהלת תחום בטיחות סביבתית
סגנית פדגוגית מינהל פדגוגי משרד החינוך

[חזרה לתוכן העניינים](#)

יסודי

קידום נושא "האחר הוא אני" להכלה ולקבלת השונות

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

קידום הנושא "האחר הוא אני" לקבלת השונה בחברה, הרחבת יכולת ההכלה והטמעת חוזר מנכ"ל לקידום תפיסת "האחר הוא אני"

מהות ותיאור המשימה:

הטמעת התפיסה החינוכית

- קבלת השונה והאחר בהיבט החברתי, הרגשי והלימודי
- טיפוח ערכי צדק ונתינה
- בירור ערכי של המושג "חברת מופת" ובחינת הדרכים להגשמת ערכי חברת מופת במעגלי החיים השונים
- זימון מצבי מציאות של מפגש עם האחר
- הגברת המודעות לאחריותו האישית של הפרט לבניית חברה ערכית כבסיס לקיומה של חברת מופת
- חיזוק, הרחבה והעמקה של תהליכי ההכלה במסגרות החינוך באופן שיאפשר לכלל הלומדים להשתלב, להתקדם ולהתעצם וכן ולהכיל אחרים
- הטמעת חוזר המנכ"ל "האחר הוא אני"
- קיום מפגשי למידה ודיון של הצוות החינוכי ויצירת מעגלי שותפות בתוך המוסד החינוכי
- תכנון התהליך ויישומו – בניית תכנית עבודה ופעולות הנגזרות ממנה בהתאמה לתפיסה החינוכית של המוסד ולאוכלוסייה המגוונת שבו.

אוכלוסיית היעד:

- כלל בתי הספר בחינוך היסודי

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- התנהגויות התלמידים מבטאות ערכים המאפיינים חברת מופת כפי שגובשו על ידי בית הספר
- כלל באי בית הספר ידווחו על תחושת הכלה וקבלה טובים יותר
- כלל באי בית הספר ירחיבו את יכולת ההכלה והקבלה של השונה
- שיפור במיצ"ב האקלים ובשאלוני אח"מ

[חוזר מנכ"ל "האחר הוא אני"](#)

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- הרחבת מסגרות תמיכה לימודיות בבית הספר
- הצוות החינוכי יטמיע ערכים של צדק ונתינה בפעילויות יומיומיות ובמהלך השיעורים בתחומי הדעת השונים
- קיומם של מבנים ארגוניים בית ספריים המאפשרים דיון בנושאים רלוונטיים לנושא "האחר הוא אני"
- החזון הבית ספרי מכיל את ערכי קבלת האחר

⚙️ חומרים וכלים:

- [חוזר מנכ"ל](#)
- [מערכי שיעור בתחומי הדעת](#)
- [מאמרים](#)
- [ספרים מומלצים](#)
- [אתר מלווה לתכנית](#)

⊖ כללים ונהלים:

- כללים ונהלים מופיעים בחוזר מנכ"ל סעיף 12-9.4 בחוזר הוראות הקבע עד/6(א), "האחר הוא אני" – מהלך חינוכי לקידום חברת מופת"

! לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- המפקחים במחוזות
- אגף אי' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי

יסודי

שילוב ילדים עם מוגבלויות בארגוני נוער ובתכניות מנהיגות -

משימה ביישום הדרגתי

המשימה:

שילוב ילדים עם מוגבלויות בתנועות נוער, בארגוני נוער, ביחידות נוער ובמרכזים קהילתיים, וכן שילוב תלמידי החינוך המיוחד בתכניות מנהיגות

מהות ותיאור המשימה:

שילוב תלמידים בעלי מוגבלויות בתנועות הנוער נועד לתת להם הזדמנות לשילוב בתחומי החיים השונים בחברה נורמטיבית
מינהל חברה ונוער נערכים לתכנית "חומש" שתכליתה שילוב מאורגן ושיטתי של ילדים ובני נוער עם מוגבלויות בתנועות הנוער

אוכלוסיית היעד:

- תלמידי כיתות ד' - י"ב
- לאוכלוסיות ייחודיות - ילדים עם צרכים מיוחדים, כולל: ילדים עם מוגבלות פיזית ומוגבלות מנטלית

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- היכרות של בית הספר ושל הצוות החינוכי עם תכנית השילוב בסניף התנועה אליו שייכים תלמידי בית הספר

משאבים:

- מנחים מטעם מינהל חברה ונוער בבית הספר
- מתנדבים בשנת השירות בבית הספר

חומרים וכלים:

[תנועות הנוער - אתר מינהל חברה ונוער](#)

כללים ונהלים:

[תנועות הנוער - אתר מינהל חברה ונוער](#)

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/צוותו:

- באיזו מידה מאפשר בית הספר לתלמידים בעלי מוגבלות לפעול במסגרת הפעילות החברתית השוטפת המתנהלת בו?
- באיזו מידה תורם הקשר בית ספר- תנועת הנוער לשילוב משמעותי של התלמידים בעלי המוגבלות בחברה הנורמטיבית הן בבית הספר והן בתנועת הנוער?

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- המחלקה לתנועות נוער קהילה והגשמה
- למנהלת המחלקה לתנועות נוער, קהילה והגשמה

השוויון המגדרי במוסד החינוכי

המשימה:

הטמעת תכניות ליישום ולביסוס עקרונות השוויון המגדרי במוסד החינוכי

מהות ותיאור המשימה:

הטמעת תכניות המבנות את בית הספר כסביבה לימודית שוויונית, המשדרת מסרים שוויוניים, מקבלת את האחר/ת ומטפחת ערכים הומניסטיים נטולי סטריאוטיפים מגדריים

אוכלוסיית היעד:

גננות, מורות/ים, תלמידות/ים, צוותי הנהלה ועובדים

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- טיפוח מודעות לשימוש המוסטה בשפה
- שימוש בתכנים שוויוניים בחומרי הלמידה ובחינוך הבלתי פורמלי בתוך מוסדות החינוך
- פיתוח מודעות מגדרית בקרב צוות הוראה ובקרב הילדים
- עידוד בנות ובנים לבחירת מסלולי למידה מגוונים ולקידום תלמידות במדעים המדויקים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- עקרונות שוויוניים יבואו לידי ביטוי בניסוח הטקסטים במוסדות החינוך (לכל קהלי היעד) *טיפוח סביבה לימודית מגוונת המאפשרת הזדהות עם שלל זהויות ודמויות
- שימוש בתכניות לימוד המשתפות יחידות תוכן ותכנים של היחידה לשוויון בין המינים
- קיום תכניות ממוקדות מגדר (לתלמידות/ים) וכן קיום השתלמות לעובדי הוראה
- קידום של תלמידות למסלולי למידה מדעיים ועליה באחוזי המסיימות את לימודיהן במקצועות אלה

משאבים:

- שעות הוראה באמצעות הגמישות הפדגוגית
- הדרכת הצוות – פנייה ליחידה לשוויון בין המינים
- חומרי למידה המפורסמים מעת לעת באתר היחידה
- תכניות ממוקדות מגדר – מטעם היחידה
- השתלמויות בנושא כבוד האדם ושוויון ערכו/ה

יסודי

חומרים וכלים:

[קישור לאתר היחידה ולמסמכים](#)

כללים ונהלים:

[קישור לחוזר מנכ"ל בנושא "שוויון בין המינים בחינוך"](#)

[חוזר מנכ"ל בנושא "האחר הוא אני"](#)

הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו/מנהל וצוותו:

- בחינת המודעות לשוויון בין המינים בקרב הצוות החינוכי
- היכן מתקיימות סביבות של שוויון ואפשרות של בחירה?
- הקשר בין החתירה לשוויון בין המינים, כבוד האדם ושוויון ערכו לאקלים בית הספר
- שילוב בניית תכנית לקידום השוויון בין המינים ושוויון ערך האדם כחלק מתכנית "האחר הוא אני"

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

הממונה על שוויון בין המינים בחינוך, אגף א' חינוך יסודי oshrale@education.gov.il

קיום מפגשים ופרויקטים משותפים בין קבוצות שונות בחברה הישראלית

משימת בחירה

המשימה: 🎯

קיום מפגשים ופרויקטים משותפים בין קבוצות שונות בחברה הישראלית באמצעות: חינוך להכרת האחר ולריבוי התרבויות בחברה הישראלית – מגוון תלמידי הכיתה כראי לחברה הישראלית

מהות ותיאור המשימה:

- בירור זהות אישית ולאומית להעצמת האני
- הפגשה בין קבוצות שיש בהן ביטוי לרב גוניות בחברה הישראלית
- בירור זיקות – דמיון ושוני בקהלים השונים
- בירור סוגיות ודילמות העולות מהפסיפס הישראלי
- סוגיות ודילמות הנוגעות לחברה האזרחית בתחומי הדעת
- עריכת משותפת של טקסים, פעילויות וימי שיא במועדים אזרחיים
- פיתוח סביבות למידה המזמנות עיסוק בערכים אזרחיים ובדילמות אקטואליות

78

אוכלוסיית היעד: 👤

תלמידי כיתות א'–ו' בבית הספר היסודי

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים: 📈

1. למורים ולתלמידים תהיה תשתית ידע הנוגעת לרב תרבויות, לשונות, להכלה, להכרת האחר ולסוגיות העולות מהפסיפס בחברה הישראלית
2. יכולת לקיים דיון מכבד וענייני בסוגיות ובדילמות הנוגעות לחברה הישראלית
3. התלמיד, המורים וההורים יכבדו את הנרטיב של האחר ויכירו בקיומה של אחרות
4. ביטויים של אקטיביזם אזרחי ומעורבות חברתית בקהילה הקרובה והרחוקה
5. ביטויים של חיים משותפים וערכים אזרחיים באורח החיים הבית ספרי
6. ביטוי התנהגותי של חיים משותפים, מעורבות חברתית ואזרחית באורח החיים הבית ספרי

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים: 📊

- עיסוק בנושאים אקטואליים המזמנים דילמות אזרחיות וסוגיות של חיים משותפים
- קיום מפגשי תלמידים עם זהויות שונות בחברה הישראלית
- מספר המורים המשתתפים בהשתלמויות העוסקות בסוגיות אזרחיות, בנושאים שנויים במחלוקת ובחיים משותפים
- שילוב סוגיות אזרחיות בהוראת אחד מתחומי הדעת, לפחות

יסודי

- הפעילות מחוץ לבית הספר והפעילות התרבותית הן סביב נושאים הקשורים לחברה הישראלית ולחיים משותפים
- מעורבות הורים ועידודם להפגשה בין קבוצות שונות בחברה הישראלית
- ערכים אזרחיים ותפיסת חיים משותפים משולבים בחזון הבית הספרי
- מגוון הצעות של אקטיביזם אזרחי

▲ משאבים:

לבתי ספר שיבחרו בכך – הדרכה והנחיה של חדר המורים תוך מתן כלים להתמודדות עם נושאים העולים בתהליך ההפגשה

תקציב להסעות תלמידים לבתי ספר – מותנה באישור תקציבי

תקציב הידברות (יפורט לקראת סוף שנת תשע"ד) – מותנה באישור תקציבי

משאבי הדרכה

📌 הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

- האתגרים העולים מתהליך ההפגשה בין קבוצות של מורים/תלמידים/הורים
- שיח על התרומה של תהליך ההפגשה ועל חשיבותו לכלל אוכלוסיית היעד (מורים, ילדים, הורים)
- חשיבות הבירור של הזהות האישית והייחודיות של כל אחד בתהליך ההפגשה
- אחריות אישית בתהליך יצירת חברת מופת – מה החלק שלי?

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

למנהלת המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים

קידום שוויון הזדמנויות ומיצוי הפוטנציאל לכלל המגזרים והאוכלוסיות בישראל

הרחבת יישום המלצות דו"ח דורנר במוסדות החינוך

משימה ביישום הדרגתי

המשימה:

הטמעת המלצות דו"ח דורנר במוסדות החינוך

מהות ותיאור המשימה:

הבניית תשתיות ארגוניות ופדגוגיות בבתי הספר המאפשרות שילוב של תלמידים בעלי צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל

- בניית שפה בית ספרית מכילה – הכשרת הלבבות
- ביסוס תהליכי הכלה ומיצוי אפשרויות במסגרת החינוך הרגיל
- למידה אודות עקרונות היישום ושלבי הפעלתו
- איתור אוכלוסיית היעד בקרב תלמידי ביה"ס שעשויה להיות מועמדת לקבלת "תקציב אישי"
- למידה אודות שאלון אפיון תפקוד ואודות דרך השלמת המידע הנדרש בו
- שיתוף ההורים בכל שלבי האיתור וההתערבות ובהמשך ליווי ההורים בתהליך בחירת המסגרת החינוכית עבור ילדם
- מתן מענה לתלמידי החינוך המיוחד הלומדים בחינוך הרגיל

80

אוכלוסיית היעד:

- בתי ספר יסודיים הנמצאים ברשויות שנבחרו כמטמיעי דו"ח דורנר: כיתות א'–ה'

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

גיבוש תהליכים פנים בית ספריים לשילוב מיטבי של תלמידים בעלי צרכים מיוחדים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- תפיסה מכילה בקרב באי המוסד החינוכי
- גידול במספר התלמידים המשולבים בבית הספר
- השתלמויות בית ספריות העוסקות במתן מענים ייחודיים לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים בכיתה
- שביעות רצון של מנהלים מתהליך השיתוף והליווי של צוות ביה"ס בהטמעת הרפורמה
- שביעות רצון של ההורים מתהליך השיתוף והליווי של צוות בית הספר
- קידום הישגים לימודיים וחברתיים-ערכיים של תלמידים בעלי צרכים מיוחדים בכיתה

יסודי

- קידום יכולת ההכלה של כלל באי בית הספר
- קידום הידע המקצועי של המורים בחינוך הרגיל בהוראה של תלמידים בעלי צרכים מיוחדים

▲ משאבים:

מדריך הכלה מחוזי
מומחי תחום מטעם המתי"א
תקציב אישי של התלמיד בהתאם לשאלון התפקוד וסוג הלקות

⚙ חומרים וכלים:

- חוברת לצוותים החינוכיים
- מסמך למפקחים
- חוברת הדרכה להורים

[אתר מלווה לתכנית](#)

⊖ כללים ונהלים:

- כללים ונהלים מופיעים במפורט בחוברת לצוותים החינוכיים

🗉 הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- בירור עמדות ותפיסות בסוגיית שילוב תלמידים בעלי צרכים מיוחדים בכיתה הרגילה
- בירור תפקיד המפקח בתהליכי ההטמעה של הדוח – ליווי הורים, ועדת זכאות אישית, שילוב התלמידים ועוד

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- לאגף לחינוך מיוחד

הפעלת תכנית רב מערכתית לשילוב תלמידים בעלי קשיים במערכת החינוך הרגילה - התכניות לבחירה

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

הפעלת תכנית מוסדית רב מערכתית המכוונת לשילוב הלומדים המתקשים ובעלי הלקויות במערכת החינוך הרגילה תוך הרחבת ההכלה וקידום

מהות ותיאור המשימה:

הטמעת 'המעגל השני' בחוזר מנכ"ל "האחר הוא אני"

- ביסוס העבודה של הצוותים הרב מקצועיים בבתי הספר
- עשייה חינוכית פסיכו-פדגוגית מותאמת
- מתן מענה לתלמידי החינוך המיוחד הלומדים בחינוך הרגיל

אוכלוסיית היעד:

- כלל בתי הספר בחינוך היסודי

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- הצוות החינוכי ירכוש כלים לשיפור תהליכי ההוראה למידה ולבניית תכניות עבודה מותאמות לתלמידים עם קשיים
- הצוות הרב מקצועי יהווה מוקד תמיכה והעצמה לצוות החינוכי ויסייע בגיבוש המדיניות הבית ספרית בנוגע להכלה על כלל היבטיה
- שיפור בקידום תפקודם הלימודי - חברתי של תלמידים עם קשיים
- מעורבות הורים רבה יותר במתרחש בבית הספר
- ירידה במספר התלמידים המופנים לוועדות השמה

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- הצוות החינוכי יגבש את 'שפת ההכלה' הבית ספרית
- מתקיימים תהליכים שיטתיים לאיתור התלמידים המתקשים בבית הספר
- קיימים מנגנוני תקשורת עם ההורים ושיתופם

משאבים:

צוות בית הספר

לבתי ספר שיבחרו - תקציב לפיתוח מקצועי בית ספרי

מדריכת הכלה מחוזית ובית ספרית

יסודי

חומרים וכלים:

- [חוזר מנכ"ל](#)
- מודל תמיכה להרחבת יכולת ההרחבה והקידום של לומדים במוסדות החינוך * [קישור](#)
- [אוגדן הכלה](#)
- [ספר ההכלה](#)
- [מודל פיתוח מקצועי](#)
- [אתר מלווה לתכנית](#)

כללים ונהלים:

- כללים ונהלים מופיעים בחוזר המנכ"ל עד / 6 (א)

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

- בירור עמדות ותפיסות בסוגיית שילוב תלמידים בעלי צרכים מיוחדים בכיתה הרגילה
- היכרות עם ספרות מחקרית בנושא
- פיתוח מודלים מותאמים למאפייני בית הספר והפצתם לצורך למידה לבתי ספר נוספים
- שותפויות הנדרשות בין הרפרנטית להכלה, המנחה המחוזית והמדריכות הבית ספריות ליעד ההכלה לבין המפקחים

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

לאגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
למפקחים במחוזות

שילוב וקידום תלמידים בעלי קשיים "לגעת מבעד לשריון" -

משימת בחירה

המשימה:

הפעלת תכנית "לגעת מבעד לשריון"

מהות ותאור המשימה

קידום התפתחות לימודית חברתית ורגשית תקינה של תלמידים בעלי הפרעות קשב באמצעות חיזוק גורמי חוסן אישיים ומשפחתיים. הובלה וליווי תהליכי התערבות של הצוות החינוכי-ייעוצי בבית הספר לקידום לימודי ורגשי של תלמידים בעלי הפרעת קשב.

את התכנית יוביל צוות מוביל מתוך ביה"ס (פסיכולוג/יועץ ומורה)

אוכלוסיית היעד

תלמידים בעלי הפרעות קשב וריכוז בבית הספר היסודי

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

גורמים הקשורים בתפקוד בית ספרי: ירידה בימי היעדרות, עלייה בציונים, ירידה בבעיות משמעת והתנהגות
גורמים הקשורים בתפקוד רגשי: שיפור מבחינת רמת החרדה/דיכאון/סימפטומים של הפרעת קשב וריכוז (בהתאם לכל נער/ה)

גורמים הקשורים בתפקוד חברתי: ירידה בבעיות התנהגות, ירידה בתחושת בידוד חברתי

גורמים הקשורים בקשר הורה-ילד: דפוס התקשרות בטוח יותר הבא לידי ביטוי בראיית ההורה מקור לתמיכה

גורמים הקשורים בקשר תלמיד-מורה: עלייה בתפיסה החיובית ההדדית של המורה והתלמיד (תפיסת המורה כזמין לתלמיד, תפיסה חיובית של התלמיד ע"י המורה)

גורמים הקשורים בתפקוד ההורי: עלייה בתחושת המסוגלות של ההורים, במידת המעורבות, עלייה ביכולת ההורים לצרוך שירותים קהילתיים מתאימים (קבלת תמיכה מגורמים טיפוליים וגורמי ביה"ס), ירידה בתחושות, כגון: דיכאון, בדידות, ייאוש של ההורים

גורמים הקשורים בתפקוד המורה: עלייה ביכולת להתמודד באופן חיובי עם תלמידים בעלי לקויות למידה, עלייה בשביעות הרצון

משאבים:

ליווי מקצועי של הצוות המוביל: הכשרה, ליווי במהלך ההשתלמות הבית ספרית ולאחריה

השתלמות במסגרת "אופק חדש" לצוות המוביל

לבתי ספר שייבחרו - השתלמות בית ספרית במסגרת "אופק חדש" לחדר המורים

קבוצת תמיכה להורים לתלמידים בעלי הפרעות קשב

יסודי

חומרים וכלים:

מאזר הכולל: חוברת ל-7-10 מפגשים בחדר מורים
מצגת: "הדרמה של החיים עם תסמונת הפרעת קשב וריכוז", ד"ר צ'סנר
סרט: "המנוע הפנימי", עמותת ביחד.

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

www.education.gov.il/shefi

שילוב וקידום תלמידים בעלי קשיים - ("עוצמה", "מיטיבה")

משימת בחירה

המשימה:

הפעלת תכניות ייעודיות לטיפול ולהתמודדות עם ילדים ובני נוער עם בעיות התנהגות. התכניות המוצעות הן "עוצמה" ו"מיטיבה"

מהות ותיאור המשימה:

"עוצמה" – התערבות חינוכית הכוללת הקניית מיומנויות שליטה עצמית וחשיבה חיונית לילדים עם בעיות משמעת והתנהגות במטרה להפחית התנהגויות אלו. התכנית מבוססת על מודל לשליטה עצמית שפותח על ידי פרופסור תמי רונן באוניברסיטת תל-אביב. התכנית משלבת עקרונות של טיפול בילדים ושל הנחיית קבוצות, תכנים הקשורים לטיפול בבעיות התנהגות ואלימות, עקרונות של התערבות התנהגותית-קוגניטיבית ופיתוח שליטה עצמית.

התכנית מופעלת במסגרת ביה"ס בשעות הפרטניות על ידי יועצים ומורים. התכנית כוללת התערבות בקבוצה במשך 12-14 מפגשים

"מיטיבה" – מרכזים טיפוליים לילדים עם בעיות התנהגות במספר שירותים פסיכולוגיים המרכזים כוללים עבודה קבוצתית עם תלמידים עם בעיות התנהגות, הדרכה פרטנית להורים והדרכת הצוותים החינוכיים. אל המרכזים מופנים תלמידים מהרשות המקומית במודלים המותאמים לצרכים המקומיים

אוכלוסיית היעד:

תכנית "עוצמה" מיועדת לתלמידים בבתי ספר יסודיים ועל יסודיים מרכזי "מיטיבה" מיועדים לכל שלבי החינוך בכל המגזרים ברשויות בהן היא מופעלת

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

ברמה יישובית

יצירת מבנים ארגוניים לתיאום, לתכנון, ולאיתור משאבים בשיתוף כל הגורמים הרלוונטיים במחוז וביישוב: מפקחים, מנהלים, נציגי השירות הפסיכולוגי, יועצים ומדריכים

ברמת הצוות החינוכי

רכישת כלים ומיומנויות להתמודדות עם ילדים ובני נוער המאופיינים בבעיות התנהגות

ברמת הילדים והנוער

שיפור ההתנהגות

פיתוח שליטה עצמית ורכישת כלים ומיומנויות להתמודדות עם קונפליקטים

יסודי

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

ירידה במספר בעיות ההתנהגות לפי דיווחי מורים והורים

משאבים:

שפ"י, שעות הדרכה והשתלמות לבתי ספר שיבחרו בתכנית

חומרים וכלים:

התכנית במודל "עוצמה"

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

למנהלת היחידה לקידום אקלים בטוח ולצמצום אלימות einavlu@education.gov.il

יישום המלצות הוועדה לאתגרים מרכזיים במערכת החינוך הערבית ותכנית חומש

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

גיבוש תכנית מערכתית רב שנתית במגזר הערבי שתתרום להישגים אלו:

קידום החינוך הקדם יסודי

שיפור ההישגים הלימודיים וצמצום הפערים

צמצום ממדי האלימות וחתימה לאקלים בית ספרי מיטבי

צמצום תופעת הנשירה

חיזוק מערכות החינוך המיוחד

טיפול החינוך הבלתי-פורמלי

צמצום הפערים בתשתיות הבינוי

מהות ותיאור המשימה:

שיפור איכות החינוך במגזר הערבי תביא לטיפול ולהעצמת אוכלוסיית הלומדים תוך צמצום הפערים בחברה הישראלית, לחיזוק האפשרות להשתלבות הבוגרים בשוק העבודה ובכלכלת המאה ה-21, להגברת תחושת השייכות של הלומדים והבוגרים למדינת ישראל

המשימות הנדרשות:

1. ביסוס השליטה בשפות הערבית והעברית
2. פיתוח מערך סגלי הוראה למתן מענה דיפרנציאלי לכלל התלמידים
3. הקמת צוות הכלה והתמדה בית ספרי ופיתוח מרכזי נוער שכוונתיים כולל אנשי מקצוע לטיפול ולהקמת בתי ספר חלופיים לנושרים (מח"טים)
4. קידום החינוך הקדם יסודי - חיזוק הקשר וטיפול המעורבות של ההורים בעשייה החינוכית בגן הילדים
5. יישום המתווה שנקבע עם משרד החינוך ומטה תכנית החומש (תכנית החומש מפורטת בהמשך) לקידום הבגרויות במגזר הערבי
6. הקמת מרכזי מידע יישובים בבתי-ספר תיכוניים שבהם תופעל תכנית חינוך לחיי קריירה והכוונה מקצועית בהפעלה משותפת של משרד החינוך והמועצה להשכלה גבוהה
7. בניית תשתית תמיכה למנהלים וליועצים החינוכיים (ליווי, הנחייה, כלים)
8. פיתוח מקצועי לעו"ה במקצועות הבריאות
9. פיתוח מערך של איתור ואבחון תלמידים ליקויי למידה
10. העלאת התקציב המיועד לבינוי בתי ספר וגני ילדים והקמת צוות תמיכה והדרכה לרשויות בתהליכי הבינוי והשיפוץ

יסודי

אוכלוסיית היעד:

מפקחים, מנהלים, עו"ה, הכוללים את אגפי הגיל (קדם יסודי, יסודי, ועל יסודי) ב- 10 יישובים שייבחרו מראש לפיילוט התכנית, מרכזי פסג"ה, מוסדות אקדמיים

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

1. שיפור שליטת התלמידים הערביים בשפה הערבית והעברית בדגש על הבעה בכתב והבעה בע"פ
2. הרחבה והגדלה של משרות ייעוץ חינוכי בכל בתי"ס
3. תפקוד מיטבי של ועדות השמה מתוקף חוק בבתי"ס ברשויות ובמחוזות
4. העמקת הלמידה המשמעותית בחינוך הרגיל והמיוחד על ידי התאמת תכניות לימודים ומתודולוגיות
5. הורים מעורבים יותר ומשפיעים על חינוך ילדיהם בכל שלבי הגיל
6. שיפור תוצאות מבחנים: מיצ"ב, בגריות ומבחנים בינ"ל והעלאת אחוז הזכאים לתעודת בגרות

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

1. גידול במספר המנהלים ועו"ה שישתתפו במסגרות הפיתוח המקצועי הרלוונטית עבורם
2. הגדלת מספר התלמידים המתמידים במערכת החינוך הציבורית במגזר הערבי
3. יצירת מאגר תכניות לימודים בהלימה תרבותית בתחומי הדעת השונים
4. הוספת מרכזי טיפול בילדים עם בעיות התנהגות – (עוצמה, מטיבה)

משאבים:

תקציב ייחודי לקידום התכנית, ימי הדרכה – ליווי תומך של צוות הדרכה בהתאם לצורכי מוסדות החינוך, פיתוח מקצועי בנושאים הרלוונטיים, שיפור ההכשרה וההדרכה

חומרים וכלים:

תכניות העבודה בוועדת אתגרים (תפורסם בהמשך)

הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

מיפוי צרכים במוסד החינוכי
בניית מודל עבודה המותאם למוסד החינוכי

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

עבדאללה חטיב, מנהל אגף החינוך הערבי במשרד החינוך

תכנית החומש:

המשימה הפעולה:

הפעלת תכנית לאיתור, לטיפול ולקידום תלמידים מתקשים ולצמצום פערים לימודיים וחברתיים במגזרים דוברי השפה הערבית

מהות ותיאור המשימה/הפעולה:

תכנית החומש מיועדת לסייע ביצירת שוויון הזדמנויות בין המגזרים כך שתלמידים דוברי ערבית יוכלו להגיע להישגים שיצמצמו את הפערים הנוכחיים בין הקבוצות השונות באוכלוסייה, יאמצו ערכים אזרחיים בחברה הישראלית וישמרו את מורשתם תוך התחשבות בייחודיות ובצרכים של כל קבוצה

תכנית העבודה לשנת תשע"ה תהא מבוססת על מדיניות המשרד לפיה:

1. ייבחרו יישובים אשר מהווים חתך מייצג של המגזר במחוז ואשר כוללים אוכלוסיות חלשות לצד חזקות (כולל תלמידים מצטיינים) לצד תלמידים חלשים לטיפול אינטנסיבי ולטיפול אקסטנסיבי
2. יינתן ביטוי לטיפול בהישגי תלמידים בבתי ספר במיקוד (אדומים)
3. יוקצו משאבים לליווי ולהעצמת עובדי הוראה
4. קידום חינוך לקריירה ביישוב
5. בניית מערך חינוך סביב השעון בהתאם לתכנית יישובית בנושא מחויבות אזרחית ותרומה לקהילה תוך הרחבת מסגרות תנועות הנוער
6. טיפול בתלמידים עם קשיי למידה ולקויות למידה
7. קידום וטיפוח המצוינות

אוכלוסיית היעד:

אוכלוסיית התלמידים במגזרים הערבי, בדואי, דרוזי בכל שלבי הגיל: קד"י, יסודי, על-יסודי

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- שליטה בשיח כתוב ודיבור תקיני של שפת האם
- צמצום מספר התלמידים הנושרים
- הפחתה במספר התלמידים המופנים לוועדות השמה

כיוונים למדדי תפוקה ותוצאה אפשריים:

- שימוש בדרכי הוראה למידה מגוונות ולמידה מתוך עניין ומשמעות
- קידום מצוינות.
- מענה לתלמיד אחה"צ

יסודי

▲ משאבים:

תקציב תוספתי למגזר הערבי, הדרוזי והבדואי

שעות תגבור

- קדם יסודי: מתן דגש על אוריינות ועל חשיבה מתמטית, על קידום יכולות דיפרנציאליות ועל חיזוק מיומנויות למידה
- בחינוך היסודי עד חט"ב וחט"ע: תגבור לימודי להעלאת הזכאות לבגרות, תגבור לתלמידים בעלי קשיים לימודיים, תגבור בשפה הערבית ובמקצועות המתמטיקה והאנגלית
- שעות תגבור לתכניות טיפוח עבור תלמידים מצטיינים ולתכניות העצמה שונות בשלבי החינוך השונים
- פעילויות במסגרת החינוך הבלתי פורמאלי

ליווי

- ליווי למוסד חינוכי
- ליווי לרשות המקומית
- יעוץ למנהלי מוסדות החינוך

מומחים לקויות למידה ובטיפול בקשיים נוספים

- מת"לים
- אבחונים לקויות למידה
- מאבחנים פרא-רפואיים

⚙️ חומרים וכלים: [תכנית החומש](#)

⊖ כללים ונהלים: [תכנית החומש](#)

תכנית החומש הינה תכנית תוספתית, ועל מנת לנצל את משאביה באופן אופטימלי, יש לבנות את תכנית העבודה לתכנית החומש כחלק אינטגרלי מתכנית העבודה הכוללת ולא כתכנית נפרדת

🗨️ הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו

ניהול תקציב באופן מיטבי.

מעקב והערכה, תשומות, פעולות, תפוקות ותוצאות

📌 לפרטים נוספים ניתן לפנות:

לאגף לארגון לימודים, המינהל הפדגוגי

יישום המלצות הוועדה לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

משימה ביישום הדרגתי

המשימה:

יישום המלצות הוועדה לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות להנגשת מערכת החינוך בהיבטים פיזיים, טכנולוגיים ופדגוגיים

מהות ותיאור המשימה:

הנגשה כוללת של מוסדות החינוך עד שנת 2019: (סלילת דרך נגישה לבית הספר, שירותי נכים והכנה לפיר מעלית) הנגשת מערכת החינוך בשלושה מישורים מרכזיים: במישור הפיזי – הנגשת מקום, כולל: התאמת מבנים, עיצובם ותכולתם במישור השירות – הנגשת השירות, מיקוד במספר נושאים, כגון: התאמת נוהלי השירות, הליכי ונוהגיו כך שיתמכו בשירות נגיש. התאמת אתרי האינטרנט של המשרד לאנשים עם מוגבלות במישור התודעתי פדגוגי – פעולות לשינוי עמדות והתנהגויות של הצוותים החינוכיים ושל התלמידים והנוער

אוכלוסיית היעד:

תלמידים, עובדי חינוך והוראה, עובדי משרד החינוך, הורים ובאי המוסד החינוכי ומשרד החינוך

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

ברמת מוסדות החינוך:

שינוי עמדות, היכרות עם חוק הנגישות והכשרת לבבות הפקת חומרי למידה מוגשים הנגשת האתר הבית ספרי הפקת טיולים, טקסים ואירועים בית ספריים מוגשים

ברמת מטה משרד החינוך:

הנגשת השירות: הנגשת מידע באופן מקוון, ויזואלי, כגון: אמצעי שילוט, מוקדים טלפוניים, אתרי האינטרנט, ספרים דיגיטליים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

היכרות עם כלים פדגוגיים להבניית הוראה מותאמת ומונגשת שימוש בחומרי הוראה לצוותים החינוכיים בנושאים הבאים: הכשרה לשוויון, דינמיקה בין תלמידים בכיתה היכרות עם חוזר מנכ"ל

יסודי

▲ משאבים:

הדרכות וכנסי הסברה
מרכזי מתי"א

⚙ חומרים וכלים:

חוברות הדרכה
מצגות

⊖ כללים ונהלים:

אגרת המנכ"לית
חוזר מנכ"ל

🗨 הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו/מנהל וצוותו:

דילמות הקשורות לנגישות
הכשרת לבבות ושינוי עמדות בהקשר לאנשים עם מוגבלות
שילוב מיטבי של הילד עם המוגבלות בכיתה רגילה

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

לממונה על יישום חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
לרכזי הנגישות במחוזות

הוראת עברית כשפה שנייה לתלמידים עולים

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה: המטרה א:

הוראת העברית כשפה שנייה לתלמידים עולים חדשים

מהות ותיאור המשימה:

- הוראת השפה העברית כשפה שנייה לתלמידים עולים חדשים
- ידיעת השפה העברית היא בסיס להשתלבותו החברתית של התלמיד העולה החדש ולהשתלבותו הלימודית-אקדמית במערכת החינוך בפרט ובחברה הישראלית בכלל
- הקצאת שעות תקן עבור תלמידים עולים בהתאם לקריטריונים הכתובים בחוזר מנכ"ל.
- בשעות אלה התלמידים לומדים עברית כשפה שנייה בהתאם לתכנית הלימודים, חומרי הלמידה והתרגול המותאמים

אוכלוסיית היעד:

תלמידים עולים חדשים מכל ארצות המוצא ובכל שכבות הגיל

94

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- כשירות תקשורתית טובה בעברית (הבנת הנשמע, הבעה בע"פ) לשם יצירת שיח הן במסגרת בית הספר והן מחוץ לבית הספר
- כשירות אוריינית בסיסית (הבנת הנקרא והתמודדות עם טקסטים, הבעה בכתב) לשם השתלבות הדרגתית חלקית של התלמיד העולה החדש במקצועות הלימוד השונים בכיתות
- [סטנדרטים לתהליכי קליטה של תלמידים עולים](#)

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- הצלחה במבדקי המדף מהווה מדד ליכולת ההשתלבות של התלמיד במקצועות הלימוד בכיתתו [קישור למבדקי המדף](#)
- השתלבות בהיבטים לימודיים וחברתיים בכיתה. תיק תלמיד עולה מסייע במעקב אחר תהליכי ההשתלבות של התלמיד העולה [קישור לתיק תלמיד עולה](#)

משאבים:

- הקצאת שעות תקן לעולים לרכישת העברית כשפה שנייה
- תרגול באולפן הווירטואלי וב"קול העברית"
- מבדקי מדף לבדיקת היכולת להשתלבות בכיתות
- תיק תלמיד עולה
- הדרכת מורים

יסודי

חומרים וכלים:

[תכנית לימודים בהוראת עברית כשפה שנייה](#)

[האולפן הווירטואלי](#)

[קול העברית](#)

[מבדקי מדף](#)

[תיק תלמיד עולה](#)

[סטנדרטים לתהליכי קליטה של תלמידים עולים](#)

כללים ונהלים:

הקצאת שעות תקן לרכישת העברית כשפה שנייה לכל תלמיד (שעות "צבועות" לתלמיד העולה)

[חוזר מנכ"ל תשעג/10\(א\), כ"ד בסיוון התשע"ג, 02 ביוני 2013](#)

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

- מהו חלקו של ביה"ס בצריכת שירותי המדריך המקצועי מאגף קליטת תלמידים עולים? כיצד נכון למצות את משאב ההדרכה?
- בדיקת הידע והמקצועיות של המורים המלמדים עברית כשפה שנייה
- הכשרת המורים ומידת השימוש שלהם בחומרי האגף המתוקשבים
- באיזה אופן היכרות עם מאפייני המעבר הבין תרבותי ועם המאפיינים התרבותיים של ארצות המוצא יכולה למנף את קליטתם של התלמידים במוסדות החינוך?

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

מפקח/מרכזי קליטת תלמידים עולים במחוזות

שיפור השפה לעולים והשלמת פערים

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה: 📍

שיפור השפה העברית, העשרתה והשלמת פערים במקצועות הלימוד

מהות ותיאור המשימה:

- העמקת הכשירות הלשונית בשפה העברית כדי לאפשר השתלבות מוצלחת של התלמידים העולים במקצועות הלימוד בכיתות
- הקצאת שעות תקן ותכניות שחלקן בשעות תקן וחלקן מופעלות באמצעות מכרז

אוכלוסיית היעד: 👤

תלמידים עולים שסיימו ללמוד את העברית ברמת הבסיס בכל שכבות הגיל: יסודי, חטה"ב וחט"ע
תלמידים תושבים חוזרים בכל שכבות הגיל: יסודי, חטה"ב וחט"ע

96

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים: 📈

שיפור ההישגים של התלמידים העולים בעברית ובתחומי הדעת השונים
כשירות תקשורתית טובה מאוד בעברית
כשירות אוריינית טובה בעברית – שיפור יכולת הבנת הנקרא ושיפור ההבעה בכתב
כשירות אקדמית – השתלבות מלאה של התלמידים העולים בכיתות, ויכולת ללמוד את מקצועות הלימוד השונים ולמצות את יכולותיהם

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים: 📊

- [עמידה בהצלחה במבדקי מדף](#)
- עלייה מתמדת בציונים פנימיים של בית הספר (ציון שנתי, ציון תעודה וכד'). ניתן להיעזר בהמלצות להתמודדות עם אתגרים פדגוגיים
- עלייה בתוצאות מבחני מיצ"ב
- עלייה בתוצאות מבחני הבגרות בקרב תלמידים עולים

משאבים: ▲

שעות תקן לתכניות ייחודיות
תכניות תוספתיות
הדרכת מורים

יסודי

⚙️ חומרים וכלים:

[תכנית "משעולים" בחינוך היסודי](#)

[תכנית "סל"ע" בחינוך היסודי](#)

[תכנית "שע"ל" בחטה"ב](#)

[אגף קליטת תלמידים עולים](#)

➡️ כללים ונהלים:

[חוזר מנכ"ל תשעג/10\(א\), כ"ד בסיוון התשע"ג, 02 ביוני 2013](#)

[סטנדרטים לתהליכי קליטה של תלמידים עולים במערכת החינוך](#)

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

[מפקחי/מרכזי קליטת תלמידים עולים במחוזות](#) [אגף קליטת תלמידים עולים](#)

חיזוק הזהות היהודית ישראלית של תלמידים עולים

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

פיתוח זהות יהודית-ישראלית וביסוס תחושת השייכות של התלמידים העולים לעם ולמדינה

מהות ותיאור המשימה:

הקצאת תכניות ייחודיות ופיתוח חומרי למידה מותאמים לתלמידים עולים המגיעים ממגוון גדול של מדינות

אוכלוסיית היעד:

תלמידים עולים

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

התלמידים ידווחו על תחושת שייכות לעם ולמדינה לאחר השתתפות בסמינרים ובתכניות

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- דיווח במבחני אקלים ביה"ס
- דיווחים בהתאם להצעות [מסמך הסטנדרטים](#)

משאבים:

תכניות ייחודיות
חומרי למידה מותאמים
מגשרים בתנועות הנוער

חומרים וכלים:

- סמינרים עם ומדינה
- פיתוח חדש של כלים
- השתתפות בתנועות הנוער
- "מפתח הל"ב"
- חברים בבית

יסודי

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

- השפעתם של תהליכי מעבר בין תרבותי
- היכרות עם תרבויות ארצות המוצא ועם תרבויות הלמידה במדינות אחרות
- השפעת מאפייני למידה שונים על למידה משמעותית
- שיעורים לדוגמא ביסודי: "מפתח הל"ב"
- שיעורים לדוגמא בחטה"ב: "תכנית חברים"
- חוברת סיפורי עלייה

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

מפקחי/מרכזי קליטת תלמידים עולים במחוזות [קליטת תלמידים עולים במחוזות](#)

טיפול זהות וערכי מורשת ייחודיים בתוך מרחב חיים משותף בחברה הישראלית על גווניה, במדינה יהודית ודמוקרטית, ברוח מגילת העצמאות

התחדשות יהודית - יצירת מעגלי שיח בסוגיות של זהות, תרבות יהודית וערכי מורשת בזיקה לקהילה

משימת בחירה

המשימה:

יצירת מעגלי שיח בסוגיות של זהות, תרבות יהודית וערכי מורשת בזיקה לקהילה

מהות ותיאור המשימה:

יעדים:

- העשרת השיח היהודי הפלורליסטי בחברה הישראלית כשיח מנחיל תרבות וערכים וכחלק מהווייה תרבותית מתגבשת
- רכישת כלים לעיצוב השקפת עולם אישית ולתרבות של שיח
- עיצוב תרבות בית ספרית המשקפת באופן פעיל את מקומה של תרבות ישראל בהבניית זהות, דפוסים ואורחות חיים
- שילוב למידה חוץ בית ספרית ולמידה בתחום הבלתי פורמאלי לצד הלימוד העיוני
- עיצוב מרחבי למידה חקרניים, מפעילים ומעודדי שיח
- שיתוף פעולה ושיח בינתחומי בהוראת תרבות ישראל

פעולות:

- הפעלת בתי מדרש קהילתיים
- קידום ימי שיא וסדנאות למידה לקידום שיח זהות ברמה קהילתית
- טיפוח יוזמות קהילתיות ברוח היהדות כתרבות מתחדשת
- כתיבת מערכי לימוד והפקות תוכן בכלי התקשורת ובניו מדיה
- הכשרת מורים ומנחים לניהול והנחיית מעגלי שיח
- הפעלת מיזמים משותפים עם גופים פלורליסטים מהמגזר השלישי לקידום מעגלי שיח
- שילוב סיורים במוזיאונים ובאתרי מורשת בהלימה לנלמד בכל שכבת גיל
- השתתפות ביוזמות ייחודיות, כגון: צעדה עירונית לבני ובנות מצווה, חידונים, תערוכות, ימי שיא
- שילוב הוראה בינתחומית בתהליכי למידה של נושאים בתרבות ישראל (ובביצוע משימות של הערכה חלופית ממאגר המשימות בתרבות ישראל)
- שימוש במרחבי למידה חקרניים ומפעילים להוראת נושאים נבחרים בתרבות ישראל

אוכלוסיית היעד:

בתי ספר ממלכתיים בשיתוף ארגונים פלורליסטים ובתי מדרש קהילתיים

יסודי

↑ כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- התמצאות בתרבות ישראל כתרבות מכוננת זהות
- יצירת שפה משותפת של שיח יהודי – ציוני
- העמקה בתהליכי למידה משמעותיים ורלוונטיים הכוללים הוראה בינתחומית, מעגלי שיח מגוונים, סיורים ויוזמות ייחודיות
- טיפוח התנהגויות של הכלה, פתיחות וסובלנות לריבוי דעות
- מחויבות מוסרית ומעורבות חברתית
- לומד עצמאי, יצירתי, ביקורתי ובעל מכוונות פרשנית
- שימוש בדרכי הערכה חלופיות

↺ כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- בביה"ס קיימת מסגרת זמן מובנית להוראה, ללמידת עמיתים ולהדרכה
- המורים הרלוונטיים בביה"ס משתתפים בהשתלמויות מתאימות לפיתוח מקצועי
- בנייה והפעלת תכנית רב שנתית המשלבת תהליכי למידה עיוניים לצד למידה חוץ בית ספרית, למידה בלתי פורמאלית ויוזמות ייחודיות
- בניית מסגרות מובנות להפעלת בתי מדרש וימי שיא לשיח קהילתי סביב תוצרים

▲ משאבים:

- לבתי ספר שייבחרו – הכשרה מקצועית: הדרכת המורים הרלוונטיים, השתלמויות מורים, הרחבת הסמכה
- מיזמים משותפים עם גופים להתחדשות יהודית

⚙ חומרים וכלים:

[אתר המטה לתרבות ישראל](#)

- גיליונות "ציד"ה לדרך" לימי ציון, חגים ומועדים
- חומרים לבירור סוגיות של זהות יהודית – ישראלית ולדין בהן
- חוברת "נעלה לירושלים בתרבות ישראל"
- ערכת למידה בינתחומית אמנות ותרבות ישראל: "תרבות ישראל באמנות החזותית"
- ערכת למידה בינתחומית מוזיקה ותרבות ישראל: "ירושלים בפיוט ובזמר"
- חוברת: "מוזיאונים ואתרי מורשת"
- ציר היצירה היהודית
- ערכת "ציונות בראי הזמר והסמל"

⊖ כללים ונהלים:

[תכנית המקצוע "תרבות ישראל ומורשתו"](#)

📄 הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- באיזו מידה תרמה הלמידה במסגרת תרבות ישראל לחיזוק הזהות היהודית ותרבות השיח?
- מהי תרומתם של הסיורים, היוזמות הייחודיות, ההוראה הבינתחומית וההערכה החלופית לשיח הזהות המתקיים בביה"ס ובקהילה?
- באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו לחיזוק תהליכי למידה משמעותית?

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

למנהלת המטה לתרבות ישראל zipiko@education.gov.il

הנחלת זיכרון השואה ומשמעויותיו

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

ממות ותיאור המשימה:

יישום התכנית החינוכית-לימודית להוראת השואה המשותפת למשרד החינוך ולמוסד יד ושם בכל חטיבות הגיל הוראת 10-20 שיעורים בנושא השואה בצורה רב תחומית על ידי מחנכי הכיתות ומורים נוספים שביה"ס יבחר על בסיס התכנית החינוכית והלימודית באתר השואה של משרד החינוך באתר השואה של משרד החינוך ניתן לקרוא על מטרות ועקרונות התכנית

אוכלוסיית היעד:

כלל תלמידי המערכת

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

בנייה הדרגתית של היכרות עם סיפור השואה ולקחיה בצורה התואמת לגיל מבחינה התפתחותית רגשית

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- קיומה של תכנית בית ספרית המבוססת על התכנית של משרד החינוך
- עבודה בית ספרית רב-גילאית ובינתחומית
- קיום ישיבת היערכות בית ספרית להפעלת התכנית על בסיס החזון החינוכי של בית הספר.
- קיום טקס יום השואה בהתאם לעקרונות התכנית.
- קיום השתלמות מוסדית בנושא השואה במסגרת הפיתוח המקצועי
- במסגרת השעורים ניתנות משימות כתיבה ויצירה לתלמידים המשימות מותאמות לתכנית בשכבות הגיל השונות באמצעות משימות אלו ניתן להעריך כיצד נקלטים התכנים השונים בקרב התלמידים

חומרים וכלים:

אתר התכנית להוראת השואה בבנייה, האתר יכיל חומרי הוראה והפעלות מגוונות על פי הגילאים.

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

- התאמת התכנית ללומדים בגילאים שונים – מטרות, עקרונות, תכנים ודרכי הוראה ולמידה
- מוכנות מקצועית של צוותי ההוראה והיערכות נדרשת בבית הספר להפעלת התכנית

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

למנהלת אגף חברה ורוח במזכירות הפדגוגית, מייל: elirazkr@education.gov.il

לתמיר הופמן, מדריך ארצי באגף חברה ורוח, מייל: tamirhof@gmail.com

חזרה לתוכן העניינים

יסודי

מסעות בשבילי מולדת

משימת בחירה

המשימה:

נעלה לירושלים במסגרת מסעות בשבילי מולדת

מהות ותיאור המשימה:

כל תלמיד במהלך לימודיו במערכת החינוך ילמד אודות ירושלים, עיר הבירה. התהליך יכלול: לימוד של פרקים מהעבר ומההווה של העיר ושלושה סיורים בירושלים
פרקי הלמידה יעסקו בנושאים אלו:
המשמעות הרוחנית של ירושלים לעם ישראל בכל הדורות
מציאות מורכבת בעיר ירושלים בעבר וכיום
סיור באתרים מתולדות עם ישראל המפעל הציוני וההתיישבות בהלמוסדות החינוך תינתן גמישות פדגוגית להחליט על אופי הלמידה והסיורים

אוכלוסיית היעד:

- שכבת כיתות ה' – על פי התכנית "ירושלים הבירה שלי" באתרים שייבחרו על ידי בית הספר
- שכבת כיתות ז' – על פי תכנית בני ובנות מצווה
- שכבת כיתות י' – תכנית הלימוד "ירושלים בירת ישראל – עבר, הווה עתיד

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

[נעלה לירושלים](#)

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

מספר בתיה"ס בהם התקיימו סיורים בשכבות הגיל הרלוונטיות על פי התכנית

חומרים וכלים:

[נעלה לירושלים](#)

כללים ונהלים:

[נעלה לירושלים](#)

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

למפקחי אגף של"ח וידיעת הארץ במחוזות ובמטה

[חזרה לתוכן העניינים](#)

הטמעת המורשת והתרבות במגזר הערבי

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

הטמעת אשכול "מורשת, תרבות ודת" בבתי ספר בחברה הערבית

מהות ותיאור המשימה:

- הטמעת תכנית הלימודים המעודכנת בנושא הדת "תרבות האסלאם" כיתות ב'-ט' בבתי ספר בחברה הערבית
- הטמעת תכנית הלימודים החדשה במורשת הערבית לבתי ספר בחברה הערבית
- הטמעה חומרי למידה בהתאם לתכנית הלימודים החדשה במורשת הערבית ובדת האסלאם והטמעת חומרי הלמידה במקצוע דת "תרבות האסלאם" ומורשת ערבית
- הכשרת מורים להוראת המקצוע החדש "המורשת הערבית"

אוכלוסיית היעד:

- כיתות ב'-ט' בבתי ספר במגזר הערבי

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- לימוד המקצוע "תרבות, מורשת ודת" בכל אחת מכיתות ב'-ט'
- שימוש בחומרי ההוראה למידה שפותחו ואושרו ע"י המשרד

משאבים:

מנחים

לבתי ספר שייבחרו - שעות הכשרה והשתלמות

חומרים וכלים

חומרי לימוד בהכנה

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

- באיזו מידה תרמה הלמידה במסגרת המקצוע לחיזוק הטמעת ערכים חברתיים מהתרבות ומהמורשת הערבית?
- באיזו מידה תרם העיסוק בנושא להיכרות של התלמידים את התרבות והמורשת הערבית?
- באיזו מידה תרמו הפעולות שביצעו המנהל וצוותו להשגת המדדים שהוגדרו בתכנית האסטרטגית?
- באיזו מידה תרמה השתתפות המורים לערבית בפיתוח המקצועי במרכזי פסג"ה להעשרת הידע המקצועי הנדרש בתכנית?

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- אגף א' חינוך במגזר הערבי ולאגף מורשת במזכירות הפדגוגית
- האגף לחינוך יסודי ועל יסודי במינהל הפדגוגי

מטרה ב': חיזוק החינוך למציאות ערכית ואזרחית
יעד 7: טיפוח זהות וערכי מורשת ייחודיים בתוך מרחב חיים משותף בחברה הישראלית על גווניה,
במדינה יהודית ודמוקרטית, ברוח מגילת העצמאות

יסודי

הטמעת המורשת והתרבות במגזר הדרוזי

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

- הטמעת אשכול "מורשת, תרבות ודת" בבתי ספר בחברה הדרוזית
- ביסודי לפי התכנית הישנה – לכל כיתה שעתיים שבועיות

מהות ותיאור המשימה:

- הטמעת תכנית הלימודים החדשה במורשת הדרוזית לבתי הספר
- הטמעת חומרי למידה בהתאם לתכנית הלימודים החדשה במורשת הדרוזית באופן הדרגתי
- עידוד תלמידים ללמוד 2 יחידות לימוד לבגרות במורשת הדרוזית: האחת חובה והשנייה בחירה (פנימית) והרחבת מספר התלמידים הכותבים עבודת גמר (חקר) בת חמש יחידות

אוכלוסיית היעד:

- כיתות א'–י"ב בבתי ספר במגזר הדרוזי

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

המורשת הדרוזית

- שימוש בחומרי הוראה ולמידה ושימוש באתר העדכני של המורשת הדרוזית [הפיקוח על המורשת הדרוזית](#)
- פיתוח מקצועי בנושא המורשת הדרוזית
- קיום אירועים ייחודיים לעדה הדרוזית (חגים, עליה רגל, חידון מורשת)

משאבים:

- שעות התקן של בית הספר מומלץ: הקצאת שעה אחת לכיתות א–ב ושעתיים שבועיות מכיתה ג'–ט'
- לבתי ספר שייבחרו – השתלמויות בתחום
- הדרכה עפ"י צרכים

חומרים וכלים:

אתר מורשת הדרוזית

כללים ונהלים:

- שיבוץ מורים מתאימים על פי נוהל שיבוץ מורים לתשע"ה
- מומלץ – שני מורים לפחות בכל בית ספר ישתלמו בהשתלמות למורשת דרוזית המתוכננת ע"י המפמ"ר ומנהלי הפסגות – 30 שעות לפחות

הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- שימוש בהערכה חלופית – עבודת חקר, פורט פוליו ועוד.
- איך משתלב "האחר הוא אני" בשיעורי מורשת?
- מה תרומת הנושא על התנהגות התלמידים – מהלכה למעשה?
- כיצד הכרת המקומות הקדושים והטקסים יוצרת את הזיקה והשייכות לעדה?

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

למפקח על המורשת הדרוזית

יסודי

חינוך משלב - יישום תיקון חוק החינוך הממלכתי

משימת בחירה

המשימה:

- הטמעת שינויים פדגוגיים וארגוניים
- מערכת החינוך תהיה אפקטיבית ויעילה יותר, תשרת את צורכי הפרט ואת צורכיה המשתנים של מדינת ישראל
- יישום תיקון לחוק "חינוך ממלכתי משלב"

חינוך ממלכתי המשלב בתכנית הלימודים שלו לימודי יהדות מוגברים והשם דגש על עיסוק בזהות יהודית ועל חינוך לפי תכנית השלמה למוסד חינוך ממלכתי משלב (מתוך: תיקון לחוק החינוך הממלכתי, התקבל בכנסת בשנת 2008) הבניית מסגרת לימודית ארגונית, פדגוגית חינוכית המאפשרת להכיל בתוכה באותו בית ספר תלמידים שונים, בעלי מגוון זהויות יהודיות

מהות ותיאור המשימה:

- בתי הספר המשלבים נועדו לאפשר מסגרת חינוכית משותפת לבנים ובנות, דתיים, מסורתיים וחילוניים המקיימים אורח חיים דתי, חילוני ומסורתי, תוך מתן מענה ייחודי לזהויות השונות
- צוות בית הספר יהיה בעל זהויות דתיות מגוונות ויפעל לפיתוח תכנית השלמה שתכלול לימוד מקורות יהודיים בהיקף רחב ובאופן מעמיק, תוך שימת דגש על עיסוק בזהות יהודית ועל חינוך לערכי הסובלנות במורשת ישראל ולקיום חיים משותפים וברית ייעוד וגורל בין כל חלקי העם בישראל ובתפוצות (על-פי תיקון לחוק החינוך הממלכתי, התקבל בכנסת בשנת 2008)

אוכלוסיית היעד:

- תלמידי כיתות א'-ט' בבתי ספר רשמיים

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- לחבר בין חלקי השונים של העם היהודי וליצור תרבות המבוססת על סובלנות ופולרליזם, תוך חיזוק ההיכרות עם האחר והפחתת חששות, עימותים וניכור
- לסייע בידי התלמידים לעצב את זהותם היהודית, תוך כבוד לאורח חייהם מבית
- לטפח אקלים חינוכי-תרבותי, יהודי-ציוני המבוסס על ערכים של קבלת האחר, היכרות עמו וניהול דיאלוג מתוך כבוד הדדי
- לפתח בקרב התלמידים זיקה והיכרות מעמיקה עם השקפת העולם היהודית ציונית מתוך כבוד והערכה
- להכיר את ארון הספרים היהודי תוך חשיפה לגישות מחשבתיות, השפעות הדדיות וזיקות בין תרבות ישראל לבין התרבות האנושית בכללה
- לטפח תלמיד ערכי, מוסרי, בעל מידות ומעורב בחברה, תוך הדגשת הערכים המוסריים-חברתיים שביהדות, חיזוקם והנחלתם לדורות הבאים ומתוך מעורבות חברתית אקטיבית וגילויי אחריות ואכפתיות
- לאפשר לתלמידים להכיר בכך שבמדינת ישראל הם מממשים את זכותם ואחריותם לקיים מדינה יהודית עצמאית ודמוקרטית, תוך יצירת קשר להיסטוריה ולמקורות היהודיים

📌 כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- פיתוח תכנית לימודים משלבת לצד תכנית פעילות חוץ בית ספרית המשקפת את ערכי בית הספר המשלב בהתאם למתווה שיוצג בחוזר מנכ"ל
- ניסוח חזון המבטא את העקרונות של הקבלה והכבוד למסורת, לאמונות ולדעות עליהם חונכו התלמידים בבתייהם
- כתיבת תקנון המשקף במעשה את חזונו ואת ייחודו של בית הספר, והמביא לביטוי את היבטיו של החינוך המשלב
- פיתוח ועיצוב דרכי שיח בשיעורים ומחוצה להם, המושתתות על העושר הרב במקורות היהודיים
- הבניית מסגרות קהילה לומדת במעגלים שונים: תלמידים, מורים, הורים וקהילה
- גיבוש הנהגת הורים הפועלת לקידום ולהעמקת החינוך המשלב בבית הספר
- טיפוח סביבה לימודית המשקפת את ערכי החינוך המשלב
- עיצוב דפוסי אורח חיים יהודי חווייתיים באמצעות טקסים, קבלות שבת, חגים ומועדים, תפילות חגיגות ועוד
- גיבוש דרכים לקיום תפילה: בית הספר יהיה רשאי להקים בית כנסת ולהחליט אם תתקיים תפילה ובאיזה אופן
- השתתפות צוות בית הספר בפיתוח מקצועי בתחומי החינוך המשלב במשך 3 שנים
- מינוי רכז יהדות לבית הספר
- מספר בתי הספר שפיתחו תכנית לימודים משלבת הכוללת תכנית פעילות חוץ בית ספרית והמשקפת את ערכי בית הספר המשלב
- מספר בתי הספר שניסחו חזון המבטא את העקרונות של הקבלה והכבוד למסורת, לאמונות ולדעות עליהם חונכו התלמידים בבתייהם
- מספר בתי הספר שכתבו בתהליך משתף תקנון המשקף את חזונו ואת ייחודו של בית הספר, והמביא לביטוי את היבטיו של החינוך המשלב
- מספר בתי הספר בהם מתקיים פיתוח מקצועי למורים בתחומי החינוך המשלב

108

📌 הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/צוותו:

- באיזו מידה אפשרו מסגרות הקהילה הלומדת לשותפים להביע את עמדתם ולהשפיע על אופן יישום החינוך המשלב?
- באיזו מידה תרמו דפוסי אורח החיים היהודי החווייתי (טקסים, קבלות שבת, חגים ומועדים, תפילות חגיגות ועוד) לאווירה המאפשרת לכלל התלמידים, המורים והקהילה לבוא לידי ביטוי?
- באיזו מידה תרם הדאילוג המשתף בסוגיית התפילה להעלאת תחושת הקבלה והכבוד ההדדי לאמונות ולדעות עליהם חונכו התלמידים?

📌 לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- למפקחים במחוזות
- למתאמת פעולות המינהל הפדגוגי וממונה על "אופק חדש"

חזרה לתוכן העניינים

יסודי

← יעד 8

קידום תפיסה הוליסטית המקדמת רצף חינוכי בין כלל מערכות החינוך: 'מחנכים מסביב לשעון'

הפעלת תכנית "קיץ אחר - ילדים ונוער בקיץ, מסביב לשעון"

משימת בחירה

המשימה:

הפעלת תכנית "קיץ אחר - ילדים ונוער בקיץ, בחופשות ובסופי השבוע מסביב לשעון"
תכנון וביצוע תכנית "ילדים ונוער בקיץ מסביב לשעון" - בשותפות עם מרכז השלטון המקומי והרשויות המקומיות

מהות ותיאור המשימה:

משרד החינוך רואה את עצמו אחראי כלפי תלמידיו גם במועדי החופשה ולכן נוקט פעולות ותכניות המכוונות להכנת התלמידים לחופשה.

ההכנה כוללת:

- ניצול זמן ומניעת סיכונים במהלך החופשה
- הכנת לוח חופש משמעותי לכל תלמיד
- דרכי הקשר והדיאלוג בין מורים, להורים ולתלמידים
- מעגלי שותפות (קהילה, רשות, מחוז ומעטפת ארצית)

אוכלוסיית היעד:

- ילדים ונוער: גן - י"ב

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- שינוי בתפיסת תפקיד המורה "מסביב לשעון" והקשר שלו עם התלמידים
- פיתוח אחריות בקרב התלמידים על התנהלותם בשעות הפנאי בחופשת הקיץ

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- כל תלמיד יבנה לעצמו, בשיתוף עם מחנכיו, לוח של פעילויות משמעותיות למהלך החופשה
- לתלמידים יש מידע על האפשרויות לפעילויות ולדרכי הקשר עם ביה"ס במהלך הקיץ
- תלמידים מודעים לסכנות בעת חופשה
- קיומו של קשר במהלך החופשות בין מורים להורים ולתלמידים

משאבים:

- תקציב שיוקצה לתכנית
- תכניות פעולה לקיץ משמעותי
- משאבי כוח אדם – איגום שותפויות

חומרים וכלים:

מצגת התכנית וטבלת תכנים טרום חופשה וחופשה

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

תהילה עמר, לרכזת ועדת היגוי משרדית – "הילדים והנוער בקיץ מסביב לשעון",

טל': 050-7689936

יסודי

הפעלת תכניות בתי"ס של החופש הגדול

משימת בחירה

המשימה:

הפעלת תכנית הקיץ: "בתי הספר של החופש הגדול"
"קיץ של ידידות"

מהות ותיאור המשימה:

תלמידים בגיל צעיר זקוקים לקשר מתמשך עם מבוגרים משמעותיים. קשר זה עשוי לתרום לתחושת המוגנות של התלמידים ולהתפתחותם הרגשית, החברתית והקוגניטיבית, ומהווה עוגן חשוב בתפיסה של "מחנכים מסביב לשעון" התכנית "בתי הספר של החופש הגדול" היא אחד הביטויים לתפיסה זו, והיא תופעל בשלושת השבועות הראשונים של חודש יולי במטרה לקדם מענה חינוכי איכותי לצורכיהם השונים של הלומדים, ובין היתר, להקל בנטל המוטל על ההורים ולעידוד השתלבותם בעבודה

אוכלוסיית היעד:

תלמידי כיתות א'-ב' בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד בבתי"ס היסודיים
תלמידי כיתות ג'-ה' מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- שוויון הזדמנויות לכלל האוכלוסיות ליהנות מפעילות גם בתקופת החופשה
- חינוך לתרבות פנאי משמעותית
- חיזוק מוסדות החינוך כעוגן מרכזי בקהילה

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- מגוון פעילויות פנאי בעלות תוכן ערכי איכותי
- מידת שביעות הרצון של אוכלוסיות היעד השונות מהתכנית (הורים, עובדי הוראה, רשויות מקומיות)

משאבים:

שכר לרכז התכנית, למורים ולמדריכים המעוניינים לעבוד בתכנית, סל העשרה והצטיידות, תקציב לארוחה קלה

חומרים וכלים:

תלקיט פדגוגי באתר התכנית

כללים ונהלים:

נהלים והנחיות להפעלת התכנית באתר התכנית

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

- באיזו מידה הופכת התכנית להיות להזדמנות עבור בית הספר: במיצובו בקהילה, בקשר עם התלמידים והוריהם ועוד

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- למדריכה ארצית בחינוך חברתי (בחמ"ד) hagitlaza@gmail.com

יסודי

**מטרה ג':
חיזוק מעמדו ויכולתו של החינוך הציבורי לתת מענה מיטבי לכלל
החברה הישראלית**

← יעד 9

**קידום מנהיגות מפקחים, מנהלים וצוותי חינוך באמצעות הרחבת
האוטונומיה ועידוד יזמות**

הרחבת האוטונומיה במסגרת המעבר לניהול עצמי -

משימה ביישום הדרגתי

המשימה:

- הטמעת מודל הניהול העצמי בבתי ספר חדשים
- העמקה וביסוס תרבות הניהול העצמי בתכנית בבתי"ס ותיקים

מהות ותיאור המשימה:

יישום עקרונות הניהול העצמי כתרבות וכאורח חיים בית ספרי

- מיקוד שליטה בית ספרי כמוקד קבלת החלטות
- ביזור והאצלת סמכויות
- למידה ארגונית וחתימה לשיפור מתמיד
- אחריות, מחויבות ומתן דין וחשבון
- ניהול אפקטיבי של יחסי ביה"ס סביבה
- ניהול מושכל של משאבים

אוכלוסיית יעד:

בתי ספר יסודיים

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

1. תרבות של אחריות לתכנון, לתהליכי עבודה, לניהול משאבים ולתוצאות ברמת מנהל, מורים ותלמידים
2. מענים מיטביים המתאימים לצרכים וליכולות של אוכלוסיית ביה"ס
3. שביעות רצון, תחושת שייכות ואחריות לביה"ס ולסביבה
4. נורמות חברתיות ערכיות של אחריות ואמון

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- בניית תכנית עבודה מקושרת תקציב מדי שנה
- הצגת תכנית עבודה בפני הוועדה המלווה פעמיים בשנה ואישורה
- קיום תהליכי עבודה המבוססים על תכנון, ביצוע, הערכה ומתן דין וחשבון באופן מתמשך
- ביזור סמכות לבעלי תפקידים בביה"ס בתחומים של קבלת החלטות ותקציב
- חיסכון מתוכנן בהוצאות התפעול לטובת פעילות פדגוגית בשיעור גבוה מ-10%
- העמקת שיתוף הפעולה עם ההורים, הקהילה והסביבה לקידום מטרות החינוך
- ניהול מושכל של משאבים

משאבים:

- סל תלמיד
- ייעוץ אישי, ארגוני וכלכלי למנהל ביה"ס וצוותו
- תכניות הכשרה

חומרים וכלים:

[בתי ספר בניהול עצמי](#)

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- באיזו מידה תורם הניהול העצמי לעלייה בתחושת שביעות הרצון של הצוות לגבי יכולתו להשפיע על דרכו של ביה"ס?
- באיזו מידה תורם הניהול העצמי להרחבת הדיאלוג בין מנהלי ביה"ס לרשות המקומית משיח מנהלתי ותקציבי לשותפות בחשיבה ויישום של מדיניות חינוך?
- באיזו מידה מעודדים הרחבת האוטונומיה והגדלת הגמישות הפדגוגית יצירתיות, יזמות וחדשנות בביה"ס?
- באיזו מידה מסייע יישום הניהול העצמי לממש את תפיסותיו ואחריותו?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לממונים המחוזיים לניהול עצמי
- למינהלת בתי ספר בניהול עצמי במינהל הפדגוגי

[חזרה לתוכן העניינים](#)

יסודי

שילוב עובדי הוראה חדשים באופן מיטבי במוסדות החינוך

משימה במיקוד התכנית האסטרטגית

המשימה:

פיתוח מקצועי למתמחים ולעובדי הוראה חדשים

מהות ותיאור המשימה:

לצורך קידום מקצועי ואישי כל המתמחים בשנת ההתמחות וכל עובדי ההוראה החדשים משתתפים במסגרות של סדנאות וקורסים להעצמה, במקביל לעבודתם בהוראה. כמו כן כל מתמחה מלווה על ידי חונך אישי וכל עובד הוראה מלווה על ידי מלווה אישי

בתי ספר המפתחים מודלים של קליטה ראויה יזכו בפרס כספי.

ראו את הפרטים אודות [פרס הקליטה המיטבית](#).

אוכלוסיית היעד:

כלל המתמחים בהוראה וכלל עובדי ההוראה החדשים

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

המתמחים ועובדי ההוראה החדשים ייקלטו בצורה ראויה, ויצליחו לתפקד בהוראה בצורה משביעת רצון לצד תחושה של פתיחות ושמחה מקצועית

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

1. התמדה בעבודת ההוראה של מתמחים ועובדי הוראה חדשים במערכת
2. עובדי ההוראה החדשים יביעו שביעות רצון מהשתלבותם במערכת

חומרים וכלים:

[מינהל עובדי הוראה](#)

כללים ונהלים:

חוזר מנכ"ל תש"ע 9'

הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

1. כיצד ניתן ליצור תרבות קליטה מיטבית בבית הספר?
2. מה עשויה להיות תרומתה של חונכות וקולגיאיות בית ספרית לתחושה של הכלה וקבלה של כוחות הוראה חדשים?
3. האם קיים בביה"ס מודל מובנה של קליטת עובדי הוראה חדשים בצורה ראויה?

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

למנהלת אגף התמחות וכניסה להוראה, מינהל עובדי הוראה

מתן מענה חינוכי וארגוני שיאפשר הכלתם של תלמידים מזרמי חינוך מגוונים

הרחבת יישום תהליכי בחירת הורים מבוקרת והגדרת ייחודיות בית ספרית למוסדות חינוך ברשויות שבתכנית

משימת בחירה

המשימה:

הרחבת אפשרויות הבחירה והמרחב החינוכי ברשויות באמצעות פיתוח ייחודיות בית ספרית, פתיחת אזורי רישום לבחירה מבוקרת

מהות ותיאור המשימה:

הפעלת מרחבי חינוך ברשויות שמאפשרים בחירה מבוקרת של הורים תוך שמירה ושיפור שוויון הזדמנויות לכלל התלמידים. רשויות יפתחו, ישכללו ויפעילו מנהלת יישובית ומנגנוני בחירה מבוקרת, יקיימו הנגשת מידע לכלל התושבים וייצרו תהליכים של מעורבות הורים. מוסדות חינוך יקדמו, יעמיקו ויפעילו ייחודיות באופן מערכתי תוך הפעלת צוות מוביל ייחודיות בית ספרי, שיתוף קהילה, ותיאום עם בתי ספר במרחב החינוך

116

אוכלוסיית היעד:

בתי ספר ברשויות מקומיות שהצטרפו לניסוי הארצי – אזורי בחירה מבוקרת

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

גף ניסויים ויוזמות

- הרחבה והעמקת הידע בתחום הייחודיות הבית ספרית ובלמודי הליבה
- ביטוי ייחודי של כישורים ומימוש פוטנציאל האישי
- עלייה בשביעות רצון ורווחה נפשית בקרב תלמידים, הורים ומורים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- פיתוח ייחודיות בית ספרית בשיתוף כלל צוות ביה"ס וההורים בפיתוח הייחודיות הבית ספרית
- פיתוח תכניות לימודים ודרכי הוראה שמשלבים עם הייחודיות
- הקמת צוות מוביל ייחודיות המנהיג את התהליך
- ניצול מיטבי של משאבים בית ספריים וקהילתיים ומיקודו בייחודיות

יסודי

▲ משאבים:

- 30 שעות ייעוץ פדגוגי לפיתוח והעמקת ייחודיות בית ספרית
- ייעוץ ארגוני (היקף לפי גודל הרשות) לפיתוח וליישום תהליכי בחירה ומרחב החינוך
- תקציב להנגשת מידע לתושבי היישוב
- הסעות לתלמידים לניוד לבתי ספר
- כל המשאבים לפי תבחינים ונהלי התכנית

⚙ חומרים וכלים:

תדריך [לפיתוח ייחודיות](#) בית ספרית
תדריך מנהלת אזור [בחירה מבוקרת](#)

⊖ כללים ונהלים:

[אזורי בחירה מבוקרת](#)

💬 הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- תהליכים ומנגנונים של המנהל והצוות המוביל לקידום ולביסוס הייחודיות בבית הספר
- דרכים להעלאת מעורבות המורים בהטמעת הייחודיות באופן מערכתי בבית הספר
- יצירת רצפים של ייחודיות ברמה היישובית
- שילוב תהליכי פיתוח ייחודיות עם תהליכי ניהול עצמי

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- מטה הניסוי הארצי – אזורי בחירה מבוקרת, גף ניסויים ויזמות, המזכירות הפדגוגית
- מפקחים במחוזות
- אגף לחינוך יסודי, המינהל הפדגוגי
- מפקח הארצי על בתיה"ס היסודיים בחמ"ד

← יעד 11

קידומו של החינוך המקצועי טכנולוגי כמאפשר מימוש עצמי ומצוינות מגוונים

← יעד 12

קידום ערכים של מצוינות ניהולית, מקצועיות ושירות

← יעד 12

התאמת סביבת הלמידה לתפיסה ולצרכים הפדגוגיים של מוסדות החינוך

[חזרה לתוכן העניינים](#)

רפורמות מרכזיות במערכת החינוך

יישום החלטת ממשלה 4088 - המלצות ועדת טרכטנברג

המשימה:

צמצום פערים חינוכיים בין ילדים בגילאי 3-8 כמנוף למוביליות חברתית תוך מתן מענה איכותי ומקיף לצורכי ילדים שונים בתחום הלימודי, חברתי, רגשי, התנהגותי והזנתי

מהות ותיאור המשימה:

צמצום פערים חינוכיים בין ילדים בגילאי 3-8 כמנוף למוביליות חברתית תוך מתן מענה איכותי ומקיף לצורכי ילדים שונים בתחום הלימודי, חברתי, רגשי, התנהגותי והזנתי

הפעלת תכנית להעשרה בתום יום הלימודים עבור תלמידים בכיתות א' - ב' בבתי"ס המתוקצבים על ידי משרד החינוך, עד השעה 16.00 בימים א-ה', בכפוף להחלטת ממשלה

התכנית תהיה בהלימה ליעדי המשרד, הרשות וביה"ס ותאפשר פעילויות:

- בהיבט הלימודי: טיפוח כישורי למידה, תגבור, קידום מצוינות
- העשרה: פעילות העשרה בתחומי האומנויות, הספורט, החינוך הסביבתי, מעורבות חברתית וכד'
- הזנה
- הורים ותלמידים

התכנית פועלת באמצעות זכיינים שנבחרו על ידי המשרד

אוכלוסיית היעד:

תלמידים בכיתות א' - ב' בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד בבתי"ס המתוקצבים על ידי משרד החינוך ברשויות למ"ס 1-3

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- מתן תמיכה לתלמיד: העשרה, הכנת שיעורי הבית (בביה"ס)
- חשיפה והתנסות חווייתית בתחומים שאינם בתכנית הליבה, הרחבה והשלמתה של התכנית: חוגי עניין בתחומי האומנויות, הספורט, החינוך הסביבתי, מעורבות חברתית וכד'
- שביעות רצון גבוהה של ההורים והתלמידים מן התכנית
- יצירת רצף חינוכי בין תכנית הפעילות בשעות הבוקר לבין תכנית "ציל"ה"

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- הלימה גבוהה בין המענים הדיפרנציאליים והקבוצתיים שניתנו לבין הצרכים שמופו
- בחינוך המיוחד: הרחבת היכולת של הצוות החינוכי לקדם תלמידים בתחום הלימודי, הרגשי והחברתי כפי שבאים לידי ביטוי בתל"א ובתח"י

▲ משאבים:

הסבסוד לתכנית יינתן בשלושת האשכולות הנמוכים (למ"ס 3-1): שכר לרכז תכנית בית ספרי, למורים ולמדריכים, תקציב העשרה והצטיידות, תקציב להזנה

⚙ חומרים וכלים:

[תלקיט פדגוגי ניהולי באתר מלווה לתכנית](#)

☐ כללים ונהלים:

[נהלים והנחיות להפעלת התכנית](#), [באתר מלווה לתכנית](#)

💬 הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- כיצד להפוך את התכנית בבתי"ס למשאב איכותי לתלמידים ולהוריהם?

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- ליחידה לתכניות משלימות למידה במינהל הפדגוגי

דבר מנהל מינהל החמ"ד

במסגרת התכנית השנתית, הציב לעצמו החמ"ד מספר משימות נוספות הנגזרות מן היעדים ונכללות כולם בתפיסה של "בית חינוך כמשפחה".

"בית חינוך כמשפחה" הוא מטרת על המכוונת להטמעת אורח חיים המממש את תפיסת בית החינוך כמסגרת המחויבת לתלמידה – כבנים.

"בית חינוך כמשפחה" מחבר את כל בני המשפחה – את הצוות החינוכי, את אנשי המשק והעובדים, את ההורים, והבוגרים של בית החינוך, כי בית לא עוזבים...

"בית חינוך כמשפחה" – נועד לטפח בתי חינוך בהם האקלים ואורחות החיים יושתתו על ערכי המשפחה המיטבית כמטאפורה וכדגם למעשה החינוכי.

להלן המשימות העיקריות של החמ"ד הנמצאות בזיקה ליעדים של כלל מערכת החינוך:

א. דגשי החמ"ד במסגרת מטרה א – קידום למידה משמעותית שתוביל להישגים לימודיים מימוש עצמי ומצוינות

- ללמוד וללמד
- מיצוי סגולותיו של התלמיד
- מפתח ה"ל"ב מתוך אמונה (במסגרת התכנית המתואמת)
- "חמ"ד של תעודה"

ב. דגשי החמ"ד במסגרת מטרה ב – חיזוק החינוך למצוינות ערכית ואזרחית

- פיתוח זהות דתית לאומית
- חמ"ד וקהילה
- דיאלוג מיטבי
- חמ"ד של חופש

ג. דגשי החמ"ד במסגרת מטרה ג – חיזוק מעמדו ויכולתו של החינוך הציבורי

- "והעמידו תלמידים הרבה"
- "לכל אדם ישנה"
- אחדות, השתייכות וחסד
- מוגנות ובטיחות, סביבת איכות
- קידום אקלים מיטבי (במסגרת התכנית המתואמת)

הרב זצ"ל כתב: "ידעה ברורה מחוללת את הרצון. גבורת הרצון מחוללת את היכולת..."

ידעת היעד והמשימה באופן ברור כשכל הצוות החינוכי והמנהלי שותפים לכך, משפיעה על הרצון ועל הלך הרוח של המשפחה כולה.

בתפילה גדולה ובענווה ניגש למלאכת קודש זו.

ברכת הצלחה רבה בעבודת הקודש!

אברהם

דבר המפקח הארצי על בתי הספר היסודיים בחמ"ד

בחמ"ה ייבנה בית חינוך

למנהלי בתי הספר היסודיים ולמפקחים בחמ"ד,

בית הספר היסודי הוא, כפי ששמו מעיד עליו, היסוד שעליו ייבנה הבניין החינוכי כולו.

השנים הראשונות שבהן התלמיד מתחנך בבית הספר הן ללא ספק שנים משמעותיות בגידולו ובהתפתחותו, ויש להן השלכה רבה על המשך התפתחותו בעתיד.

בית הספר שהוא "בית חינוך" מתאפיין בכך שיש בו מכוונות ברורה לחינוך, כלומר: לבניית אישיותם של התלמידים, מידותיהם, יראת השמיים שלהם והשקפת עולמם תוך למידה רצינית ומשמעותית המותאמת לטבעה ולמגמותיה של האומה הישראלית כולה.

איכותם הטובה של כל אלו תתקיים אם תשרה בבית הספר אווירה של אהבה ויתקיימו יחס אישי חם, אמון, הקשבה, שמחה, ביטחון וסבלנות, אשר יבטיחו את הרגשתם הטובה של התלמידים, את הערכתם לבית הספר ולמוריהם ואת היותם פנויים לבניין אישיותם וללמידה משמעותית.

בתי החינוך של החמ"ד מחנכים לאורה של תורת ישראל, ולאורם של אבות ואימהות האומה, אשר מסמנים את הדרך לבניהם, יחד עם שותפות מלאה ליעדי מערכת החינוך כולה.

ההנחיות המפורטות להלן מיועדות לסייע בידי צוותי בתי החינוך למימושו של החזון המתואר לעיל.

אנו בטוחים שתדעו ליישם בהצלחה תוך הטבעת החותם הייחודי של בית החינוך שלכם.

בברכת הצלחה לכולנו,

אוריאל עובדיה

המפקח הארצי על בתי"ס היסודיים בחמ"ד

תפילה בבית הספר הממלכתי דתי

המשימה:

- התפילה כדרך חיים בחינוך הממלכתי דתי
- חינוך לאמונה ולקיום מצוות בבתי הספר של החמ"ד
- יש להקפיד על הקצאת זמן ייחודי לתפילת שחרית בכל בוקר
- חשוב להקפיד על נוכחות מורית במהלך התפילה, ללווי, להשגחה ולדוגמה אישית
- רצוי לקיים לימוד הילכות תפילה ולימוד הלכה יומית, מידי יום, בתום התפילה
- חשוב לשלב שירה במהלך התפילה, להתרוממות רוח ולחווייה רוחנית
- בבתי הספר הפועלים במסגרת יום לימודים ארוך ואופק חדש, יש לתת את הדעת על אפשרות שילוב תפילת מנחה

האוכלוסייה:

- כל תלמידי בתי הספר הממלכתיים דתיים.
-

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- קיום תפילת בוקר באופן סדיר וקבוע
- קיום הרגלי התנהגות התואמים את מעמד התפילה
- נוכחות מורה במהלך התפילה
- קיום תפילת שחרים מידי בוקר
- שילוב שירה במהלך תפילות היום
- למידת הלכה יומית לאחר התפילה
- קיום תפילת מנחה

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקח הארצי על בתי הספר היסודיים בחמ"ד במינהל לחינוך דתי

הפעלת תכנית מפתח ה"ב מתוך אמונה

המשימה:

הפעלת תכנית מפתח ה"ב מתוך אמונה בבית הספר

מהות ותיאור המשימה:

- הפעלת תכנית "מפתח ה"ב מתוך אמונה" בכיתות א'-ו' במסגרת שעת חינוך שבועית קבועה בהתאם לסילבוס החברתי-ערכי.
- הטמעת ערכי "מפתח ה"ב" מתוך אמונה בראייה בית-ספרית באופן המותאם למאפייני התלמידים ולחזון הבית-ספרי (בשעת חינוך, בשיח "מלב אל לב", במסגרות של חברת הילדים ובמסגרות לשיתוף הורים).
- הבניית הלמידה וההתנסות החברתית-ערכית בהתאמה להתפתחות הרגשית, הקוגניטיבית והחברתית של התלמידים.
- מתן הזדמנויות ללמידה ולהתנסות משמעותיות המאפשרות לתלמידים מעורבות פעילה ועיסוק בתכנים הרלוונטיים לעולמם.
- הבניית הלמידה וההתנסות בזיקה לערכים במסגרת מליאת חדר המורים בהובלת הרכז החברתי.
- הערכת התחום החברתי-ערכי (בדגש על תפקודי לומד בתחומים הבין-אישי והתוך אישי).

126

אוכלוסיית היעד:

- כלל בתי הספר היסודיים בחמ"ד

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

התנהגויות המבטאות את ערכי "מפתח ה"ב מתוך אמונה"

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- שימוש במגוון מתודות המקדמות למידה משמעותיות ומעורבות פעילה של התלמידים
- תיעוד תוצרי הלמידה
- קיום תהליכי רפלקציה של מורים ותלמידים
- מיפוי התלמידים בתחום החברתי-התנהגותי ונבנתה תכניות פעולה לכל תלמיד/לקבוצת תלמידים בהתאם לתוצאות המיפוי
- קיום תהליכי הערכת התלמידים בתחום החברתי-ערכי בזמנים שונים ובדרכים מגוונות
- מתן ביטוי להערכה במסמכים שונים (בתעודת מחצית/סוף שנה, בתעודות שונות שמנפיק ביה"ס, באותות הוקרה והצטיינות ועוד)
- שיתוף ההורים בלמידה ובהתנסות החברתית-ערכית ברמות שיתוף שונות – מספר המסגרות בהן משתמש בית הספר לשיתוף הורים בלמידה ובהתנסות החברתית-ערכית ותדירות הפעלתן
- מתן מענים מגוונים לצורכי התלמידים שזוהו במיפוי החברתי-התנהגותי
- הערכה ולהוקרת תלמידים בתחום החברתי-ערכי

▲ משאבים:

- שעת חינוך שבועית קבועה בכיתות א'-ו' ליישום תכנית "מפתח הל"ב מתוך אמונה", מתוך התקן הבית ספרי
- שעות פרטניות לשיח רגשי-חברתי-ערכי
- הדרכה לבתי"ס שבחרו בהדרכה בתחום, בהיקף של 1/2 יום חודשי לפחות
- הכשרה לבעלי תפקידים ולמחנכים

⚙ חומרים וכלים:

- [מפתח הל"ב מתוך אמונה \(חמ"ד\)](#)

📋 הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו

- באיזו מידה מנוהלים שיעורי "מפתח הל"ב" במכוונות לקידום למידה רגשית-חברתית-ערכית המשמעותית לכל אחד מהתלמידים?
- באיזו מידה מיושמים הערכים בהתנהגויות התלמידים? כיצד ניתן להעריך זאת?
- באיזו מידה בוצעו תהליכי רפלקציה לקידום התפתחות אישית וקבוצתית הן של המורים והן של התלמידים?
- באיזו מידה בית הספר מזמן לתלמידים סביבות למידה המקדמות מעורבות פעילה ורלוונטית?

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- למדריכה על חינוך חברתי בחמ"ד hagitlaza@gmail.com

פתח דבר - מ"מ מנהלת האגף לחינוך מיוחד

אנשי חינוך יקרים,

במוסדות החינוך לומדים תלמידים עם צרכים מיוחדים ומגוונים ועם יכולות שונות. המשימות המוצגות בפרק זה נותנות מענה חינוכי- טיפולי המותאם לצורכי הלומדים במסגרות החינוך המיוחד למיניהן והלומדים המשולבים במסגרות החינוך האחרות. המשימות מותאמות לחטיבת הגיל, ונשענות על תכניות הלימודים והפעילויות בחינוך הרגיל.

המשימות מאורגנות סביב שלש המטרות המרכזיות שבתכנית האסטרטגית של משרד החינוך:

1. קידום למידה משמעותית ועדכנית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמצוינות

2. חיזוק החינוך למצוינות ערכית ואזרחית

3. חיזוק מעמדו ויכולתו של החינוך הציבורי לתת מענה מיטבי לכלל החברה הישראלית

עיון מעמיק בכלל המשימות יאפשר לתכנן את תהליכי העבודה באופן מושכל ולכוון את הלומדים להצלחות בתחומים השונים תוך התאמת ההוראה, הלמידה והסביבה הלימודית לצורכיהם.

לצוותים החינוכיים והטיפוליים אחריות להגיע לכל תלמיד, להיענות לצרכיו ולספק מענה מקצועי. שילובם של התלמידים בפעילויות לימודיות וחברתיות מגוונות וחשיפתם לאוכלוסיות שונות ולסביבות למידה מאתגרות מהווה משימה מרכזית אותה עלינו לקדם מתוך תפיסה של שוויון, מתן הזדמנות, סובלנות, כבוד והכלה.

להורים, המלווים את ילדיהם והמתמודדים עם סוגיות מורכבות שונות מקום משמעותי. השיח עמם ויצירת שיתופי הפעולה הכרחיים לקידום העבודה החינוכית.

"עמידתנו היא עם הילד, והוא ורק הוא נקודת מוצאנו. הוא ולא חומר הלימודים קובע את איכות הלמידה ואת כמותה כאחת" (ג'ון דינאי).

אנו, חברות צוות האגף לחינוך מיוחד, עומדות לרשותכם לשם קידום המשימות החינוכיות והאתגרים הניצבים בפנינו.

בברכת הצלחה,

רונית שרביט

וצוות האגף לחינוך מיוחד

הנחיות ליישום התכנית האסטרטגית בקרב תלמידים עם צרכים מיוחדים

נושאים בהם נבנו כרטיסי משימה ייחודיים לחינוך המיוחד על בסיס המשימות לחינוך הרגיל וכתוספת להן:

מטרה א': קידום למידה משמעותית ועדכנית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמצוינות

- [תכנון לימודים לתלמידים בחינוך היסודי עם צרכים מיוחדים](#)
- 1. תכניות אישיות – תכנית חינוכית יחידנית (תח"י), תכנית לימודים אישית (תל"א) ותכנית חינוכית אישית (תח"א)
- 2. תכנית לימודים כיתתית (תל"כ) ותכניות הוראה
- 3. תכנית לימודים בית ספרית (תלב"ס)
- [שפת אם \(עברית וערבית\)](#)
- [מתמטיקה](#)
- [אנגלית](#)
- [מדע וטכנולוגיה](#)
- [תקשוב](#)

130

מטרה ב': חיזוק החינוך למצוינות ערכית ואזרחית

- [האחר הוא אני – תלמיד עם צרכים מיוחדים – תורם ושותף בקהילה הרגילה](#)
- [הכנה לחיים](#)
- [טיולים וסיורים באתרים ברחבי ישראל מפתח הל"ב בזיקה לתכנית "ל"ב 21"](#)
- [אזרחות פעילה](#)
- ["חוויות דמוקרטיות מיוחדות" – סיורים מותאמים בכנסת](#)
- [מפתח הל"ב בזיקה לתכנית "ל"ב 21"](#)
- [אקלים חינוכי מיטבי](#)

מטרה ג': חיזוק מעמדו ויכולתו של החינוך הציבורי לתת מענה מיטבי לכלל החברה הישראלית

- [אופק חדש" בחינוך המיוחד](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

מטרה א':

קידום למידה משמעותית ועדכנית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמצוינות

תכנון לימודים לתלמידים עם צרכים מיוחדים בחינוך היסודי

תכניות אישיות – הצוות החינוכי הרב-מקצועי בהנחיית מחנכת הכיתה יבנה תכנית אישית לכל תלמיד עם צרכים מיוחדים, על פי ההנחיות להלן וידאג ליישומה. תכנית לימודים אישית מבוססת על פרופיל התלמיד בתחומי התפקוד הבאים: קוגניטיבי, לימודי, שפתי-תקשורתי, חברתי, התנהגותי-רגשי, מוטורי, חושי ותחום ההכנה לחיים. תכנית זו נבנית מדי שנה תוך תיאום עם התלמיד והוריו ומאפשרת בקרה והערכה משותפת להשגת המטרות והיעדים שנקבעו. תכנית זו הינה ייחודית לתלמיד, ומחייבת את כל הצוות ליישומה

תכנית חינוכית יחידנית - תח"י - לתלמידים בתכנית השילוב

131

המשימה: תכנית חינוכית יחידנית

חיזוק ההשתתפות של התלמיד בלימודים ובפעילויות החברתיות בכיתה הרגילה

אוכלוסיית היעד:

תלמידים עם צרכים מיוחדים המשולבים בכיתה הרגילה

מהות ותיאור המשימה:

- מחנכת הכיתה בסיוע הצוות הבין-מקצועי של המוסד החינוכי ובשיתוף צוות השילוב, התלמיד והוריו תכין לכל תלמיד משולב תכנית חינוכית בהתאם [לחוזר מנכ"ל סח/3\(ד\)](#)
- המנהל יוודא הכנת התח"י ויישומה בהתאם להנחיות

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- שיתוף מרבי של צוות השילוב, התלמיד והוריו בכל תכנית יחידנית
- שילוב של 100% מיעדי התח"י בתכנית העבודה של מחנכת הכיתה, מורת השילוב וצוות מקצועות הבריאות
- התקדמות של כל תלמיד ב- 75% מיעדי התח"י לפחות
- קיום ישיבות להערכה מעצבת ולהערכה מסכמת של התקדמות התלמיד על פי יעדי התח"י תוך שיתוף מרבי של הצוות הבין מקצועי

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- מימי פלצ', מפקחת ארצית, תחום פדגוגיה וחינוך בלתי פורמלי, האגף לחינוך מיוחד
- [יעל בכר](#), רפרנטית לתכנון פדגוגי, האגף לחינוך מיוחד

תכנית לימודים אישית - תל"א - לתלמידי החינוך המיוחד

המשימה: תכנית לימודים אישית

קידום התלמיד בתחומים השונים: קוגניטיבי, לימודי, תקשורתי, חברתי, התנהגותי, רגשי, חושי ומוטורי ובתחומי הכנה לחיים

אוכלוסיית היעד:

תלמידים בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים; תלמידים בבתי ספר לחינוך מיוחד

מהות ותיאור המשימה:

- מחנכת הכיתה בשיתוף הצוות הרב-מקצועי של המוסד החינוכי, התלמיד והוריו, תכין לכל תלמיד הלומד בכיתה לחינוך מיוחד בבית הספר הרגיל או בבית הספר לחינוך מיוחד, תכנית לימודים אישית בהתאם ל[חוזר מנכ"ל נח/7](#). תכנית הלימודים האישית (תל"א) תתייחס ליכולותיו ולקשייו של התלמיד בתפקוד היום-יומי בתחומים השונים במסגרת החינוכית. תכנית זו נבנית בתיאום עם הורי התלמיד ותוך שיתופו המרבי ומאפשרת בקרה והערכה משותפת להשגת המטרות והיעדים שנקבעו.
- המנהל יוודא הכנת התל"א ויישומה בהתאם להנחיות

132

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- שיתוף מרבי של הצוות הרב-מקצועי בהכנת התל"א לכל תלמיד
- שילוב של 100% מיעדי התל"א בתכנית העבודה של מחנכת הכיתה ושל הצוות הרב-מקצועי תוך חיבור אינטגרטיבי ביניהם
- התקדמות של כל תלמיד ב- 75% מיעדי התל"א לפחות
- קיום ישיבות להערכה מעצבת ולהערכה מסכמת של התקדמות התלמיד על פי יעדי התל"א תוך שיתוף מרבי של הצוות הבין מקצועי

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- [מימי פלצ'י](#), מפקחת ארצית, תחום פדגוגיה וחינוך בלתי פורמלי, האגף לחינוך מיוחד
- [יעל בכר](#), רפרנטית לתכנון פדגוגי, האגף לחינוך מיוחד

[חזרה לתוכן העניינים](#)

תכנית חינוכית אישית - תח"א - לתלמידים חולים

המשימה: תכנית חינוכית אישית

חיזוק ההשתתפות של התלמיד החולה בלימודים ובפעילויות חברתיות הן במסגרת החינוכית בבית החולים והן במהלך שהותו בבית תלמיד חולה במחלה ממושכת

אוכלוסיית היעד:

תלמידים בחינוך היסודי הלומדים במסגרות החינוכיות בבתי חולים וילדים חולים בביתם עקב מחלה ממושכת

מהות ותיאור המשימה:

לתלמיד מאושפז בבית חולים:

- מחנכת הכיתה בסיוע הצוות הבין-מקצועי של המוסד החינוכי בבית החולים ובשיתוף הצוות החינוכי של בית הספר בקהילה בו לומד התלמיד החולה, התלמיד והוריו תכין לכל תלמיד חולה תכנית חינוכית אישית בהתאם [לחוק ילדים חולים](#) 2001
- מנהל המסגרת החינוכית בבית החולים יוודא הכנת התח"א ויישומה בהתאם להנחיות
- מנהל המסגרת והצוות החינוכי ישמרו על קשר קבוע ומשמעותי עם הילד המאושפז והוריו, כולל ביקור בבית החולים (במידת האפשר)

לתלמיד חולה הלומד בביתו עקב מחלה ממושכת:

- מורי "ספק השירות לתלמיד בביתו" בשיתוף מחנכת הכיתה ובסיוע הצוות הרב-מקצועי במוסד החינוכי בו לומד התלמיד החולה בקהילה ומומחית תחום המתי"א יכינו לכל תלמיד חולה תכנית חינוכית אישית בהתאם [לחוק ילדים חולים](#) 2001
- מנהל המסגרת החינוכית בה לומד התלמיד בקהילה ומי מטעמו יוודא הכנת התח"א ויישומה בהתאם להנחיות
- מנהל המסגרת והצוות החינוכי ישמרו על קשר קבוע ומשמעותי עם הילד ועם הוריו במהלך כל תקופת מחלתו בביתו, כולל ביקור בית

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- שיתוף מרבי של הצוות הרב-מקצועי במרכז החינוכי בבית החולים ובבית הספר בקהילה בהכנת התח"א לכל תלמיד
- שילוב של 75% לפחות מיעדי התח"א בתכנית העבודה של הצוות הרב-מקצועי במרכז החינוכי בבית החולים תוך חיבור אינטגרטיבי ביניהם
- התקדמות של כל תלמיד ב- 50% מיעדי התח"א לפחות
- ביצוע ישיבות לבחינה כוללת של סטאטוס התכנית החינוכית האישית
- מידת שביעות הרצון של ההורים והתלמיד החולה מהקשר של הצוות הבין מקצועי אתם

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- [נירת גולוב](#), מפקחת ארצית, יישום חוק ילדים חולים, אוטיזם, הפרעות נפשיות והפרעות התנהגות
- [ענת ברטמן](#), מדריכה ארצית, יישום חוק ילדים חולים

תכנית לימודים כיתתית - תל"כ - לחינוך מיוחד

המשימה: בניית תכנית לימודים כיתתית

תכנון שנתי המתייחס למכלול העשייה הכיתתית בהיבט הפדגוגי והחברתי, בהתייחס לכיתה כקבוצה, וכן לקבוצות משנה וליחידים בתוכה

אוכלוסיית היעד:

תלמידים בחינוך היסודי הלומדים בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים ובבתי ספר לחינוך מיוחד

מהות ותיאור המשימה:

- בכיתה לחינוך מיוחד בבית הספר הרגיל - מחנכת הכיתה בשיתוף הצוות הרב-מקצועי ורכזת השכבה של המוסד החינוכי תבנה תכנית לימודים כיתתית בהלימה לתכניות הלימודים הרגילות בשכבת הגיל תוך התאמה למאפייני התפקוד של תלמידי הכיתה ובתוספת יחידה של "הכנה לחיים" בתחומי הכנה לחיים המתאימים לכיתה: טיפול עצמי ועצמאות אישית, קשר בין-אישי חברתי, חינוך לתרבות פנאי, שימוש במשאבים קהילתיים, חינוך לחיי עבודה, חינוך מיני-חברתי, חינוך למגורים עצמאיים, סגור עצמי, ידע והשכלה, בריאות וביטחון
- בכיתות בבתי הספר לחינוך מיוחד - מחנכת הכיתה בשיתוף הצוות הרב-מקצועי תבנה תכנית לימודים כיתתית בהלימה לתכנית הליבה של החינוך המיוחד ולתכנית הבית ספרית, תוך התבססות על תכניות הלימודים הרגילות ועריכת התאמות, שינויים או חלופות.
- בשני סוגי המסגרות - תכנית הלימודים הכיתתית תאוגד בתיק המורה ותכיל:
 1. **תל"כ כללי:** רקע על התלמידים ומאפייני התפקוד שלהם; רשימת נושאים, מקצועות ופעילויות; הקצאת ש"ש לכל מקצוע; ארגון הלמידה בכל מקצוע (שיעורי מליאה, שיעורים בקבוצות ושיעורים פרטניים); בעלי תפקידים בכל מקצוע; מערכת שעות; מיפויים כיתתיים בהתייחס לממצאי הערכה, תוצרים מצופים, כלים וקריטריונים להערכה; ריכוז מטרות של תלמידי הכיתה על פי קבוצות תפקוד (מפת יעדים כיתתית)
 2. **תכניות הוראה בכל מקצוע הכוללות:** מטרות ויעדים; חלוקה ליחידות הוראה/יחידות תוכן (תוך פירוט: הישגים נדרשים ותוצרים מצופים, לוח זמנים להתקדמות, דרכי הוראה והזדמנויות למידה, חומרי הוראה ולמידה, וסביבה לימודית בהתייחס לקבוצות ויחידים בכיתה); דרכים ומדדים להערכת התכנית
 3. **מפת יעדים כיתתית** במקצועות היסוד (שפה, מתמטיקה, הכנה לחים) כביטוי לממשקים בין תכנית הלימודים הכיתתית לתכניות הלימודים האישיות: מיפוי יעדים משותפים לשם בניית קבוצות למידה הומוגניות
 4. **יעדים בתחומי התפקוד** השונים המשותפים לכל תלמידי הכיתה יופיעו בתל"כ תוך התייחסות דיפרנציאלית לדרכי ההוראה ולתוצרים המצופים מול כל תלמיד. בתכנית הלימודים הכיתתית יוסבר באילו מסגרות ובאילו אופנים מתקיים מענה ליעדי התל"א

יסודי - חנ"מ

- מנהל המוסד החינוכי יוודא הכנת התכנית הכיתתית ויישומה בהתאם להנחיות

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- עמידה ב-75%, לפחות, מהיעדים בתכנית הלימודים הכיתתית תוך התייחסות לשינויים בעקבות הערכה מעצבת
- קיום מהלכים בהובלת מנהל המוסד החינוכי לבחינת הביצוע של תכנית הלימודים הכיתתית והתקדמות התלמידים

חומרים וכלים:

- מסמך: [תכנון לימודים במסגרות לתלמידים עם צרכים מיוחדים](#)

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- [מימי פלצ'י](#), מפקחת ארצית, תחום פדגוגיה וחינוך בלתי פורמלי, האגף לחינוך מיוחד
- [יעל בכר](#), רפרנטית לתכנון פדגוגי, האגף לחינוך מיוחד

תכנית לימודים בית ספרית - תלב"ס - לבית הספר לחינוך מיוחד

המשימה: בניית תכנית לימודים בית ספרית

בניית תכנית בית ספרית רב-שנתית תוך יצירת רצף והמשכיות בהוראת המקצועות והנושאים לאורך שנות הלימוד בכל קשת הלקויות תוך התאמה לצורכי התפקוד של התלמידים ותוך הלימה מרבית לתכניות הלימוד הרגילות במקצועות השונים

אוכלוסיית היעד:

תלמידים בחינוך היסודי, הלומדים בבתי ספר לחינוך מיוחד

מהות ותיאור המשימה:

- הצוות החינוכי בהובלת המנהל ובעלי תפקידים בצוות החינוכי יבנה תכנית לימודים בית ספרית - תלב"ס תוך התבססות על תכניות הלימודים הרגילות ותוך ביצוע התאמות, שינויים וחלופות
- התלב"ס יכיל את מקצועות הליבה לחינוך המיוחד ומקצועות נוספים בהתאם למאפייני התפקוד של התלמידים ולתכנית הלימודים הרגילה בשכבת הגיל, כפורט במסמך: [תכנון לימודים במסגרות לתלמידים עם צרכים מיוחדים](#). כמו כן יכלול התלב"ס התייחסות מותאמת לנושא השנתי
- התכנית הבית ספרית תכיל:

1. תיאור בית הספר ומאפייני אוכלוסיית התלמידים
2. "אני מאמין" וחזון בית ספרי; מטרות וקדימויות; עקרונות מנחים
3. מבנה הלימודים - מיפוי תמציתי של תחומי הדעת, הנושאים ותחומי הטיפול הקיימים בבית הספר עפ"י אשכולות. מול כל מקצוע יצוין קהל היעד, מסגרת הלמידה (מליאה / קבוצות / פרטני), הקצאת זמן ובעלי התפקידים
4. דרכים וכלים להערכה
5. תכניות נוספות כגון: תכנית חופשה, סיורים, פעילויות תרבותיות, טקסים ופעילות חוץ בית ספרית
6. תכניות אורך בית ספריות בכל מקצוע, הכוללות: רציונל ומטרות בהוראת המקצוע; מפרט תכנים והישגים נדרשים עפ"י שכבות גיל ו/או עפ"י רצף התפתחותי; עקרונות לביצוע התכנית; דרכי הערכה;

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- אחוז תכנון מול ביצוע - ברמת מדדי תפוקה ותוצאה
- אחוז עמידה ביעדים בתכנית הבית ספרית, כפי שהותאמה לכל כיתה - הישגים, תכנים ודרכי הערכה
- ביצוע מהלכים בית ספריים בהובלת המנהל לדיון בתכנית הבית ספרית ולהערכתה
- ביצוע ישיבות בהובלת המפקח לחינוך המיוחד לדיון בתכנית הבית ספרית ולהערכתה, אחת לשנה

חומרים וכלים:

- מסמך: [תכנון לימודים במסגרות לתלמידים עם צרכים מיוחדים](#)

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- מימי פלצ'י, מפקחת ארצית, תחום פדגוגיה וחינוך בלתי פורמלי, האגף לחינוך מיוחד
- יעל בכר, רפרנטית לתכנון פדגוגי, האגף לחינוך מיוחד

מטרה א': קידום למידה משמעותית ועדכנית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמצוינות

שפת אם

המשימה: קידום הישגים בשפת אם

הקנית ידע ומיומנויות ושיפור ההישגים בשפת אם ובאוריינות

אוכלוסיית היעד:

תלמידים בחינוך היסודי הלומדים בתכנית השילוב, בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים ובבתי ספר לחינוך מיוחד

מהות ותיאור המשימה:

- הפעולות המתוארות חלות על הוראה של שפות האם: עברית וערבית כאחת
- עבודה בהלימה מירבית **לתכנית הלימודים בשפת אם** תוך ביצוע התאמות למאפייני אוכלוסיית המסגרת. לביצוע התאמות ושינויים יש להסתייע גם ב"מדריך ליישום ולהטמעה של יעדי החינוך הלשוני בחינוך המיוחד"
- בנייה והפעלה של תכנית לימודים בשפת אם ברמה הבית ספרית וברמה הכיתתית בהלימה לשכבות הגיל במסגרת החינוכית ולרמות התפקוד של התלמידים תוך עבודת צוות רב מקצועי (בפרט בין צוות ההוראה לבין קלינאי תקשורת)
- הוראה לתלמידים עם משכל תקין וגבולי, על פי תכניות החינוך הרגיל, תוך ביצוע התאמות ותמיכות ייחודיות על פי צורכי התלמידים. לאוכלוסיות האחרות תיבנה תכנית מותאמת על בסיס תכנית הלימודים לחינוך הרגיל והמדריך ליישומה בחינוך המיוחד אשר תוארו לעיל
- קידום המיומנויות השפתיות בתחום הלשוני תוך חיבור לכלל מקצועות הלימוד, בכלל זה מקצועות ההכנה לחיים
- **שילוב הערכה בתהליכי ההוראה-למידה** טרם בנייתה של תכנית הלימודים האישית או הקבוצתית תוך קיום הערכה מעצבת במהלך ההוראה והערכה מסכמת בסיום הוראת היעדים שנקבעו. שימוש מרבי בכלי מדף מתוקפים להערכת לומדים בחינוך הרגיל. באוכלוסיות עם משכל הנמוך מהנורמה יתבססו תהליכי ההערכה על כלים מותאמים לצד כלי מדף. קיום תהליכי למידה, הערכה ובקרה הכוללים מיפוי המצב, צפייה בשיעור, דיאלוג, משוב והערכה בזמנים קבועים
- הקצאת שעות ייעודיות להוראת שפת אם על בסיס ההקצאה לשכבת הגיל בחינוך הרגיל תוך התאמה לאוכלוסיית המסגרת החינוכית. באוכלוסיות עם משכל תקין וגבולי יוקצה מספר שעות על פי הנדרש בחינוך הרגיל לפחות
- הפעלת תכנית ממוקדת ומותאמת לשיפור ההישגים באוריינות קריאה וכתובה בכיתות ג'-ו' ובכיתות א'-ב' בהלימה לתכנית הלימודים בשפה
- קיום מהלכים לשיפור ולפיתוח של מיומנויות שפתיות ותקשורתיות כחלק מהתכנית האישית או הכיתתית
- הפעלת תכנית להוראת יצירות ספרות בהלימה לתכנית הרגילה תוך ביצוע התאמות

פיתוח מקצועי:

1. קיום מפגשי למידה קבועים לקידום הטמעתה של תכנית הלימודים למדריכים מחוזיים בתחום החינוך הלשוני ע"י מדריכה ארצית
2. קיום מפגשי למידה מחוזיים לרכזים ולצוותים מובילים מבתי הספר במחוז
3. השתתפות בקורסים במסגרת הפיתוח מקצועי של החינוך הרגיל ובקורסים מחוזיים ייחודיים לחינוך המיוחד, בהתאם לאוכלוסיית היעד
4. מדריכים מחוזיים וצוותים מובילים מהמגזר דובר הערבית יקיימו מפגשי למידה להטמעת תכנית הלימודים בשיתוף עמיתיהם במגזר דובר העברית לצד מפגשים ייחודיים לשפה הערבית

הישגים מצופים וכיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- כל מורי החינוך המיוחד המלמדים את שפת האם עברית או ערבית, יכירו את תכניות הלימודים והמסמכים הרלוונטיים (המתוארים בסעיף הפעולות) ויעבדו על פיהם
- לכל כיתה בחינוך המיוחד תיבנה תכנית לימודים מותאמת בתחומי השפה (כמתואר בסעיף הפעולות).
- במידת הצורך ישולבו יעדים בתחום השפה בתכניות האישיות
- בכל מסגרת חינוכית יתקיימו תהליכי הערכה ברמה האישית והקבוצתית וברמת הצוות (כמתואר בסעיף הפעולות)
- כל מורי החינוך המיוחד המלמדים את שפת האם עברית או ערבית, יקחו חלק בפיתוח מקצועי רציף בהתאם לאוכלוסיית היעד ולהגדרת התפקיד (כמתואר בסעיף הפעולות)

משאבים: ▲

- מדריכים מחוזיים לחינוך לשוני ומדריכי מתי"א ישובצו להדרכה במפגשים קבועים לאורך השנה על פי החלטת המפקחים במחוזות
- המדריכים המחוזיים יונחו וילוו ע"י המדריכים הארציים של החינוך המיוחד לנושא הוראת השפה למערכת דוברת העברית ולמערכת דוברת הערבית
- המדריכים הארציים והמחוזיים יקיימו קשר שוטף עם המדריכים הארציים של החינוך הרגיל לעברית ולתכנית "יעדים"
- מנהלי המרכזים הטיפוליים יהיו בקשר שוטף עם המדריכים הארציים המובילים את ההתאמות ללקויי השמיעה
- נציגים מהמחוזות ישתתפו בוועדה ארצית העוסקת בתחום (מדריכים מחוזיים/מומחי תחום/מורים מובילים/רכזי מקצוע)
- מנהל המסגרת החינוכית יקצה זמן ללמידה ולפיתוח תכניות וחומרי הוראה מותאמים

138

חומרים וכלים: ⚙

- [תכנית הלימודים בחינוך לשוני לחינוך הרגיל](#)
- [מאגר חומרים והנחיות](#) ומדריך ליישום ולהטמעה של יעדי החינוך הלשוני ותכנית הלימודים בעברית בחינוך המיוחד
- [אתר החינוך הלשוני בעברית](#)
- [אתר החינוך הלשוני בערבית](#)
- [אתר הפיקוח על הוראת העברית](#) במזכירות הפדגוגית

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יוצות:

- באיזה אופן קידם יישום תכנית החינוך הלשוני בהתאמה ליכולות התלמידים את התפקוד השפתי והלשוני בקרב התלמידים?
- באיזו מידה תרמה העבודה על פי תכנית הלימודים לחינוך הרגיל לצד המדריך ליישום בחינוך המיוחד להעלאת הציפיות של המורים מהתלמידים?
- באילו דרכים ניתן ליישם את התכנית בקרב אוכלוסיות מורכבות?
- מהן הדרכים המיטביות להערכת התקדמות התלמידים?

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- [אילנה קלר](#), מדריכה ארצית לחינוך לשוני, האגף לחינוך מיוחד
- [הוניידה אבו-נופל](#), מדריכה ארצית לחינוך לשוני לדוברי ערבית, האגף לחינוך מיוחד
- [יעל בכר](#), רפרנטית לתכנון פדגוגי, האגף לחינוך מיוחד

מטרה א': קידום למידה משמעותית ועדכנית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמצוינות

מתמטיקה

המשימה: שיפור ההישגים במתמטיקה והעמקת החינוך המתמטי

- שיפור ההישגים במתמטיקה על בסיס תכנית הלימודים לחינוך הרגיל תוך ביצוע התאמות, שינויים ומציאת חלופות
- הוראת מתמטיקה בהיבט שימושי תוך חיבור לחיי היומיום

אוכלוסיית היעד:

תלמידים בחינוך היסודי הלומדים בתכנית השילוב, בכיתות חינוך מיוחד בבתים ספר רגילים ובבתי ספר לחינוך מיוחד

מהות ותיאור המשימה:

- עבודה בהלימה מירבית לתכנית הלימודים במתמטיקה לחינוך היסודי בחינוך הרגיל תוך ביצוע התאמות למאפייני אוכלוסיית המסגרת
- היכרות עם מסמך ההתאמות לפרק המספרים הטבעיים והפעולות בהם (יצא לאור בתחילת תשע"ה); הבנת מהות הקשר שבין מסמך ההתאמות לבין תכנית הלימודים של החינוך הרגיל; התאמת התכנים במסמך למאפייני התלמידים במסגרת על פי העקרונות המופיעים במסמך: תכנון לימודים במסגרות לתלמידים עם צרכים מיוחדים
- בנייה והפעלה של תכנית לימודים במתמטיקה ברמה הבית ספרית וברמה הכיתתית בהלימה לשכבות הגיל במסגרת החינוכית ולרמות התפקוד של התלמידים
- הוראת מתמטיקה שימושית לצד הוראת נושאים מתחום הדעת בחיבור לתחומי הכנה לחיים כגון: צרכנות, תעסוקה, עצמאות אישית תוך היועצות עם צוות רב מקצועי
- הוראה לתלמידים עם משכל תקין וגבולי על פי תכניות החינוך הרגיל תוך ביצוע התאמות ותמיכות ייחודיות על פי צורכי התלמידים. לאוכלוסיות האחרות תיבנה תכנית מותאמת על בסיס תכנית הלימודים לחינוך הרגיל והמסמך ליישומה בחינוך המיוחד אשר תוארו לעיל
- שילוב הערכה בתהליכי ההוראה-למידה טרם בנייתה של תכנית הלימודים האישית או הקבוצתית תוך קיום הערכה מעצבת במהלך ההוראה והערכה מסכמת בסיום הוראת היעדים שנקבעו; שימוש מרבי בכלי מדף מתוקפים להערכת לומדים בחינוך הרגיל; באוכלוסיות עם משכל הנמוך מהנורמה יתבססו תהליכי ההערכה על כלים מותאמים לצד כלי מדף; קיום תהליכי למידה, הערכה ובקרה הכוללים מיפוי המצב, צפייה בשיעור, דיאלוג, משוב והערכה בזמנים קבועים
- הקצאת שעות ייעודיות למתמטיקה על בסיס ההקצאה לשכבת הגיל בחינוך הרגיל תוך התאמה לאוכלוסיית המסגרת החינוכית. באוכלוסיות עם משכל תקין וגבולי, יוקצו שעות על פי הנדרש בחינוך הרגיל לפחות
- הוראה תוך יצירת קישורים בין נושאי המשנה בתוך תחום הדעת, וכן בין המיומנויות הנרכשות בתחום המתמטי לתחומי דעת רלוונטיים נוספים.
- **פיתוח מקצועי:**
 1. קיום מפגשי למידה קבועים לקידום הטמעתה של תכנית הלימודים למדריכים מחוזיים בתחום המתמטיקה ע"י מדריכה ארצית
 2. קיום מפגשי למידה מחוזיים לרכזים ולצוותים מובילים מבתי הספר בכל מחוז
 3. השתתפות בקורסים במסגרת הפיתוח מקצועי של החינוך הרגיל ובקורסים מחוזיים ייחודיים לחינוך המיוחד בהתאם לאוכלוסיית היעד

📌 כיוונים למדדי תפוקה אפשריים והישגים מצופים:

- כל מורי החינוך המיוחד המלמדים מתמטיקה, יכירו את תכניות הלימודים והמסמכים הרלוונטיים (המתוארים בסעיף הפעולות) ויעבדו על פיהם
- לכל כיתה בחינוך המיוחד תיבנה תכנית לימודים מותאמת בתחום המתמטיקה והמתמטיקה השימושית (כמתואר בסעיף הפעולות). במידת הצורך ישולבו יעדים בתחום המתמטיקה בתכניות האישיות
- בכל מסגרת חינוכית יתקיימו תהליכי הערכה ברמה האישית והקבוצתית וברמת הצוות (כמתואר בסעיף הפעולות)
- כל מורי החינוך המיוחד המלמדים מתמטיקה, יקחו חלק בפיתוח מקצועי רציף בהתאם לאוכלוסיית היעד ולהגדרת התפקיד (כמתואר בסעיף הפעולות)
- קידום הלומדים ברמה האישית והכיתתית לפחות ב-10% (כל תלמיד עפ"י רמתו) במתמטיקה

▲ משאבים:

- מדריכים מחוזיים למתמטיקה ישובצו להדרכה במפגשים קבועים לאורך השנה על פי החלטת המפקחים במחוזות
- המדריכים המחוזיים יונחו וילוו ע"י המדריכה הארצית של החינוך המיוחד לנושא המתמטיקה
- נציגים מהמחוזות ישתתפו בוועדה ארצית העוסקת בתחום (מדריכים מחוזיים/מומחי תחום/מורים מובילים/רכזי מקצוע)
- מנהל המסגרת החינוכית, יקצה זמן ללמידה ולפיתוח תכניות וחומרי הוראה מותאמים

140

⚙️ חומרים וכלים:

- [תכנית הלימודים במתמטיקה לחינוך היסודי בחינוך הרגיל](#)
- מסמך ההתאמות לחינוך המיוחד, לפרק המספרים הטבעיים והפעולות בהם (יצא לאור בתשע"ה)
- [אתר מפמ"ר מתמטיקה](#)

📌 הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- באיזה אופן קידם יישום תכנית המתמטיקה בהתאמה ליכולות התלמידים את הידע המיומנויות המתמטיות בקרב התלמידים?
- באיזו מידה תרמה העבודה על פי תכנית הלימודים לחינוך הרגיל לצד מסמך ההתאמות לחינוך המיוחד להעלאת הציפיות של המורים מהתלמידים?
- באילו דרכים ניתן ליישם את התכנית בקרב אוכלוסיות מורכבות?
- מהן הדרכים המיטביות להערכת התקדמות התלמידים?

📌 לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- [יעל בכר](#), רפרנטית לתכנון פדגוגי, האגף לחינוך מיוחד

[חזרה לתוכן העניינים](#)

אנגלית

המשימה: פיתוח כישורים אורייניים באנגלית במערכת החינוך המיוחד

הטמעת תכנית לפיתוח כישורים אורייניים באנגלית בתחום השפה הדבורה והכתובה במערכת החינוך המיוחד בהתאם ליעדי המקצוע ותוך ראיית המקצוע בהיבט חברתי כערוץ אפשרי להשתלבות בקהילה

אוכלוסיית היעד:

תלמידים בחינוך היסודי הלומדים בתכנית השילוב, בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים ובבתי ספר לחינוך מיוחד, בהתאם למאפייני התפקוד של אוכלוסיית התלמידים

מהות ותיאור המשימה:

- עבודה בהלימה מירבית [להנחיות ולעקרונות להוראת אנגלית](#) המופיעים בתכנית הלימודים באנגלית לחינוך הרגיל תוך ביצוע התאמות למאפייני אוכלוסיית המסגרת
 - היכרות עם [התכנית להתאמת תכנית הלימודים באנגלית](#) לחינוך המיוחד והתאמתה למאפייני התלמידים במסגרת החינוכית על פי העקרונות המופיעים במסמך: [תכנון לימודים במסגרות לתלמידים עם צרכים מיוחדים](#)
 - בנייה והפעלה של תכנית לימודים באנגלית ברמה הבית ספרית וברמה הכיתתית בהלימה לשכבות הגיל במסגרת החינוכית ולרמות התפקוד של התלמידים
 - הוראת נושאים מתחום הדעת בחיבור לתחומי הכנה לחיים, כגון: קשר בין-אישי חברתי, שימוש במשאבים קהילתיים, פנאי, עצמאות אישית, מחשבים תוך היוועצות עם צוות רב מקצועי
 - הוראה תוך יצירת קישורים בין נושאי המשנה בתוך תחום הדעת, וכן בין המיומנויות הנרכשות באנגלית לתחומי דעת רלוונטיים נוספים.
 - הוראה לתלמידים עם משכל תקין וגבולי על פי תכניות החינוך הרגיל תוך ביצוע התאמות ותמיכות ייחודיות על פי צורכי התלמידים. לאוכלוסיות האחרות תיבנה תכנית מותאמת על בסיס תכנית הלימודים לחינוך הרגיל והתכנית ליישומה בחינוך המיוחד אשר תוארו לעיל
 - שילוב הערכה בתהליכי ההוראה-למידה טרם בנייתה של תכנית הלימודים האישית או הקבוצתית תוך קיום הערכה מעצבת במהלך ההוראה והערכה מסכמת בסיום הוראת היעדים שנקבעו; שימוש מרבי בכלי מדף מתוקפים להערכת לומדים בחינוך הרגיל. באוכלוסיות עם משכל הנמוך מהנורמה, יתבססו תהליכי ההערכה על כלים מותאמים לצד כלי מדף; קיום תהליכי למידה, הערכה ובקרה הכוללים מיפוי המצב, צפייה בשיעור, דיאלוג, משוב והערכה בזמנים קבועים
 - הקצאת שעות ייעודיות לאנגלית על בסיס ההקצאה לשכבת הגיל בחינוך הרגיל תוך התאמה לאוכלוסיית המסגרת החינוכית. באוכלוסיות עם משכל תקין וגבולי, יוקצו שעות על פי הנדרש בחינוך הרגיל לפחות
 - פיתוח מקצועי:
1. קיום יום עיון ארצי להצגת תכניות לימודים ותכניות מוסדיות ולהעמקת ההטמעה של המקצוע בחינוך המיוחד על רצף רמות התפקוד
 2. גיבוש קורס למורים המלמדים אנגלית בחינוך המיוחד להעמקת הידע בהוראת השפה ובאסטרטגיות להוראה לתלמידים עם צרכים מיוחדים
 3. השתתפות מורים לחינוך מיוחד אשר בהכשרתם אינם מורים לאנגלית, בקורסים במסגרת הפיתוח מקצועי של החינוך הרגיל להעמקת הידע בהוראת האנגלית

📌 כיוונים למדדי תפוקה אפשריים והישגים מצופים:

- כל מורי החינוך המיוחד המלמדים אנגלית, יכירו את תכניות הלימודים והמסמכים הרלוונטיים (המתוארים בסעיף הפעולות) ויעבדו על פיהם
- לכל כיתה בחינוך המיוחד תיבנה תכנית לימודים מותאמת בתחום האנגלית (כמתואר בסעיף הפעולות).
- במידת הצורך ישולבו יעדים בתחום השפה האנגלית בתכניות האישיות
- בכל מסגרת חינוכית יתקיימו תהליכי הערכה ברמה האישית והקבוצתית וברמת הצוות (כמתואר בסעיף הפעולות)
- כל מורי החינוך המיוחד המלמדים אנגלית, יקחו חלק בפיתוח מקצועי רציף בהתאם לאוכלוסיית היעד ולהגדרת התפקיד (כמתואר בסעיף הפעולות)
- קידום הלומדים ברמה האישית והכיתתית לפחות ב-10% (כל תלמיד עפ"י רמתו) באנגלית

▲ משאבים:

- ליווי התהליך והעמקתו באמצעות מדריכה מטעם מפמ"ר אנגלית האמונה עם הקשר עם אוכלוסיות מיוחדות ובאמצעות רפרנטית לתכנון פדגוגי באגף לחינוך מיוחד

⚙️ חומרים וכלים:

- [הנחיות ועקרונות להוראת אנגלית](#) בתכנית הלימודים באנגלית לחינוך הרגיל
- [תכנית להתאמת תכנית הלימודים באנגלית](#) לחינוך המיוחד
- [אתר מפמ"ר אנגלית](#)

142

📌 הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

- באיזה אופן קידם יישום תכנית הלימודים באנגלית בהתאמה ליכולות התלמידים את הידע המיומנויות בקרב התלמידים?
- באיזו מידה תרמה העבודה על פי תכנית הלימודים לחינוך הרגיל לצד מסמך ההתאמות לחינוך המיוחד להעלאת הציפיות של המורים מהתלמידים?
- באילו דרכים ניתן ליישם את התכנית בקרב אוכלוסיות מורכבות?
- מהן הדרכים המיטביות להערכת התקדמות התלמידים?

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- [יעל בכר](#), רפרנטית לתכנון פדגוגי, האגף לחינוך מיוחד
- [אהרונה גבריהו](#), מדריכה מטעם מפמ"ר אנגלית (אמונה עם הקשר עם אוכלוסיות מיוחדות)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

מדע וטכנולוגיה

המשימה: הטמעה והתאמה של המקצוע - מדע וטכנולוגיה במערכת החינוך המיוחד

הטמעת המקצוע - מדע וטכנולוגיה, העלאת ההישגים והרחבת מנעד האוכלוסיות הלומדות את המקצוע, קישור תכני המקצוע לתכנים מתחומי ההכנה לחיים

אוכלוסיית היעד:

תלמידים בחינוך היסודי הלומדים בתכנית השילוב, בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים ובבתי ספר לחינוך מיוחד בהתאם למאפייני התפקוד של אוכלוסיית התלמידים

מהות ותיאור המשימה:

- עבודה בהלימה מירבית לתכנית הלימודים במדע וטכנולוגיה לבית הספר היסודי בחינוך הרגיל תוך ביצוע התאמות למאפייני אוכלוסיית המסגרת (תכנית הלימודים משותפת לביה"ס היסודי ולחטיבת הביניים)
- היכרות עם תכנית הלימודים במדע וטכנולוגיה ללומדים עם צרכים מיוחדים והתאמתה למאפייני התלמידים במסגרת החינוכית על פי העקרונות המופיעים במסמך: תכנון לימודים במסגרות לתלמידים עם צרכים מיוחדים
- בנייה והפעלה של תכנית לימודים במדע וטכנולוגיה ברמה הבית ספרית וברמה הכיתתית בהלימה לשכבות הגיל ולרמות התפקוד של התלמידים במסגרת החינוכית
- הוראת נושאים מתחום הדעת בחיבור לתחומי ההכנה לחיים, כגון: עצמאות אישית, זהירות ובטיחות, הכרת הסביבה והבנתה תוך היוועצות עם צוות רב מקצועי
- הוראה תוך יצירת קישורים בין נושאי המשנה בתוך תחום הדעת וכן בין המיומנויות הנרכשות במדע וטכנולוגיה לתחומי דעת רלוונטיים נוספים
- הוראה לתלמידים עם משכל תקין וגבולי על פי תכניות החינוך הרגיל תוך ביצוע התאמות ותמיכות ייחודיות על פי צורכי התלמידים. לאוכלוסיות האחרות תיבנה תכנית מותאמת על בסיס תכנית הלימודים לחינוך הרגיל והתכנית המותאמת לחינוך המיוחד אשר תוארו לעיל
- שילוב הערכה בתהליכי ההוראה-למידה סרם בנייתה של תכנית הלימודים האישית או הקבוצתית תוך קיום הערכה מעצבת במהלך ההוראה והערכה מסכמת בסיום הוראת היעדים שנקבעו; שימוש מרבי בכלי מדף מתוקפים להערכת לומדים בחינוך הרגיל. באוכלוסיות עם משכל הנמוך מהנורמה, יתבססו תהליכי ההערכה על כלים מותאמים לצד כלי מדף; קיום תהליכי למידה, הערכה ובקרה הכוללים מיפוי המצב, צפייה בשיעור, דיאלוג, משוב והערכה בזמנים קבועים
- הטמעת התכנית כחלק מתהליכי הדרכה פדגוגית לפיתוח תכניות במסגרת החינוכית
- פיתוח מקצועי: השתתפות מורים לחינוך מיוחד אשר בהכשרתם אינם מורים למדעים, בקורסים במסגרת הפיתוח מקצועי של החינוך הרגיל להעמקת הידע בהוראת המקצוע
- הקצאת שעות ייעודיות למדע וטכנולוגיה על בסיס ההקצאה לשכבת הגיל בחינוך הרגיל תוך התאמה לאוכלוסיית המסגרת החינוכית. באוכלוסיות עם משכל תקין וגבולי, יוקצו שעות על פי הנדרש בחינוך הרגיל לפחות
- שיבוץ מורים תוך מתן עדיפות לבעלי תעודה להוראת המקצוע מדע וטכנולוגיה

📌 כיוונים למדדי תפוקה אפשריים והישגים מצופים:

- כל מורי החינוך המיוחד, המלמדים מדעים יכירו את תכניות הלימודים והמסמכים הרלוונטיים (המתוארים בסעיף הפעולות) ויעבדו על פיהם
- לכל כיתה בחינוך המיוחד תיבנה תכניות לימודים מותאמת במדעים (כמתואר בסעיף הפעולות)
- בכל מסגרת חינוכית יתקיימו תהליכי הערכה ברמה האישית והקבוצתית וברמת הצוות (כמתואר בסעיף הפעולות)
- כל מורי החינוך המיוחד המלמדים מדעים יקחו חלק בפיתוח מקצועי רציף בהתאם לאוכלוסיית היעד ולהגדרת התפקיד (כמתואר בסעיף הפעולות)
- קידום הלומדים ברמה האישית והכיתתית לפחות ב-10% (כל תלמיד עפ"י רמתו) במדע ובטכנולוגיה

🔗 חומרים וכלים:

- [תכנית הלימודים במדע וטכנולוגיה לבית הספר היסודי](#)
- [תכנית הלימודים במדע וטכנולוגיה ללומדים עם צרכים מיוחדים](#)
- [אתר אגף מדעים](#) – תכניות, הנחיות וחומרים

🗨 הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

- באיזו מידה תרמה העבודה על פי תכנית הלימודים לחינוך הרגיל לצד מסמך ההתאמות לחינוך המיוחד להעלאת הציפיות של המורים מהתלמידים?
- באילו דרכים ניתן ליישם את התכנית בקרב אוכלוסיות מורכבות?
- מהן הדרכים המיטביות להערכת התקדמות התלמידים?

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- [יעל בכר](#), רפרנטית לתכנון פדגוגי, האגף לחינוך מיוחד

תקשוב והוראת המקצוע - מחשבים

המשימה: הוראת המקצוע - מחשב, שימוש בכלי הוראה מתוקשבים ובטכנולוגיה מסייעת

- הטמעה ויישום של סביבות מתוקשבות להוראה וללמידה הנתמכות בטכנולוגיית ה-ICT לשם קידום פדגוגיה מיטבית והקניית אוריינות המאה ה-21 למורים ולתלמידים
- הוראת המקצוע - מחשב בהלימה מירבית לתכנית הלימודים הרגילה ולצורכי התלמידים

אוכלוסיית היעד:

- תלמידים בחינוך היסודי הלומדים בתכנית השילוב בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים ובבתי ספר לחינוך מיוחד

מהות ותיאור המשימה:

- קיום תהליכי הוראה על פי המתוכנן בחינוך הרגיל תוך התאמה לצורכי התלמידים מבחינת תכניות הלימודים ומבחינת הצידוד הנדרש
- קישור של הוראת מיומנויות מחשב לתפקוד התלמיד בחיי היומיום
- הרחבה וטיוב של השימוש בכלי הוראה ובחומרי לימוד מתוקשבים בתהליכי ההוראה בתחומי הדעת ובנושאי הלימוד
- הרחבת מספר התלמידים הנרשמים לשיעורי למידה מרחוק, ביוזמתם או ביוזמת המורים בנושאים המוצעים
- קיום תהליכי הדרכה ופיתוח מקצועי בהלימה לתכניות הלימודים בחינוך הרגיל תוך התאמה לצורכי האוכלוסיות השונות בחינוך המיוחד
- השתתפות צוותי הוראה ממקצועות הבריאות בתהליכי הפיתוח המקצועי וההדרכה
- קיום תהליכי פיתוח מקצועי בנושא התאמה ושימוש בטכנולוגיה מסייעת לצוותים חינוכיים וטיפוליים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים והישגים מצופים:

- כל תלמיד עם צרכים מיוחדים ילמד את המקצוע - מחשב בהלימה מירבית לתכנית הלימודים הרגילה תוך ביצוע התאמות ושינויים בתכנים ותוך התאמת הצידוד למאפייני התפקוד שלו
- בכל בתי הספר המקבלים הנגשה טכנולוגית, יתקיימו תהליכי הדרכה מותאמת ויתבצע שימוש בצידוד המונגש באופן סדיר
- כל המורים המלמדים את המקצוע - מחשב יקחו חלק בתהליכי פיתוח מקצועי משותפים למורי החינוך הרגיל לצד תהליכים ייחודיים לחינוך המיוחד
- כל המורים המלמדים תלמידים עם צרכים מיוחדים יקבלו הדרכה ו/או יקחו חלק בתהליכי פיתוח מקצועי להעצמת השימוש בכלי הוראה מתוקשבים
- מספר התלמידים המשתתפים בשיעורי למידה מרחוק
- מספר השיעורים הכיתתיים הנעשים תוך שימוש בכלי הוראה מתוקשבים
- מידת השליטה של התלמידים הלומדים מחשב במיומנויות הנלמדות בתכנית עפ"י הגדרותיה

▲ משאבים:

- הדרכה ארצית בנושא תקשוב ולמידה מרחוק
- מדריכים מחוזיים לתקשוב

📄 הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

- באיזו מידה ובאיזה אופן תרם השימוש בחומרי לימוד מתוקשבים לתהליך הלמידה של התלמידים ולשיפור הישגיהם?
- באיזו מידה תרמה התכנית לקידום של תפקוד התלמידים בתחומי ההכנה לחיים?

! לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- [רינה כהן](#), מדריכה ארצית לתקשוב, האגף לחינוך מיוחד.

מטרה ב':

חיזוק החינוך למצוינות ערכית ואזרחית

"האחר הוא אני" - תלמיד עם צרכים מיוחדים - תורם לקהילה הרגילה ושותף בה

🎯 המשימה: העצמת תלמיד עם צרכים מיוחדים כתורם מעורב וכשותף פעיל

קידום מהלכים לשיפור עמדות כלפי התלמיד עם הצרכים המיוחדים כתורם מעורב וכשותף פעיל בקרב הקהילה הרגילה על השונות הקיימת בה ובקרב קבוצת השווים - העצמה ברמת צוותים חינוכיים, הורים ותלמידים

מהות ותיאור המשימה:

- קיום סדנאות, מפגשי למידה ותהליכי הערכה בקרב צוותי חינוך מיוחד וצוותי חינוך רגיל אודות התלמיד עם הצרכים המיוחדים כתורם מעורב וכשותף פעיל בקהילה הרגילה
- קיום מגוון תכניות ויוזמות להגברת מעורבותם של תלמידים עם צרכים מיוחדים במערכת החינוך הרגיל ובקהילה תוך מתן ביטוי לכישוריהם ולנקודות החוזק שלהם
- קיום מגוון תכניות ויוזמות בקבוצת השווים להעמקת ההיכרות והמודעות העצמית של התלמיד עם נקודות החוזק שלו, כישוריו והעדפותיו
- שיתוף בין צוותים חינוכיים אודות מגוון תכניות ויוזמות
- שימוש מושכל באתר [ייעודי](#) של תכניות הטלוויזיה החינוכית המאורגנות על פי תוכני הנושא המערכתי ועל פי שכבות גיל, ע"י צוותים, תלמידים והורים

👤 אוכלוסיית היעד:

- תלמידים בחינוך היסודי הלומדים בתכנית השילוב, בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים ובבתי ספר לחינוך מיוחד
- מפקחים, מנהלי מוסדות חינוך, רכזים ומומחי תחום, צוותים מובילים, בחינוך המיוחד ובחינוך הרגיל

📌 כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- מפקחים, מנהלים וצוותים חינוכיים יכירו ביכולתו של התלמיד עם הצרכים המיוחדים להיות מעורב בחברת תלמידים רגילה ובקהילה הרחבה גם כפעיל וכתורם
- התלמידים יתוודעו לכישוריהם ולהעדפותיהם, לחוזקותיהם ולקשייהם בקרב קבוצת השווים (תוך קיום שיח אודות השונות כפי שקיימת בקרב כל קבוצה)
- ייעשה שימוש פעיל באתר הייעודי של הטלוויזיה החינוכית לנושא המערכתי

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

1. מפגש מנהלים, אחד לפחות, ומפגש אחד לפחות לצוותים חינוכיים בכל מחוז בנושא עמדות כלפי התלמיד עם הצרכים המיוחדים כתורם מעורב וכשותף פעיל
2. שלוש יוזמות לפחות בכל מסגרת חינוכית להעצמת התלמיד עם הצרכים המיוחדים כמעורב פעיל וכתורם
1. שיתוף ב-5-10 תכניות/יוזמות מכל מחוז במגוון גילאים, אוכלוסיות וסביבות פעולה
2. בניית מאגר ראשוני של תכניות הוראה בית ספריות וכיתתיות ושל הצעות ליוזמות ופעילויות לתלמידים עם צרכים מיוחדים בשיתוף מגוון גורמים במערכת החינוך הרגיל ובקהילה ובקרב קבוצת השווים בהלימה לגיל בית הספר היסודי
3. מספר הכניסות לאתר הטלוויזיה החינוכית לשימוש במאגר התכניות על פי שכבת גיל

משאבים:

- מפגשי למידה והערכה במסגרת מפגשי הדרכה מחוזיים
- מפגשים מוסדיים כחלק מתכנית הפעילות של המוסד החינוכי
- הקצאת זמן לארגון מאגר תכניות ויוזמות באתר האגף לחינוך מיוחד
- מפגשי היגוי משותפים למפקחים ולמדריכים באגף לחינוך מיוחד ולטלוויזיה החינוכית לצורך מעקב אחר השימוש באתר הייעודי ולהפקת תובנות

148

חומרים וכלים:

- [אתר ייעודי](#) של תכניות הטלוויזיה החינוכית על פי נושאים ושכבות גיל
- [אתר האגף לחינוך מיוחד](#)

הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

- מידת ההטמעה של תפיסת התלמיד עם הצרכים המיוחדים כמעורב, כפעיל וכתורם במפגש עם מערכת החינוך הרגילה ועם הקהילה הרחבה
- תרומתה של קבוצת השווים להעלאת המודעות של התלמידים בנוגע לכישוריהם ולהעדפותיהם, לחוזקותיהם ולקשייהם

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- [מימי פלצ'י](#), מפקחת ארצית, תחום פדגוגיה וחינוך בלתי פורמלי, האגף לחינוך מיוחד
- [יעל בכר](#), רפרנטית לתכנון פדגוגי, האגף לחינוך מיוחד

[חזרה לתוכן העניינים](#)

הכנה לחיים

המשימה: הרחבה והעשרה של תכניות במקצועות ההכנה לחיים

- הוראת נושאים רלוונטיים לגיל החינוך היסודי הנגזרים מתחומי ההכנה לחיים, בהלימה ל**תכנית הליבה** של החינוך המיוחד לשם טיפוח היכולת לנהל חיים עצמאיים באופן מיטבי ואוטונומי בהווה ובעתיד

אוכלוסיית היעד:

- תלמידים בחינוך היסודי הלומדים בתכנית השילוב, בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים ובבתי ספר לחינוך מיוחד

מהות ותיאור המשימה:

- בניית תכניות ספיראליות לאורך שנות הלימודים של התלמיד בגיל בית הספר היסודי בראייה רב-מקצועית בתחומי ההכנה לחיים הנלמדים בחינוך המיוחד
- בניית התכנית תוך התמקדות בשלבים הנחוצים לשם הכנת התלמיד לקראת תפקוד מיטבי ותוך בחירת נושאים ייחודיים לגילו מתוך **תחומי ההכנה לחיים**:

1. טיפול עצמי
2. קשר בין-אישי חברתי
3. פנאי
4. שימוש במשאבים קהילתיים
5. חינוך לחיי עבודה (מיומנויות בסיס והכנה)
6. חינוך מיני-חברתי
7. חינוך למגורים עצמאיים (מיומנויות בסיס והכנה)
8. סגור עצמי
9. בריאות וביטחון
10. הרחבת ההשכלה

- שילוב יעדים ונושאים ממקצועות ההכנה לחיים בתכניות אישיות, כיתתיות ובית ספריות
- לימוד הנושאים בסביבות למידה בתוך בית הספר ובסביבות שונות בקהילה
- הוראת הנושאים בזיקה לעקרונות **תכנית "ל"ב 21" - לקראת בגרות**, תוך שימוש במודל ההוראה של התכנית - "מעגל ההפנמה". (תכנית "ל"ב 21" נבנתה במקורה לגילאי 16-21, אך יישומה המיטבי מחייב התייחסות לשלבים המוקדמים והבסיסיים ביותר בכל אחד מהתחומים, החל מהגיל הרך. עקרונות העבודה של התכנית ומודל ההוראה שלה (מעגל ההפנמה) מתאימים לעבודה בכל שכבות הגיל תוך בחירת תכנים תואמים לשכבת הגיל)

↑ כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- תכנית בית ספרית ספיראלית בכל אחד ממקצועות ההכנה לחיים הנבנית והמבוצעת ע"י צוות רב-מקצועי במסגרת החינוכית
- הערכה של התקדמות התלמידים בהתאם ליעדים האישיים והקבוצתיים שהוצבו

⚙ כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- כל מסגרת חינוכית בחינוך המיוחד תבנה תכנית מוסדית למקצועות ההכנה לחיים. בכל שנה תתווסף תכנית מוסדית אחת לפחות
- כל תלמיד ישתתף בתכניות להוראה ולהקניית מיומנויות בתחומי ההכנה לחיים בהתאם ליעדים הרלוונטיים לו במסגרת התכנית האישית או הכיתתית
- כל תלמיד, בכל רצף רמות התפקוד והלקויות, יתקדם ביעד אחד, לפחות, מתוך היעדים שנקבעו במסגרת התכנית האישית או הכיתתית
- ביצוע מהלכים ברמה הבית ספרית/שכבתית לבחינת התקדמות התלמידים במסגרת התכנית

▲ משאבים:

- הדרכה במסגרות החינוכיות ע"י מדריכים מחוזיים לתכנית "ל"ב 21" (לקראת בגרות) וע"י מדריכים ורכזים לתכנון פדגוגי
- קיום מפגשי הדרכה ולמידה קבועים עם מדריכי התכנית

150

⚙ חומרים וכלים:

- תכנית הלימודים: [תכנית "ל"ב 21" – לקראת בגרות](#), לחינוך המיוחד, תשנ"ט
- תכניות וכלי הערכה ייחודיים למקצועות הבריאות

📝 הצעות לדין במפגש מפקח ומונהליו/מונהל וצוותו:

- כיצד ניתן לקדם את הוראת מקצועות ההכנה לחיים ואת התפקוד העצמאי של התלמידים בקרב תלמידים עם לקויות מורכבות?
- מהי תרומתם של תכנית מוסדית מובנית ושל מערך הדרכה מחוזי לשיפור התפקוד העצמאי והאוטונומי של התלמידים בתחומי ההכנה לחיים?
- מהו תפקידם הייחודי של עובדי הוראה ממקצועות הבריאות לבניית תכניות הוראה והערכה בתחומי ההכנה לחיים?

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- [מימי פלצי](#), מפקחת ארצית, תחום פדגוגיה וחינוך בלתי פורמלי, האגף לחינוך מיוחד
- [ענבר מור](#), מדריכה ארצית לתכנית "ל"ב 21" והכנה לחיים, האגף לחינוך מיוחד

[חזרה לתוכן העניינים](#)

טיולים, סיורים ופעילות חוץ בית ספרית באתרים ברחבי ישראל

המשימה: הנגשה של טיולים, סיורים ופעילות חוץ בית ספרית

קיום סיורים וטיולים מותאמים לשילובו המיטבי של תלמיד עם צרכים מיוחדים

מהות ותיאור המשימה:

- מתן שוויון הזדמנויות לתלמידים עם צרכים מיוחדים לקחת חלק בכל פעילויות המוסד החינוכי ובכלל זה בטיולים השנתיים
- שילוב תלמידים עם צרכים מיוחדים במהלך הטיול השנתי של שכבת הגיל, בכיתה הרגילה או בכיתה לחינוך מיוחד, כהזדמנות לחינוך ערכי משמעותי
- בניית תכנית טיולים וסיורים על פי הנושאים והעקרונות לשכבת הגיל כפי שמופיעים בחוזר מנכ"ל טיולים ופעילות חוץ-בית-ספרית- היבטים פדגוגיים-ארגוניים- [חוזר מנכ"ל תשס"ה/ 9\(ג\)](#), תכנית המאפשרת שילוב המיטבי של תלמידים עם צרכים מיוחדים
- בבתי ספר לחינוך מיוחד - בניית תכנית טיולים מותאמת אשר תאפשר למירב התלמידים, בכל קשת הלקויות ורמות התפקוד, לחוות את חווית הטיול השנתי בהלימה מירבית לנושאים ולעקרונות של שכבת הגיל
- בניית התכנית בהשתתפות בעלי תפקידים רלוונטיים במוסד החינוכי, צוות הכיתה ועובדי הוראה ממקצועות הבריאות תוך התייחסות לנקודות הבאות:
- היערכות עם גורמי ההדרכה שיאפשרו מתן מענה מותאם לתלמידים המשתתפים בטיול
- בחינת מסלול מונגש/פעילות חלופית במהלך הטיול

אוכלוסיית היעד:

- תלמידים בחינוך היסודי הלומדים בתכנית השילוב, בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים ובבתי ספר לחינוך מיוחד
- מנהלי מתי"א, מנהלי בתי ספר חינוך רגיל, רכזי טיולים, צוותים חינוכיים, מורת שילוב

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- תכנית טיולים כיתתית/בית ספרית מותאמת לצרכים המיוחדים של התלמידים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- 100% מתכניות הטיולים הבית ספריות הותאמו לצורכי התלמידים עם הצרכים המיוחדים הלומדים בבית הספר
- ביצוע 100% מתכניות הטיולים המותאמות תוך התמודדות עם תקלות ויצירת התאמות נדרשות שלא תוכננו מראש
- ביצוע תהליכי משוב והפקת לקחים בתום הטיולים

▲ משאבים:

- מפגשי הדרכה מחוזיים לרכזי טיולים
- ישיבת צוות רב מקצועי לתכנון תכנית טיולים מותאמת
- קיום מפגשי מפקח ומנהליו בהשתתפות מפקח חינוך מיוחד ומנהל מתי"א

⚙ חומרים וכלים:

[מסמך](#) טיול שנתי-טיול מוגש

☐ כללים ונהלים:

[מסמך](#) טיול שנתי-טיול מוגש

💬 הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהליו/מנהל וצוותו:

- הטיול השנתי כמרכיב מרכזי בתהליך של הקניית ערכים הקשורים ביחסים שבין התלמיד לארצו
- שילוב תלמידים עם צרכים מיוחדים במהלך הטיול כהזדמנות לחינוך ערכי משמעותי
- עקרונות להערכות ולתכנון פעילות חוץ בית ספרית וטיול באופן מותאם לתלמידים עם צרכים מיוחדים

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- [מימי פלצ'י](#), מפקחת ארצית, תחום פדגוגיה וחינוך בלתי פורמלי, האגף לחינוך מיוחד

אזרחות פעילה ומעורבות חברתית

המשימה: חינוך לאזרחות פעילה

- טיפוח ערכים ודפוסי התנהגות המעודדים השתתפות ומעורבות של תלמידים עם צרכים מיוחדים כאזרחים פעילים
- פיתוח תחושת המסוגלות של תלמידי החינוך המיוחד תוך מודעות לחזקות ולמגבלות; חיזוק ה"אני" וטיפוח סינגור עצמי בהלימה לתכנית "ל"ב 21"

אוכלוסיית היעד:

- תלמידים בחינוך היסודי הלומדים בתכנית השילוב, בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים ובבתי ספר לחינוך מיוחד

מהות ותיאור המשימה:

- הקניית נושאים רלוונטיים לשכבת הגיל מתוך תכנית הלימודים: [אזרחות - למתבגרים ולבני גיל 16-21](#) [בחינוך המיוחד "ל"ב 21"](#), תשע"א ונושאים במולדת מתוך [תכנית הלימודים הרגילה - מולדת חברה ואזרחות](#), תשס"ג. (התכנית: אזרחות - לחינוך המיוחד, מבוססת על עקרונות תכנית "ל"ב 21" - לקראת בגרות לחינוך המיוחד, אשר נועדה במקורה לגילאי 16-21. במהלך שנות יישומה של תכנית "ל"ב 21" התפתחה התובנה כי יש להתחיל בהדרגה לעבוד על הנושאים מגיל צעיר יותר, על פי עקרונות התכנית, תוך בחירת נושאים מתאימים לגיל הלומדים)
- הבנייה ספיראלית על רצף הגילאים של מושגים ונושאים באזרחות לצד ערכים ודפוסי התנהגות המבטאים אזרחות פעילה
- הקצאת שעות במערכת ובניית תכנית לימודים בית ספרית ותכניות הוראה על בסיס תכנית הלימודים
- הוראת הנושא בזיקה לעקרונות [תכנית "ל"ב 21" - לקראת בגרות](#), תוך שימוש במודל ההוראה של התכנית - "מעגל ההפנמה"
- ייזום שיתופי פעולה עם בתי ספר לחינוך רגיל באזור לפעילויות משותפות - לימודיות, חברתיות, תרבותיות ואמנותיות והבניית הפעילויות במערכת השעות
- ייזום שיתופי פעולה עם גורמי חינוך בלתי פורמלי לפעילויות כגון: פנאי, ספורט ואומנות
- השתתפות בתנועות נוער
- קידום פעולות של התנדבות במוקדים שונים בקהילה המבוצעות ע"י תלמידים עם צרכים מיוחדים, כחלק מהפעילות הבית ספרית ובשעות אחר הצהריים

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- מפקחים, מנהלים וצוותים חינוכיים יפעלו להטמעת ידע וערכים לטיפוח אזרחות פעילה, על פי תכנית הלימודים לחינוך הרגיל והתכנית המותאמת לחינוך המיוחד אשר תוארו לעיל
- תלמידים במסגרות החינוך המיוחד, יכירו ערכים, תכנים ומושגים מתוך תכנית הלימודים הקשורים לאזרחות פעילה

- תלמידים יפעלו במגוון תכניות ויוזמות המעודדות אזרחות פעילה כמתואר להלן, כחלק מטיפוח אזרחות פעילה ומהכנה לחיים
- גורמים בקהילה ובמערכת החינוך הרגילה יכירו ביכולתם של תלמידים עם צרכים מיוחדים להיות מעורבים ולתרום בפעולות שתוארו להלן ולתרום על פי יכולתם. גורמים בקהילה יכירו בתרומתו של המפגש עם תלמידים עם צרכים מיוחדים להעצמת הארגון שהם מייצגים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- כל מסגרות החינוך המיוחד לסוגיהן יבנו תכנית לטיפוח מעורבות חברתית כחלק מאזרחות פעילה כמתואר בפעולות לעיל
- כל תלמידי החינוך המיוחד, על רצף הגילאים, הלקויות ורמות התפקוד, ישתתפו ב-2-3 תכניות ויוזמות לפחות, לטיפוח אזרחות פעילה כמתואר בפעולות לעיל

משאבים:

- הדרכה במסגרות החינוכיות ע"י מדריכים מחוזיים לתכנית "ל"ב 21" (לקראת בגרות)
- קיום מפגשי למידה קבועים של צוותים מובילים עם מדריכי התכנית

חומרים וכלים:

- תכנית הלימודים: אזרחות – למתבגרים ולבני גיל 16-21 בחינוך המיוחד – "ל"ב 21", תשע"א – בחירת נושאים רלוונטיים לשכבת הגיל (ראה הערה בסעיף מהות ותיאור הפעולה, בנוגע לתכנית הלימודים)
- תכנית הלימודים: מולדת חברה ואזרחות, לחינוך הרגיל, תשס"ג.
- תכנית הלימודים: תכנית "ל"ב 21" – לקראת בגרות, לחינוך המיוחד, תשנ"ט

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/מנהל וצוותו:

- כיצד ניתן לקדם את המעורבות החברתית-קהילתית ואת השתתפות התלמידים בתכניות ויוזמות בשיתוף גורמים שונים בקהילה בקרב תלמידים עם לקויות מורכבות?
- מהי תרומתה של תכנית מוסדית מובנית להגברת ההשתתפות והמעורבות של כלל תלמידי החינוך המיוחד בפעולות לקידום אזרחות פעילה?
- באיזה אופן תרמו הפעולות לקידום תחושת המסוגלות של התלמידים עם הצרכים המיוחדים ולשיפור תפקודם?
- באיזה אופן תרם המפגש של גורמים שונים במערכת החינוך הרגילה עם תלמידי החינוך המיוחד לאקלים הבית ספרי?

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- מימי פלצ'י, מפקחת ארצית, תחום פדגוגיה וחינוך בלתי פורמלי, האגף לחינוך מיוחד
- ענבר מור, מדריכה ארצית לתכנית "ל"ב 21" והכנה לחיים, האגף לחינוך מיוחד

[חזרה לתוכן העניינים](#)

"חויית דמוקרטיה מיוחדת" - סיורים מותאמים בכנסת

המשימה:

העצמת תלמיד עם צרכים מיוחדים כתורם מעורב וכשותף פעיל.
סיורי תלמידים עם צרכים מיוחדים בכנסת במסגרת תכנית מותאמת לצורכי התפקוד, הלקות ושכבת הגיל של התלמידים

מהות ותיאור המשימה:

- קיום סיורים בכנסת במסגרת תכנית מותאמת להעצמת החינוך הערכי וכחלק מחינוך למעורבות אזרחית ומהוראת הנושא המערכתי: "האחר הוא אני"
- עידוד מסגרות החינוך מהמרכז ומהפריפריה לקיום סיורים בכנסת כחלק מהתכנית המותאמת
- קיום פעולות הכנה לקראת הסיור ופעולות סיכום בעקבות הסיור לשם העמקת הלמידה והחווייה באמצעות ערכות ההפעלה של התכנית
- הכנת חומרי למידה מותאמים ע"י המסגרת החינוכית ללימוד תוכני הסיור ותכנים נלווים

אוכלוסיית היעד:

- תלמידים עם צרכים מיוחדים בחינוך היסודי על רצף הלקויות ורמות התפקוד הלומדים בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים ובבתי ספר לחינוך מיוחד

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

1. מפקחים, מנהלים ובעלי תפקידים מובילים יכירו את תכנית הסיורים בכנסת לתלמידים עם צרכים מיוחדים ויעודדו שימוש מושכל בה
2. תלמידי החינוך המיוחד, מגיל 5 עד 21, יבקרו לפחות פעם אחת בכנסת במשך שנות לימודיהם במסגרת התכנית המותאמת, למעט תלמידים עם לקויות חמורות שמצבם אינו מאפשר השתתפות בסיור או הנאה ממנו
3. תלמידים ממגוון אוכלוסיות היעד ילמדו בהתאם ליכולותיהם תכנים ומושגים הקשורים לביקור בכנסת תוך הבנת הערכים העומדים בבסיסם והקשר שלהם לידע קודם ולחיי היומיום
4. צוותי החינוך יכינו חומרי הוראה ולמידה מותאמים ללימוד הנושא, בנוסף לחומרים המוצעים במסגרת הביקור

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

1. בכל מחוז – הצגה של תכנית הסיורים בכנסת במסגרות על פי בחירת המחוז (אתר מחוזי, מפגש הדרכה מחוזי ועוד), תוך עידוד לצריכת התכנית
2. כל תלמיד במערכת החינוך המיוחד, מגיל 5 עד 21, יבקר לפחות פעם אחת בכנסת במשך שנות לימודיו במסגרת התכנית המותאמת, למעט תלמידים עם לקויות חמורות שמצבם אינו מאפשר השתתפות בסיור או הנאה ממנו
3. בכל מסגרת חינוכית יוכן חומר הוראה אחד לפחות לקראת כל סיור

▲ משאבים:

- הפעלת התכנית באמצעות 3 עובדי הוראה ממערכת החינוך המיוחד אשר היו שותפים בבניית התכנית והוכשרו לצורך זה. המורים ידריכו את הסוירים אחת לשבוע במסגרת תקציב מרכז המבקרים
- ליווי והדרכה של מדריכי החינוך המיוחד בכנסת ע"י צוות מרכז המבקרים וע"י מדריכות ארציות של החינוך המיוחד השותפות לבניית התכנית ולהובלתה

⚙ חומרים וכלים:

- תכנית סיורים מותאמת לתלמידים עם צרכים מיוחדים (על בסיס תכניות לחינוך הרגיל)
- ערכות סיור המכילות אביזרי הדרכה והמחשה בהתאם לצורכי הלקויות ורמות התפקוד השונות

⊖ כללים ונהלים:

- תכנית עבודה של מדריכי החינוך המיוחד בכנסת
- נוהלי עבודה למדריכי מרכז המבקרים בכנסת

📋 הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- חשיבותו של הביקור בבית הנבחרים עבור תלמידים עם צרכים מיוחדים כחלק מחוויה דמוקרטית ככל אזרחי המדינה
- תרומתו הייחודית של הסיור בהלימה לצרכים של שכבת הגיל ולתכנים הנלמדים בה
- היכולת להתאים ולהנגיש תכנים, אתרים וחוויות, בלי לפגוע במהותם

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- [יעל בכר](#), רפרנטית לתכנון פדגוגי, האגף לחינוך מיוחד
- [גליה רן](#), מדריכה ארצית לגיל הרך, האגף לחינוך מיוחד

מפתח הל"ב בזיקה לתכנית "ל"ב 21

המשימה: תכנית "מפתח הל"ב" בזיקה לתכנית "ל"ב 21

הטמעת ערכי "מפתח הל"ב" כחלק מתפיסה בית-ספרית מערכתית, בזיקה לתכנית "ל"ב 21" (שעת חינוך, שיח פרטני, מסגרות של חברת הילדים ושיתוף ההורים)

אוכלוסיית היעד:

- גילאי א'-ו' בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים ובבתי ספר לחינוך מיוחד למעט מוגבלות שכלית התפתחותית (פיגור) קשה/עמוק/סיעודי

מהות ותיאור המשימה:

- גיבוש עקרונות לשילוב בין שתי התכניות במסגרת מפגשי למידה למדריכי תכנית מפתח הל"ב מהחינוך הרגיל ומדריכי תכנית "ל"ב 21" מהחינוך המיוחד
- קיום מפגשי למידה מחוזיים לנציגים מבתי הספר במחוז
- בחינת התכנית והתאמתה לאוכלוסיית בית הספר
- בחירת החלקים הרלוונטיים בכל ערך
- תכנון תהליכי ההוראה ב"מפתח הל"ב" תוך יישום עקרונות תכנית "ל"ב 21" ותוך שימוש במודל ההוראה של התכנית "מעגל ההפנמה"
- הבניית התכנית במערכת הכיתתית והבית ספרית
- ההוראה תבוצע ע"י מחנכי כיתות א'-ו' בהנחיית הרכזים החברתיים ו/או מדריכי "ל"ב 21"
- מדריכי התכניות "מפתח הל"ב" ו"ל"ב 21" ישובצו להדרכה על פי החלטת המפקחים במחוזות
- ההדרכה תתבצע במפגשים קבועים לאורך השנה
- התכנית הבית ספרית לקידום היעד תלווה בפעולות הערכה לבדיקת ההתקדמות בהשגת היעדים שהוצבו
- תהליך ההערכה ישמש בסיס לשיפור תמידי בתכנית העבודה הכיתתית ובתכנית הבית ספרית
- הערה: תכנית "ל"ב 21" – לקראת גרות לחינוך המיוחד, נועדה במקורה לגילאי 16-21. במהלך שנות יישומה של התכנית התפתחה התובנה כי יש להתחיל בהדרגה לעבוד על הנושאים מגיל צעיר יותר על פי עקרונות התכנית, תוך בחירת נושאים מתאימים לגיל הלומדים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- מספר בתי הספר בהם מופעלת תכנית "מפתח הל"ב" בזיקה לתכנית "ל"ב 21"
- מספר הרכזים החברתיים שהתמקצעו בתכנית "ל"ב 21" ושמוכים את "מפתח הל"ב"
- מספר בתי הספר שהודרכו באופן ישיר על ידי המדריך המחוזי לתכנית "ל"ב 21"

משאבים:

- מדריכי תכנית "מפתח הל"ב" מהחינוך הרגיל
- מדריכים מחוזיים של תכנית "ל"ב 21" מהחינוך המיוחד

חומרים וכלים:

- [תכנית "ל"ב 21](#) – לקראת בגרות (חינוך מיוחד)
- [תכנית "מפתח הל"ב](#) – חינוך רגיל

הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- באיזו מידה תרם השילוב בין התכניות לטיפוח התנהגויות ערכיות?
- באיזה אופן תרמה התכנית להתנהלות עצמאית ואוטונומית בקרב התלמידים?

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- [ענבר מור](#), מדריכה ארצית לתכנית "ל"ב 21" והכנה לחיים

אקלים חינוכי מיטבי

המשימה: קידום אקלים חינוכי מיטבי והתמודדות עם התנהגות מאתגרת

הפעלת תכנית מערכתית לקידום אקלים חינוכי מיטבי, לצמצום האלימות, להתמודדות עם התנהגות מאתגרת ולהרחבת ההתנהגות המסתגלת של התלמיד

אוכלוסיית היעד:

- תלמידים עם צרכים מיוחדים על רצף הגילאים, הלקויות ורמות התפקוד הלומדים בתכנית השילוב, בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים, ובבתי ספר לחינוך מיוחד
- התמקדות בתלמידים עם התנהגות מאתגרת במסגרות אלה
- צוותים רב מקצועיים - חינוכיים וטיפוליים

מהות ותיאור המשימה:

- היכרות עם [חוזר מנכ"ל בנושא אקלים חינוכי מיטבי](#) ועם [תכנים והנחיות בנושא אקלים מיטבי](#) שפ"י והתאמתם למאפייני אוכלוסיית בית הספר
- מיסוד הטיפול בנושא אקלים חינוכי מיטבי במערך הארגוני של המוסד החינוכי - הקמת צוות מוביל רב-מקצועי לקידום אקלים מיטבי ולטיפול באירועים חריגים תוך דיווח על אירועים אלו והפקת תובנות מהם
- מיסוד הטיפול בנושא אקלים חינוכי מיטבי במערך הפדגוגי של המוסד החינוכי - קיום פעולות לגיבוש תקנון בית הספר המוסכם על הצוות, ההורים והתלמידים בהתאם ליכולתם, וריענון התקנון בכל שנה; שילוב הנושא בתכנית הפעילות הבית ספרית והכיתתית
- תהליך קידום אקלים חינוכי-מיטבי יתבצע בשיתוף התלמידים והוריהם
- פיתוח מקצועי והקניית ידע וכלים מערכתיים ופרטניים למניעה ולהתמודדות עם התנהגות בלתי מסתגלת של תלמידים תוך שמירה על מוגנות התלמיד, חבריו והצוות
- בבתי ספר בהם לומדים תלמידים עם התנהגות מאתגרת - מינוי איש צוות אשר יתמחה בנושא ויוביל אותו, הפעלת תכנית למניעת התפרצויות ולהתמודדות בזמן התפרצות בהנחיית צוות ייעוצי, צוות טיפולי ומדריכים מחוזיים וארציים בתחום

כיוונים למדדי תוצאה והישגים מצופים:

- העשרת ידע אודות מאפיינים של אקלים מיטבי והתמודדות עם התנהגות מאתגרת ורכישת כלים לקידום בקרב צוותים חינוכיים וטיפוליים
- ירידה בשיעור האירועים החריגים והתקדמות של התלמידים מול יעדים אישיים וקבוצתיים שנקבעו בתחום זה
- תכנית מוסדית למניעה ולהתמודדות עם התנהגות בלתי מסתגלת של תלמידים

כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

- בכל מוסד חינוכי שבו לומדים תלמידים עם התנהגות מאתגרת, תגובשנה מסגרות זמן ללמידה ולשיתוף בידע
- בכל מוסד חינוכי שבו לומדים תלמידים עם התנהגות מאתגרת, יוקם צוות רב מקצועי לקידום אקלים מיטבי ולטיפול באירועים חריגים
- בכל מוסד חינוכי שבו לומדים תלמידים עם התנהגות מאתגרת, יגובש תקנון בית ספרי

- בכל מוסד חינוכי, בו לומדים תלמידים עם התנהגות מאתגרת, תיבנה תכנית עבודה יישומית למניעה ולהתמודדות עם התנהגות בלתי מסתגלת של תלמידים, ומערך של מעקב ובקרה על ביצוע התכנית
- ירידה בשיעור האירועים החריגים בבית הספר לחינוך מיוחד או בכיתת החינוך המיוחד בבית הספר הרגיל
- שיפור בקרב תלמידים עם התנהגות מאתגרת לפחות ביעד אישי אחד וביעד קבוצתי אחד שנקבעו בתחום זה

▲ משאבים:

- ימי למידה ופיתוח מקצועי לצוותים העוסקים בקידום אקלים מיטבי ובהתמודדות עם התנהגות מאתגרת
- הנחייה של הצוותים המובילים ע"י מדריכי אח"ם (אקלים חינוכי מיטבי) וע"י מדריכים מחוזיים וארציים לנושא מטעם האגף לחינוך מיוחד
- הנחיית כלל הצוות המוסדי ע"י היועץ/צת

⚙ חומרים וכלים / כללים ונהלים:

- [חוזר מנכ"ל בנושא אקלים חינוכי מיטבי](#)
- [תכנים והנחיות בנושא אקלים מטעם אגף שפ"י](#)

🗉 הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- מהם הגורמים והמהלכים שהביאו לשיפור תחושת המסוגלות של המורים לטפל במקרי אלימות? העבודה על פי חוזר מנכ"ל, עבודה על פי תכנים והנחיות מטעם אגף שפ"י, הדרכה וליווי
- מידת השתתפות התלמידים וההורים בבניית התקנון
- מידת מעורבות התלמידים וההורים בבניית תכניות מניעה, בהפעלתן ובבקרתן
- באיזו מידה תרם התקנון להתנהלות ברורה יותר ביחס לקשר בין בית הספר להורים ולתלמידים?

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- [נרית גולוב](#), מפקחת ארצית, אוכלוסיות עם הפרעות התנהגות, הפרעות נפשיות ואוטיזם, האגף לחינוך מיוחד וצוות מדריכים ארציים
- [ענבר מור](#), מדריכה ארצית לתכנית "ל"ב 21" והכנה לחיים

מטרה ג':

חיזוק מעמדו ויכולתו של החינוך הציבורי לתת מענה מיטבי לכלל החברה הישראלית

"אופק חדש" בבתי ספר לחינוך מיוחד

המשימה:

הטמעת רפורמת "אופק חדש" בבתי ספר לחינוך מיוחד.

מימוש מיטבי של חזון החינוך המיוחד לפיו תלמידים עם צרכים מיוחדים יהיו בוגרים פרואקטיביים בחברה ויכולו למצות את חזונם בהקשר לחייהם בהתאם ליכולותיהם ולכישוריהם ולחיות חיים של איכות, באמצעות רפורמת "אופק חדש" בחינוך המיוחד

מהות ותיאור המשימה:

הרפורמה מזמנת:

- חיזוק מעמד המורה, תוך התחשבות בצורכי סגל המוסד החינוכי מחד ובתנאי עבודה איכותיים מאידך
- חשיבה וגיבוש מחודשים של תפיסת העולם והחזון של המוסד החינוכי
- הסתכלות מחודשת על צורכי התלמידים והמענה ההולם בהיבט הלימודי והרגשי, תוך מיצוי אופטימלי של השעות הפרטניות
- איגום משאבים
- מערכת שעות יציבה המאפשרת גמישות בהתאם לצרכים
- הרחבה והעמקה של מעגלי השיח במוסדות החינוך
- תכנון מיטבי של תהליכי הוראה – למידה – הערכה
- התפתחות מקצועית ברמת הפרט והצוותים

השעות הפרטניות:

- עובד הוראה מחויב ללמד בשעות הפרטניות כחלק ממשרתו.
- השעות הפרטניות תוקדשנה להוראה הממוקדת בפרט ומטרתן טיפוח מצוינות, קידום הישגי התלמידים, תפקודם ורווחתם הלימודית והחברתית, תיווך הלמידה ובהינח התלמיד בביתו במקרים של תלמידים חולים השוהים בביתם, ליווי תלמידים/ים להתנסות בעבודה בקהילה
- תכנית העבודה של השעות הפרטניות תיגזר מתכניות הלימודים הכיתתיות והאישי (תל"א, תח"י, תח"א), בהתייחס לכישורים ולתחומי העניין של התלמידים. השעות הפרטניות יוצרות הזדמנות לדיאלוג מעמיק בין המורה לתלמיד על העדפותיו ובחירותיו של התלמיד
- בשעה פרטנית ישתתפו תלמידים כיחידים או בקבוצה (1-3 תלמידים)
- שעות פרטניות תינתנה אך ורק לתלמידים הלומדים במסגרת החינוך המיוחד או בשילוב אשר קיבלו זכאותם מתוקף חוק
- יש לשאוף לביצוע שעות פרטניות בתום יום הלימודים ובתנאי שלא תידרש הסעה נוספת

שעות שהייה:

עובד הוראה מחויב לשהות בבית הספר לצורך עיסוק במשימות נלוות להוראה שמטרתן קידום היעדים הבית-ספריים והיעדים שקבע לעצמו

מתווה לניצול שעות השהייה בבית הספר:

- ישיבות ופעילויות שזמנו על ידי מנהל המוסד החינוכי (2 ש"ש)
- ישיבות תל"א, תח"י, תח"א
- מפגשי הורים
- מפגשי צוות רב-מקצועי
- הכנת חומרי למידה והוראה
- מפגשים עם גורמי חוץ (רווחה, בריאות...)
- ביקורי בית
- ועדות מתוקף חוק
- מפגשים הנוגעים לשילוב התלמיד במסגרת הקהילה
- במקרים של תלמידים חולים השוהים בביתם ניתן ליעד את שעות השהייה לבניית תל"א בשיתוף עם מורה הזכין המפעיל את הלמידה בבית התלמיד ולפגישות תיאום עמו

פיתוח מקצועי

רפורמת "אופק חדש" מהווה הזדמנות להתפתחות מקצועית לעובדי הוראה – גננות, מורים, עובדי הוראה ממקצועות הבריאות, מנהלים ומפקחים

הפיתוח המקצועי של עובד הוראה בחינוך מיוחד ייעשה ברובו בתחום מקצוע ההוראה או בתחום הטיפול שבו הוא עובד

אופיו של המתווה:

המתווה של החינוך המיוחד כולל יחידות תוכן מכלילות על פי התחומים הבאים:

- אוכלוסיית התלמידים בחינוך המיוחד (על פי סוג הלקות)
- מקצועות ליבה ותחומי דעת נוספים
- תחום ארגוני ניהולי-דידקטי
- מקצועות הבריאות

קורסים לפיתוח המקצועי בחינוך המיוחד ניתנים:

- ברמה ארצית
- ברמה מחוזית
- במסלול אישי

הערכת עובדי הוראה:

תהליך הערכה של עובדי הוראה מהווה נדבך חשוב לקידום איכות ההוראה. רפורמת "אופק חדש" מזמנת הליך הערכה רציף, מסודר ואחיד לכלל המערכת

לעובדי הוראה בחינוך המיוחד הממלאים תפקידים בעלי מאפיינים ייחודיים נבנו כלי הערכה המותאמים לאופי עבודתם.

ניתן לעיין ב**כלי ההערכה בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד**

! לפרטים נוספים ניתן לפנות:

- **שמחה הלוי**, מפקחת ארצית, רפורמת "אופק חדש", האגף לחינוך מיוחד
- **פינינה אל-תר**, מפקחת ארצית, פיתוח מקצועי, האגף לחינוך מיוחד

מטרה ג': חיזוק מעמדו ויכולתו של החינוך הציבורי לתת מענה מיטבי לכלל החברה הישראלית

- [הקדמה](#)
- [שעות תוספתיות](#)
- [פירוט שעות הלימוד השבועיות המומלצות בחינוך היסודי ממלכתי](#)
- [פירוט שעות הלימוד השבועיות המומלצות בחינוך היסודי ממלכתי דתי](#)
- [מודל הדרכה בית ספרי](#)
- [כלים למנהל ביה"ס](#)
- [הספרייה - מרכז משאבים בבית הספר](#)
- [התכנית להשאלת ספרי לימוד](#)
- [פיתוח מקצועי](#)

הקדמה

בפרק זה מוצגים המשאבים השונים העומדים לרשות בתי הספר היסודיים בתשע"ה:

הקצאה ושיבוץ שעות למידה ומרחב הגמישות

- שעות התוספתיות שיוקצו לביה"ס היסודי
- טבלת השעות השבועיות המומלצת לכיתות א'-ו' עם אפשרות לעד - 25% גמישות בייעוד שעות הלמידה

מודל ההדרכה ומרחבי הגמישות

- גמישות בבחירת תוכן ההדרכה
- גמישות בבחירת היקף ההדרכה לתחום הלימודי ולתחום החברתי-ערכי-רגשי

פיתוח מקצועי

- עו"ה יוכל לבחור בהיקף השעות שירצה ללמוד בכל שנה מתוך סך השעות הנדרשות לקידום (210,180,120)
- מינימום השעות בשנה יעמוד על 30 (כדי לשמור על עקרון הלמידה לאורך החיים)
- אם עו"ה למד עד 60 שעות מעל המתבקש בדרגה, תעבורנה 60 השעות לדרגה הבאה
- לעו"ה יוצעו מודולות שונות של 30 שעות כדי לאפשר בחירה של יותר מנושא אחד
- על הנושא או התחום שבמסגרת הפיתוח המקצועי של המורה יחליטו בדיאלוג משותף מנהל בית-הספר והמורה תוך התייחסות לצורכי המורה, לצורכי בית-הספר ולמדיניות המערכת

הספרייה

- מרכז משאבים בבית-הספר ומשמעויותיו

השאלת ספרי לימוד לתלמידים

- התכנית להשאלת ספרי לימוד בתשע"ה

מצבת המורים

- באמצעות מערכת הסימולציה למנהל ניתן יהיה לתכנן בהקדם את מצבת המורים הנדרשת

מספר התלמידים בכיתה

- צמצום מספר התלמידים בכיתה באופן דיפרנציאלי ל-32 - ימשיך להיות מופעל בכיתות ג'-ו'

יסודי

פירוט שעות תוספתיות ביסודי בתשע"ה

בשכבת הצעירים

הקצאת שעות לפיצול כיתות א'-ב'

שעות הפיצול תינתנה בנוסף לסל השעות הבסיסי בהיקף הבא:
כל כיתות א' במערכת – תקבלנה תוספת של 5 ש"ש לכיתה תקנית
כל כיתות ב' במערכת – תקבלנה תוספת של 5 ש"ש לכיתה תקנית
לצורך למידה במקצועות שפת אם עברית או ערבית ומתמטיקה בקבוצות שאינן עולות על 20 תלמידים

בשכבת הבוגרים

הקצאת שעות תוספתיות לכיתות ד'-ו' מותנה באישור תקציבי

השעות התוספתיות תינתנה בנוסף לסל השעות הבסיסי:
כל כיתות ג', ד' בכל המערכת – תקבלנה תוספת של 1 ש"ש למקצוע "שפת אם עברית/ערבית" (חינוך לשוני)
כל כיתות ה', ו' בחינוך הממלכתי יהודי – תקבלנה תוספת של 1 ש"ש למקצוע "תרבות ישראל ומורשתו"

פירוט שעות הלימוד השבועיות המומלצות ביסודי ממלכתי

הטבלה שלהלן מפרטת את מספר שעות הלימוד השבועיות המומלצות בבתי הספר הממלכתיים הרשמיים בכיתות א' – ו':

שעות הלימוד השבועיות המחייבות						המקצוע	האשכול
ו'	ה'	ד'	ג'	ב'	א'	שכבת הגיל	
6	6	*6+1	*8+1	8	10	שפת אם: עברית, ערבית (חינוך לשוני, ספרות, לשון והבעה)	אשכול שפות וספרות
4	4	4	---	---	---	אנגלית (שפה זרה)	
**4	**4	**4	**4	---	---	עברית לדוברי ערבית	
6	6	6	6	6	6	מתמטיקה	אשכול מתמטיקה, טבע, מדע וטכנולוגיה
3	3	3	3	3	3	מדע וטכנולוגיה	
*1+1	*1+1	---	---	---	---	תרבות ישראל ומורשתו (ממ' יהודי)	אשכול מורשת רוח וחברה
2	2	2	2	2		תנ"ך במ"מ דת ומורשת (ערבי/דרוזי)	
---	---	2	2	2	---	מולדת, חברה ואזרחות	
2	2	---	---	---	---	גיאוגרפיה	
2	---	---	---	---	---	היסטוריה	
2	2	2	2	2	2	חינוך גופני	אשכול מיומנויות הגוף
2	2	2	2	2	2	אמנויות (מוזיקה/אמנות פלסטית/ תיאטרון/מחול)	אשכול אמנויות
1	1	1	1	1	1	שעת חינוך (מפתח הל"ב)	אשכול תרבות: בית ספרית: אורח חיים, כישורי חיים, מפתח הל"ב, זהירות בדרכים, מיומנויות וערכים
1	1	1	1	1	1	כישורי חיים	
	1				1	זה"ב	
32	32	31	31	29	29		סך שעות הלמידה בשבוע

הערה – לכיתות א,ב יש להוסיף 5 שעות פיצול לכיתה

הארות:

- אין בטבלה זו ביטול של חוזר שעות הליבה המחייבות (תכנית היסוד תשס"ו/3 (א) 25-3.1)
 - השעות שסומנו בכוכבית הן שעות תוספתיות שתוקצינה לביה"ס בתשע"ה – השעות הללו הן שעות אורך – מותנה באישור תקציבי
 - עברית לדוברי ערבית בהיקף של 4 שעות בכיתות ג' – ו' (**השעות יינתנו מסל שעות התקן של ביה"ס)
 - פירוט הקצאת השעות בטבלה זו מהווה המלצה, ניתן להגמיש את הקצאת השעות בהיקף של עד 25% בתנאים הבאים:
1. שמירה על סך שעות האורך המחייבות בשבוע: כיתות א'–ב': 29, כיתות ג'–ד': 31, כיתות ה'–ו' – 32
 2. למידה של כל מקצועות הלימוד ושעות החינוך (כולל מפתח ה"ב וכישורי חיים)
 3. ההחלטה על אופן הקצאת השעות תיעשה על בסיס מיפוי הנתונים והפעלת שיקול דעת מקצועי של מנהל/ת בית הספר והצוות המקצועי
 4. הצגת תכנית העבודה בפני וועדה מלווה [בתי ספר בניהול עצמי](#)
 5. בהקצאת השעות למקצועות השונים חשוב להבטיח את ביסוס מיומנויות היסוד בשפת האם ובמתמטיקה ולעמידה בהישגים מצופים
 6. שמירה על זכויות פרופסיונאליות של עו"ה בבית הספר ע"מ להבטיח את קידומם של תפקודי הלומד הנדרשים במאה ה-21 על פי תכניות הלימודים והסטנדרטים הבינלאומיים*.

פירוט שעות הלימוד השבועיות המומלצות ביסודי ממלכתי דתי

האשכול	שעות הלימוד השבועיות המחייבות בחמ"ד						המקצוע
	א'	ב'	ג'	ד'	ה'	ו'	
אשכול שפות וספרות	10	8	*8+1	*6+1	6	6	שפת אם: עברית, (חינוך לשוני, ספרות, לשון והבעה)
	--	---	---	4	4	4	אנגלית (שפה זרה)
אשכול מתמטיקה, מדע, טבע, מדע וטכנולוגיה	6	6	6	6	6	6	מתמטיקה
	2	2	3	3	3	3	מדע וטכנולוגיה
אשכול מורשת רוח וחברה	6	7	5	5	5	5	תורה+פ"ש
	---	----	2	2	2	2	נביא
	---	1	2	2	2	2	משנה/גמרא
	2-3	2	2	2	2	1	הלכה, מועדים וביאורי תפילה
	---	1	1	1	---	---	מולדת חברה ואזרחות
	---	---	---	---	**1	---	גיאוגרפיה
	---	---	---	---	---	**1	היסטוריה
	2	2	2	2	2	2	חינוך גופני
אשכול אמנויות	*1	*1	*1	*1	**	**	אמנויות (מוזיקה/אמנות פלסטית/תיאטרון/מחול)
אשכול תרבות: בית ספרית, אורח חיים, כישורי חיים, מפתח ה"ב, זהירות בדרכים, מיומנויות וערכים	1	1	1	1	1	1	שעת חינוך ("מפתח ה"ב מתוך אמונה")
	1	1	1	1	1	1	כישורי חיים
	1	---	---	---	---	---	זה"ב
	29	29	31	31	32	32	סך שעות הלמידה בשבוע

* לימודי תורה בכיתות א' – עד פסח בהיקף של 3 ש"ש. 3 ש"ש הנותרות יינתנו לתגבור ביאורי תפילה ושפה
 ** מומלץ להרחיב להיקף של 2 ש"ש מתוך סל השעות הבית-ספרי (המתקבל כתוצאה מגודל כיתה או תוספות ייחודיות)

הארות:

- אין בטבלה זו ביטול של חוזר שעות הליבה המחייבות (תכנית היסוד תשס"ו/3 (א) 25-3.1)
 - השעות שסומנו בכוכבית הן שעות תוספתיות שתוקצינה לביה"ס בתשע"ה – השעות הללו הן שעות אורך – מותנה באישור תקציבי
 - פירוט הקצאת השעות בטבלה זו מהווה המלצה, ניתן להגמיש את הקצאת השעות בהיקף של עד 25% בתנאים הבאים:
1. שמירה על סך שעות האורך המחייבות בשבוע: כיתות א'–ב': 29, כיתות ג'–ד': 31, כיתות ה'–ו' – 32
 2. למידה של כל מקצועות הלימוד ושעות החינוך (כולל מפתח ה"ב וכישורי חיים)
 3. ההחלטה על אופן הקצאת השעות תיעשה על בסיס מיפוי הנתונים והפעלת שיקול דעת מקצועי של מנהל/ת בית הספר והצוות המקצועי
 4. הצגת תכנית העבודה בפני וועדה מלווה
 5. בהקצאת השעות למקצועות השונים חשוב להבטיח את ביסוס מיומנויות היסוד בשפת האם ובמתמטיקה ולעמידה בהישגים מצופים, כמו כן חשוב שכל לימודי הקודש יילמדו באופן שיבטיח עמידה בתכנית הלימודים ובהישגים המצופים
 6. שמירה על זכויות פרופסיונאליות של עו"ה בבית הספר

מודל הדרכה בית ספרי

המודל לבחירת נושאי ההדרכה בחינוך היסודי הרשמי הרגיל מופעל בכל המחוזות. המנהל וצוותו יבחרו את תחומי ההדרכה ואת היקפיהם על סמך מיפוי ההישגים הלימודיים והחברתיים ערכיים, היעדים, החזון הבית ספרי ועוד. במסגרת זאת יקבע המנהל יום עד יומיים קבועים להדרכה שבהם ישובצו המורים המודרכים על מנת לאפשר למידה, צפייה ודיאלוג.

רציונל:

ההדרכה הבית ספרית מהווה משאב חשוב שעל מנהל בית הספר לנהל בהקשר הבית ספרי בהתאם ליעדי המשרד, הליבה, החזון הבית-ספרי, ההישגים במיצ"ב, באח"מ ובמיפויים בית ספריים ביחס למיומנויות יסוד, לתכניות לימודים, לאקלים בית הספר, לתחום החברתי ערכי, להדרכות קודמות שהצוות קיבל, להתפתחות המקצועית של חברי הצוות, ולוותק והניסיון של חברי הצוות בתחומים השונים.

ההדרכה הבית ספרית נועדה לאפשר:

- ליווי הלמידה וההתפתחות המקצועית של המורים בתחומים השונים תוך כדי התנסות בהקשר הבית ספרי
- פיתוח והשבחת תהליכי הוראה, למידה והערכה בהתאם לצורכי בית הספר כמערכת ולצורכי המורים כפרטים
- העצמת רכזים בית ספריים כמובילי תחום וכנותני מענה שוטף לשאר המורים בצוות בית הספר

כפי שמפורט במודל שלהלן, תחומי ההדרכה לצוות המורים של בית הספר ימופו על ידי מנהל בית הספר. צורכי ההדרכה הבית ספרית יהוו בסיס לגיבוש תכנית העבודה של מערך ההדרכה המחוזי לבתי הספר.

עיקרי המודל:

- מנהל בית הספר וצוותו יגדירו את צורכי ההדרכה (תחומים, היקפים ואוכלוסיית היעד)
- בבחירת תחומי ההדרכה יתייחסו המנהל והצוות לתחום הלימודי לצד התחום האקלימי-חברתי-ערכי בהלימה לצורכי בית-הספר ואתגריו ויבחרו הדרכה:
 - א. בתחום הלימודי
 - ב. בתחום החברתי-ערכי
- מנהל בית הספר יוודא שסך תחומי ההדרכה למורים השונים בבית הספר יעמוד על 2-5 תחומים כשמורה ספציפית לא יקבל הדרכה ביותר מ-2-3 תחומים
- מנהל בית הספר יקיים דיאלוג עם המפקח על אודות הבחירה בראייה תלת שנתית

כלים למנהל המוסד החינוכי: תשתית פדגוגית לניהול תכניות (תפני"ת) בחינה ובחירה של תכניות חיצוניות, שילובן וניהולן במוסד החינוכי

הכלי:

בחינה ובחירה של תכניות חיצוניות מתוך מאגר תכניות אינטרנטי, שילוב התכניות וניהולן במוסד החינוכי

מטרת הכלי:

- הנגשה של מאגר תכניות חינוכיות
- מתן כלים למנהל, למפקח ולשותפים לבחינת תכניות חיצוניות ושילוב מקצועי ומושכל של התכניות במוסד החינוכי

מהות ותיאור הכלי:

במסגרת השאיפה לקדם שקיפות במערכת החינוך, לטפח יחסי אמון, לאפשר גמישות למנהלי מוסדות החינוך ולשלב את הידע, הכוחות והמשאבים של החברה האזרחית – פתח משרד החינוך במהלך של הסדרת התכניות החיצוניות הפועלות במערכת החינוך תוך שיח בין מגזרי (עם עמותות, קרנות וחברות מהמגזר העסקי הפועלות להשגת מטרות ציבוריות בתחום החינוך).

בשלב הראשון מופו התכניות החיצוניות המלוות בנציג ממטה משרד החינוך וגובשו כלים המאפשרים למנהל בית הספר, לצוותו ולבעלי העניין הנוספים לבחון ולבחור תכניות (תפני"ת: תשתית פדגוגית לניהול תכניות) ממנהל בית הספר מצופה לבחור תכנית חיצונית באופן מקצועי ומושכל בהלימה ליעדי המשרד וליעדי המוסד החינוכי, בהתאמה לתכניות הקיימות, לאוכלוסיית היעד, לצוות החינוכי ולמרכיבי התקציב ועדת היגוי בית ספרית בנושא התכניות החיצוניות תבחן ותבחר את התכנית תוך ניהול שותפויות עם בעלי העניין בתכנית (צוות, רשות מקומית, הורים, נציגי הגוף החינוכי וכדומה)

אוכלוסיית היעד:

כלל המנהלים והמפקחים של מוסדות החינוך

תפוקות והישגים מצופים:

- בחירת התכנית על פי התבחינים המופיעים בתפני"ת (תשתית פדגוגית לניהול תכניות)
- בחירת התכנית מתוך מאגר התכניות של משרד החינוך
- בחינה של התאמת התכנית במסגרת ועדת היגוי בית ספרית, תוך שיח וניהול שותפות עם בעלי העניין השונים
- בחינת הערך המוסף של התכנית לקיים במוסד החינוכי וביחס לתכניות אחרות בתחום
- מדידת מטרות התכנית, יישומן והצלחתן

▲ משאבים:

במסגרת המשאבים הקיימים

⚙ חומרים וכלים:

[תפני"ת – אתר המינהל הפדגוגי](#)

⊖ כללים ונהלים:

[תפני"ת – אתר המינהל הפדגוגי](#)

🗒 הצעות לדיון במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

- משמעות התכניות החיצוניות בחיי בית הספר
- מהם השיקולים לבחירת תכנית חיצונית?
- מיהם השותפים לדיון בבחירת תכנית?
- מהו תפקיד רכז התכניות הבית ספרי?
- איך נדע שהתכנית השיגה את מטרותיה (הערכה ומדידה)?
- כיצד נכון לסיים תכנית?

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

לממונה על תכניות חיצוניות והקשר הבין מגזרי

michaloz@education.gov.il

הספרייה - מרכז משאבים בבית-הספר

כללי:

- "בעידן זה יש לספריית בית-הספר כמרכז משאבים תפקיד מכריע בריכוז ובאספקת מידע, בחינוך לקריאה ובניצול נכון של מידע. על כן ראוי כי בכל מוסד חינוכי תהיה ספרייה-מרכז משאבים ההולמת את צורכי המורים והתלמידים" (חוזר מנכ"ל מיוחד ה' תשמ"ט)
- השפעתה של ספרייה - מרכז משאבים בבית-הספר על ההישגים בלימודים מוכחת במחקרים הקובעים שהיא משמעותית במיוחד כאשר קיימים בה אוספים מגוונים ברמות שונות, נגישות אל מקורות מידע מסוגים שונים, כוח אדם מקצועי ותכנית הפעלה המותאמת לתכנית הלימודים

כיוונים ופעולות לקידום: ↗

1. הספרייה תפעל כמרכז משאבים, כמרכז קריאה, למידה ותרבות בסביבה לימודית רגועה ואסתטית: פעולות למימוש החזון:
 - א. הקמת ספרייה על-פי ההנחיה בחוזר מנכ"ל תש"ע/5, תוך הקפדה על העקרונות הבאים:
 - הספרייה תזמן גישה חופשית אל מגוון ספרים ומקורות מידע מודפסים ואלקטרוניים מגוונים בנושאים ובתחומי דעת שונים לקריאה, לעיון וללמידה או להשאלה
 - הספרייה תנוהל באמצעות תוכנה ייעודית לניהול ספרייה
 - בספרייה יהיו עמדות מחשב, חיבור לרשת וציוד נלווה לשימוש התלמידים
 - הספרייה תופעל על ידי מורה או מרכזת התחום בבית הספר
 - ב. הפעלת ספרייה על-פי תכנית בית-ספרית:
 - הספרייה תאפשר לתלמידים ולמורים נגישות לסביבה עתירת מקורות מידע וספרות
 - הספרייה תשמש להעמקת החשיפה לספרים ולמקורות מידע
 - אנשי הספרייה יעודדו פעילות מכוונת לעידוד הקריאה ושימוש מושכל במקורות מידע
 - המורה המרכז יהיה שותף בהנחית תלמידים לשימוש מושכל במקורות מידע להכנת עבודות חקר בתחומים השונים
 - הספרייה תאפשר שילוב הוראה ולמידה, והתלמידים יופנו להשתמש במשאביה
 - הספרייה תאפשר עבודה לכיתות, לקבוצות תלמידים ולעבודה אינדיבידואלית
 - כחלק מתכנית "אופק חדש" תשתלב הספרייה בשיעורים פרטניים ותוכל לשמש לקידום ההישגים הלימודיים במקצועות השונים
 - אנשי הספרייה יעודדו השתתפות בפעילות הארצית לעידוד הקריאה במסגרת "מצעד הספרים השנתי"
 - המורה במרכז יהיה שותף פעיל בהכנת תכניות עידוד קריאה בבית הספר ובשילוב הספרייה בתכנית הלימודים ובפעילויות הבית ספריות
- ג. טיפוח מיומנויות השפה באמצעות פעילויות מגוונות:
 - לעידוד קריאת ספרים
 - לשיח בעקבות ספרים
 - לשילוב אומנויות כחלק מהשיח בעקבות קריאה
 - לעידוד ולהעצמת ילדים המרבים לקרוא קריאה חופשית

ד. שיתוף הורים

- דיון עם ההורים על מצב קריאת הספרים ועל השימוש בספרייה באמצעות הרצאות של אנשי מקצוע ומורים
- שיתוף הורים בפעילויות לעידוד הקריאה

ה. אירועי תרבות

- הספרייה תשמש מרכז לאירועי תרבות: תערוכות ותצוגות, מפגש עם סופר ויוצר, קונצרט, הצגה
- ימי פעילות מרוכזים לתלמידים, להורים, לקהילה בנושאי קריאה, ספרות, תרבות

2. הספרייה תאפשר נגישות לקריאה חופשית במגוון ספרים, ולמקורות מידע והעשרה עדכניים.

פעולות למימוש:

א. בניית אוסף מותאם לנושאים ולתחומי דעת שונים

- אוסף הספרים, מקורות המידע והחומרים יותאמו לצורכי התלמידים והמורים ויכללו מגוון תחומים
- האוסף יתעדכן בקביעות
- בספרייה יינתן ביטוי קבוע ושוטף לחגי ישראל, למועדי השנה, לאירועים חשובים בארץ ובעולם ולמקצועות הנלמדים בביה"ס

ב. האוסף בספרייה יותאם לדגשים של מערכת החינוך, כגון:

- מדור "תרבות ישראל ומורשתו" ובו מגוון ספרים וחומרים למורים ולתלמידים
- ספרים המוצעים בתכנית הליבה
- ספרים המותאמים לערכי "מפתח ה"ב"
- ספרים העוסקים בתחומים הנוגעים לחברת הילדים, כמו: חברות, ויסות רגשי, ניהול קונפליקטים, מניעת חרם, מניעת בריונות והתנהלות ברשת
- יצירות ליבה בספרות עפ"י הנספח החדש לתכנית הלימודים בחינוך לשוני (תשע"א)

! לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- למחלקה לספריות בתי ספר באגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- מפמ"ר ספרות ומפקחת ארצית לשפה בחמ"ד

השאלת ספרי לימוד

🕒 המשימה:

מפגשי עבודה והדרכה לרפרנטים השאלת ספרי לימוד במחוזות.

מהות ותיאור המשימה:

הרחבת התכנית להשאלת ספרי לימוד בשנה"ל התשע"ה בהתאם לתיקון מס' 7 לחוק. החל משנת הלימודים התשע"ה תחייב תכנית ההשאלה את כלל בתי"ס ולא תהיה מוגדרת כתכנית רשות. תהליך ההצטרפות של בתי"ס לתכנית יוחל בהדרגה ויושלם לא יאוחר מתחילת שנת הלימודים התשע"ז. המהלך יבוצע באמצעות הרשויות המקומיות ובעלויות על בתי"ס ובסיוע המינהלת להשאלת ספרי לימוד במנהל הפדגוגי היחידה לתכניות משלימות למידה

👤 אוכלוסיית היעד:

בתי"ס הרשמיים והמוכרים שאינם רשמיים, בכל דרגות הגיל ובכל המגזרים, כתות א' עד יב' בהתאם לתנאים האלה: בי"ס שקיים לפחות שנה אחת. בי"ס יסודי שבו לפחות 5 שכבות גיל מ-א' עד ה'.

📌 כיוונים למדי תוצאה והישגים מצופים:

קישור ל[חוזר מנכ"ל](#)

📌 כיוונים למדדי תפוקה אפשריים:

תכנית ההשאלה קיימת בבית הספר

▲ משאבים:

בתי הספר המצטרפים לתכנית לראשונה, יקבלו תקציב רכש ותקציב לוגיסטי בהתאם למדד הטיפוח הבית ספרי ומספר התלמידים המשתתפים בתכנית

⚙️ חומרים וכלים:

רשימת הספרים המאושרים מתפרסמת באתר של [אגף ספרי לימוד](#) בכתובת המצ"ב.

📄 כללים ונהלים:

[חוזר מנכ"ל](#)

📌 הצעות לדין במפגש מפקח ומנהל/יו/מנהל וצוותו:

הסקת מסקנות משנה קודמת תיקון הליקויים והערכות לשנה החדשה.

❗ לפרטים נוספים ניתן לפנות:

המנהל הפדגוגי:

היחידה לתכניות משלימות למידה

[אתר השאלת ספרי לימוד](#)

[חזרה לתוכן העניינים](#)

פיתוח מקצועי

הנחות יסוד:

- פיתוח מקצועי הוא תהליך מתמשך ומתפתח, במסגרתו יכין בית הספר תכנית תלת שנתית ושנתית בית ספרית (לכלל הצוות ולקבוצות מובחנות בתוך הצוות) ואישית
- בצוות בית הספר קיימים ידע, מומחיות ויכולות בעלי ערך ייחודי שראוי ורצוי לתת להם מקום בתהליכי הפיתוח המקצועי על מנת ליצור ידע חדש.

עקרונות לבניית פיתוח מקצועי:

1. התכנית תיגזר מהבסיסים הבאים:
 2. יעדי התפתחות של בית הספר לשלוש עד חמש שנים
 3. חזון ומטרות מערכת החינוך הממלכתית
 4. התפתחות, התחדשות בחקר החינוך בארץ ובעולם
 5. צרכי התפתחות של הצוות
 6. יכולות ותחומי מומחיות קיימים בצוות בית הספר ובסביבתו
 2. תכנית גמישה ומאפשרת לכל בעל תפקיד להתפתח באופן המאפשר לכל פרט לפתח את יכולותיו ולתרום לצרכי בית הספר
 3. מיפוי צרכי פיתוח מקצועי בהתאם לקהלי יעד מוגדרים ובחינת ההזדמנויות לרכישת הידע הרלוונטי במסגרות השונות (בתוך בית הספר ומחוצה לו)
 4. מנהל המוסד החינוכי הוא בעל האחריות לתכנון, ניהול, ביצוע ובקרה של התכנית לפיתוח מקצועי בשיתוף צוותי ההוראה
 5. בית הספר כארגון לומד – בית הספר יקיים למידת עמיתים שבה עובדי הוראה וממלאי תפקידים ישתפו בידע, בהתנסות ובדילמות, כך שהידע יהפוך לנחלת הכלל.
- למידה זו תכלול גם היבט יישומי: פתרון בעיות ופיתוח מגוון דרכי הוראה למידה חדשניות

מרחב הגמישות:

משאבים – בתי ספר שיבקשו לקיים בבית ספרם פתוח מקצועי של 60 שעות, 45 שעות יועמדו לרשות בית הספר לתשלום עבור מומחים ומרצים חיצוניים, 15 שעות תתקיימנה מתוך כוחות פנימיים בבית הספר

מסגרות – הלמידה יכולה להתקיים במסגרות שונות, בהרכבים שונים ובמתודות מגוונות כגון: חדר מורים לומד, למידה בקהילות מקצועיות, למידה במסגרת קורסים במרכזי הפסגה ובמוסדות האקדמיים, צפייה בשיעורים, ליווי והנחייה של עובדי הוראה חדשים, למידה מקוונות, מרכז לסימולציה בחינוך, שיעורים מצולמים, קריאה וניתוח מחקרים בחינוך, למידה מהצלחות, למידה מטעויות ועוד.

גמישות לעובד ההוראה

עובד הוראה יוכל לבחור בהיקף השעות שירצה ללמוד בכל שנה ובתנאי שילמד 30 שעות לפחות מידי שנה. אם למד עד 60 שעות עודפות לדרגה, תעבורנה 60 שעות הלמידה הנוספות לדרגה הבאה. בכל מקרה פרק הזמן ותנאי הקידום בדרגות במעבר מדרגה לדרגה, יהא כפי שמוגדר בהסכם "אופק חדש".

דגשים:

1. בתכנית הפיתוח המקצועי יושם דגש על מטרות מתוך התכנית האסטרטגית:

 1. קידום למידה משמעותית שתוביל להישגים לימודיים, למימוש עצמי ולמצוינות
 2. חיזוק החינוך למצוינות ערכית ואזרחית
 3. שאר הכללים בנושא הפיתוח המקצועי, יתקיימו בהתאם להסכם "אופק חדש".

- בעת גיבוש התהליכים ניתן להיעזר במפקח הכולל ובמפקחת על הפתוח המקצועי במחוז, במוסדות אקדמיים ובמרכז הפסג"ה.
- בכל מקרה של חוסר בהירות, יש לפנות ליחידת הפתוח המקצועי במחוז.